

Kommunstyrelsens ledningsutskott

Tid: Onsdagen den 16 maj 2018, klockan **13:00 - 15:00**

Plats: Sammanträdesrum "Osby", kommunhuset, Osby

Ärende

- 1 Upprop och protokollets justering
- 2 Godkännande av dagordning
- 3 Kommunalförbundet Sydarkivera, reviderad förbundsordning
- 4 Stiftelsen Lekoseum, ansökan om hyresbidrag 2018
- 5 **Klockan 13:30**
Handlingsprogram enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor
Räddningschef Jimmie Ask
- 6 **Klockan 14:00**
Budgetuppföljning april 2018
Ekonomichef Gunnar Elvingsson
- 7 Remiss - Handlingsplan för grön infrastruktur

Marika Bjerstedt Hansen (S)

Ordförande

Marit Löfberg

Sekreterare

3

Serviceförvaltningen
Benny Nilsson
0709 – 318 166
benny.nilsson@osby.se

Förbundsordning - Kommunalförbundet Sydarkivera

Dnr KS/2018:247 004

Förslag till beslut

1. Förbundsordning för kommunalförbundet Sydarkivera, daterad den 1 januari 2019, antas.
2. Kommunens andel av kostnaden för kommunalförbundet Sydarkivera år 2019 och den ekonomiska planen för 2020-2021 godkänns.

Sammanfattning av ärendet

Kommunalförbundet Sydarkiveras förbundsfullmäktige antog den 6 april 2018, 7 §, följande kommuner som nya förbundsmedlemmar, Lomma, Mörbylånga och Nybro kommun, från och med den 1 januari 2019. Därmed kommer antalet förbundsmedlemmar den 1 januari 2019 att uppgå till tjugosju (27).

Kommunalförbundet Sydarkiveras förbundsfullmäktige antog den 6 april 2018, 8 §, en reviderad förbundsordning som avses gälla från och med den 1 januari 2019. Skälet till revideringen är dels ett antal ändringar som har skett i anledning av den kommunallag (2017:725) som trädde i kraft den 1 januari 2018, dels att 13 § ”Utträde m.m.” ändrats. Denna reviderade förbundsordning måste antas i alla förbundsmedlemmars kommunfullmäktige.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse ”Förbundsordning – Kommunalförbundet Sydarkivera”, daterad den 11 april 2019, från kommunchef Petra Gummesson och förvaltningschef Benny Nilsson.

Skrivelse ”Följebrev ny förbundsordning för Sydarkivera”, daterad den 10 april 2018.

Kommunalförbundet Sydarkiveras förbundsfullmäktige beslut den 6 april 2018, 7-8 §§.

Förbundsordning Sydarkivera, daterad den 1 januari 2019.

Ekonomisk budget med verksamhetsmål 2019-01-01 – 2019-12-31 med plan för 2020-2021.

Petra Gummesson
Kommunchef

Benny Nilsson
Förvaltningschef serviceförvaltningen

2018 -04- 10

Följebrev ny förbunds- ordning för Sydarkivera

Diariennr. KS/2018-247 Ärendetyp 004

Härmed skickas handlingar över inför beslut i kommunfullmäktige/ motsvarande om ny förbundsordning för kommunalförbundet Sydarkivera.

Sydarkiveras medlemskrets utökas med 3 nya medlemmar. Följande kommuner har lämnat avsiktsförklaring om medlemskap till förbundet från och med 2019-01-01: Lomma, Mörbylånga och Nybro. Förbundsfullmäktige har 2018-04-06 godkänt utökningen och samtidigt godkänt en ny förbundsordning.

Såväl nya som gamla medlemmar **måste** anta den nya förbundsordningen i era kommunfullmäktigeförsamlingar. **För att förenkla både er och Sydarkiveras handläggning behöver beslut om ny förbundsordning fattas i era fullmäktige snarast möjligt, dock senast den 30 september 2018.**

Bifogar förslag till tjänsteskrivelse inför era beslut i kommunfullmäktige. Med stor sannolikhet stämmer den inte överens med era eventuella mallar. Se dokumentet som ett utkast att utgå från.

Bifogar även andra filer som kan underlätta antagandet i kommunfullmäktige eller följa med som information om förbundet.

Beslutsunderlag:

- Förbundsfullmäktige § 7 från den 6 april 2018.
- Förbundsfullmäktige § 8 från den 6 april 2018.
- Ny förbundsordning antagen av förbundsfullmäktige 2018-04-06 inklusive, bilaga 1 medlemmar, bilaga 2 medlemsavgifter.
- Förslag till tjänsteskrivelse för antagande av ny förbundsordning.
- Budget för 2019 och ekonomisk plan för 2020–2021.

Med vänlig hälsning!
Mats Porsklev

Förbundschef Sydarkivera
Mail: mats.porsklev@sydarkivera.se
Webb: <http://www.sydarkivera.se>

2018 -04- 1 0

Diarienumr.

Ärendetyp

KS/2018: 247 004

Förbundsordning SYDARKIVERA

2019-01-01

Antaget av förbundsfullmäktige den 6 april 2018

Förbundsordning för kommunalförbundet SYDARKIVERA som sköter arkivläggning åt förbundsmedlemmar avseende IT-baserade verksamhetssystem, förvaltning av gemensamt arkivsystem, råd och stöd när det gäller dokumenthantering och arkiv samt arkivmyndighetsfunktioner.

Antagen av samtliga medlemskommuners kommunfullmäktige.

Innehållsförteckning

1 § Namn och säte	3
2 § Medlemmar	3
3 § Ändamål	3
4 § Organisation	4
5 § Förbundsfullmäktige	5
6 § Förbundsstyrelsen.....	5
7 § Revisorer	6
8 § Anslag av kungörelse och andra tillkännagivanden	7
9 § Andel i tillgångar och skulder	7
10 § Kostnadsfördelning, m.m.	7
11 § Styrning, insyn, samråd m.m.....	8
12 § Budgetprocessen m.m.	8
13 § Utträde m.m.....	9
14 § Likvidation och upplösning.....	10
15 § Tvister.....	10
16 § Arvoden	10
17 § Ändringar i förbundsordningen	10
18 § Särskilda bestämmelser	11

Förbundsordning SYDARKIVERA
**Förbundsordning för
Kommunalförbundet SYDARKIVERA**

Förbundsordningen gäller från och med 2019-01-01.

1 § Namn och säte

1.1 Kommunalförbundets namn är ”SYDARKIVERA”.

1.2 Kommunalförbundet har sitt säte i Alvesta.

2 § Medlemmar

2.1 Medlemmar i kommunalförbundet framgår av bilaga 1.

3 § Ändamål

3.1 Kommunalförbundet ska i förbundsmedlemmarnas ställe fullgöra de skyldigheter enligt arkivlagen (Arkivlag 1990:782) och därtill anslutande författningar som förbundsmedlemmarna överlämnar till kommunalförbundet. Kommunalförbundet ska särskilt skapa och förvalta en digital bevarandeplattform för digital information för slutarkivering och förvalta överlämnad digital information, härefter kallat Uppdraget. Uppdraget ska fullgöras med iakttagande av vad som i kommunallagen (2016/17:171) stadgas om kommunalförbund med de ändringar och tillägg som framgår av denna förbundsordning.

Förbundet ska fullgöra myndighetsutövningssuppgifter enligt arkivlagen som överlämnas innefattande bland annat meddela riktlinjer och utöva tillsyn samt handhavande av slutarkiv för förbundsmedlemmarna i den omfattning som regleras i särskild ordning i medlemsorganisationens arkivreglemente.

Bastjänster

3.2 Uppdraget utgörs i huvudsak av arkiveringsuppdrag, innebärande konvertering av dokument och andra uppgifter i IT-baserade verksamhetssystem till en digital bevarandeplattform samt informations- och utbildningsuppgifter i verksamheten, samverkan med förbundsmedlemmarna och med externa parter samt myndighetsutövningssuppgifter hädanefter kallat Bastjänster.

3.3 Inom ramen för Bastjänsterna ska kommunalförbundet, genom information, rådgivning och annat stöd underlätta förbundsmedlemmarnas överlämnande av digital arkivinformation. Kommunalförbundet ska vidare vara förbundsmedlemmarna behjälpliga i arbetet med framtagande av informationshanteringsplaner, arkivbeskrivningar och systematiska arkivförteckningar.

3.4 Inom ramen för Bastjänsterna åligger det också kommunalförbundet att biträda förbundsmedlemmarna med specialistkompetens inom området arkivering samt genomföra utbildningsinsatser inom arkivområdet.

3.5 Kommunalförbundet ska inom ramen för Bastjänsterna efter samråd med samtliga medlemmar fastställa ett handlingsprogram och en verksamhetsplan för arkivering av förbundsmedlemmarnas information. Handlingsprogrammet ska övergripande beskriva de strategiska målen för kommunalförbundets verksamhet. Handlingsprogrammet ska bland annat fastställa prioriteringsprinciper mellan förbundsmedlemmarna och för de förekommande verksamhetssystemen.

3.6 Kommunalförbundet ska inom ramen för Bastjänsterna årligen i samband med budget fastställa en verksamhetsplan bland annat för förbundsmedlemmarnas överlämnande av information från IT-baserade verksamhetssystem. Verksamhetsplanen ska fastställa vilka verksamhetssystem som ska prioriteras för leverans och avställning. Verksamhetsplanen är kommunalförbundets konkretisering av de i handlingsprogrammet uppställda målen.

3.7 I Bastjänsterna ingår att biträda förbundsmedlemmarna med kompetens beträffande långsiktigt bevarande vid upphandling av IT-baserade verksamhetssystem.

3.8 I Bastjänsterna ingår inte sådant internt arbete med förberedelser för arkivläggning som varje förbundsmedlem inom den egna organisationen har att samordna och hantera, exempelvis rensning och gallring.

3.9 De uppgifter som överlämnas utöver bastjänsterna regleras och finansieras i enlighet med bestämmelserna i 3.10.

Anslutande tjänster

3.10 Förbundsmedlem får överlämna uppgifter som inte ingår i Bastjänsterna till Kommunalförbundet. Sådana särskilt överlämnade uppgifter ska ansluta till Bastjänsterna och ligga inom ramen för kommunalförbundets ändamål och kan t.ex. innebära helt eller delat övertagande av analogt arkivmaterial. Skriftligt avtal ska upprättas beträffande villkoren för utförande av sådana särskilt överlämnade uppgifter, eftersom denna anslutande tjänst därmed blir uppgifter för kommunalförbundet. Ersättning för särskilt överlämnade uppgifter enligt denna punkt 3.10 utgår i enlighet med punkt 10.5 nedan.

4 § Organisation

4.1 Förbundet är ett kommunalförbund med förbundsfullmäktige och förbundsstyrelse.

4.2 För förbundsstyrelsen gäller reglemente som beslutas av förbundsfullmäktige.

4.3 Förbundsstyrelsen får tillsätta de organ den anser behövs för fullgörande av förbundsstyrelsens uppgifter. Interimsorgan får inrättas. Delegation kan beslutas i enlighet med kommunallagens bestämmelser.

5 § Förbundsfullmäktige

5.1 Antalet ledamöter i förbundsfullmäktige ska vara lika med antalet medlemmar i förbundet. För varje ledamot ska en ersättare utses.

5.2 Varje förbundsmedlem ska utse en ordinarie ledamot och en ersättare.

5.3 Ordinarie fullmäktige sammankallas två gånger per år. Extra fullmäktige kan sammankallas vid behov.

5.4 Val av ledamot och ersättare ska ske i förbundsmedlems fullmäktige.

5.5 Vid förfall för ledamot ska ersättare från samma kommun inträda.

5.6 Förbundsfullmäktige väljer för varje mandatperiod bland sina ledamöter ordförande och två vice ordförande. Innehavare av posterna ska komma från olika kommuner.

5.7 Förbundsfullmäktiges ledamöter och ersättare väljs för en mandattid om fyra år räknat fr.o.m. den 1 januari året efter det att val till kommunfullmäktige ägt rum i hela landet.

5.8 När val sker första gången ska mandattiden, om så är påkallat med hänsyn till vad som anges i punkt 5.7 ovan, vara tiden intill slutet av det år då val till kommunfullmäktige i hela landet ägt rum.

5.9 I fråga om valbarhet och sättet att utse ledamöter och ersättare i Förbundsfullmäktige ska 3 kap 23 § och 4 kap 23a § 1 st. kommunallagen tillämpas.

5.10 Förbundsfullmäktige äger rätt att uppdra åt förbundsstyrelsen att besluta i ärenden som det annars enligt 3 kap 9 § kommunallagen ankommer på fullmäktige att besluta om och därigenom vara ställföreträdare för fullmäktige.

5.11 Rätt att väcka ärenden till fullmäktige har:

- förbundsmedlem genom respektive fullmäktige
- förbundsstyrelsen
- ledamot i förbundsfullmäktige

5.12 Förbundsfullmäktiges sammanträden är offentliga.

5.13 Beslut i förbundsfullmäktige fattas med enkel majoritet. Ordföranden har utslagsröst.

6 § Förbundsstyrelsen

6.1 Förbundsstyrelsen utses av förbundsfullmäktige och ska bestå av minst sju ledamöter med minst sju ersättare och maximalt 11 ledamöter och 11 ersättare. Medlemskommun som vid tidpunkten för val till kommunfullmäktige i hela landet har över 60 000 invånare ska alltid ha en ledamot som fast representation i styrelsen. Förbundsstyrelsen bör ha så bred representation som möjligt.

6.2 Förbundsstyrelsens ledamöter och ersättare väljs för fyra år med en mandattid som gäller från och med den tidpunkt då de väljs av förbundsfullmäktige och till och med tidpunkten för förbundsfullmäktiges nästkommande ordinarie val till förbundsstyrelse efter det val då styrelseledamoten eller ersättaren utsågs.

6.3 Förbundsmedlem som inträder under pågående mandatperiod kan få representation i förbundsstyrelsen tidigast efter nästkommande val till kommunfullmäktige i samtliga medlemskommuner.

6.4 Förbundsfullmäktige utser för varje mandatperiod bland sina ledamöter en ordförande och en vice ordförande i förbundsstyrelsen. Innehavare av dessa uppdrag ska komma från olika kommuner. I fråga om valbarhet och sättet att utse övriga ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen ska 3 kap 23 § och 4 kap 23a § 1 st. kommunallagen tillämpas.

6.5 Ersättarna inträder i den turordning förbundsfullmäktige bestämt vid valet. Om ersättarna har utsetts vid proportionellt val inträder i stället ersättare enligt den ordning som beskrivs i lagen (1992:339) om proportionellt valsätt.

6.6 Ärenden i förbundsstyrelsen får väckas av

- ledamot i förbundsstyrelsen
- förbundsmedlem genom framställan av kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen
- organ under förbundsstyrelsen om förbundsstyrelsen har medgivit sådan rätt

6.7 Kommunstyrelsens ordförande, vice ordförande eller ansvarigt kommunalråd hos förbundsmedlemmarna har alltid rätt att närvara och yttra sig vid sammanträde med förbundsstyrelsen.

6.8 Förbundsstyrelsen avgör i övrigt själv i vilka fall någon som inte är ledamot eller ersättare i förbundsstyrelsen har rätt att närvara och yttra sig vid förbundsstyrelsens sammanträden.

6.9 Förbundsstyrelsen får besluta att sammanträde med förbundsstyrelsen ska vara offentligt.

6.10 Förbundsstyrelsen utgör gemensam arkivmyndighet avseende den information och de uppgifter som förbundsmedlemmarna överlämnat till kommunalförbundet. Arkivmyndigheten ansvarar för tillsyn i enlighet med föreskrifterna i arkivlagen och av förbundsfullmäktige fastställt styrdokument.

6.11 Förbundsstyrelsen är arkivmyndighet åt förbundet.

7 § Revisorer

7.1 Kommunalförbundet ska ha tre revisorer. Gäller från och med mandatperioden 2018 - 2022.

7.2 För revisorerna gäller föreskrifter i reglemente som beslutas av förbundsfullmäktige.

7.3 Förbundsfullmäktige utser revisorer från förbundsmedlemmarna.

7.4 Revisorerna väljs för samma mandatperiod som ledamöterna och ersättarna i förbundsstyrelsen.

7.5 Revision sker i enlighet med bestämmelserna om revision i kommunallagen. Revisionsberättelse ska tillsammans med årsredovisningen överlämnas till förbundsmedlemmarnas respektive fullmäktige, som var och en beslutar om ansvarsfrihet för förbundet i dess helhet.

7.6 Revisorerna i kommunalförbund är skyldiga att på begäran lämna upplysningar till de förtroendevalda revisorerna i varje kommun eller landsting som är medlem i kommunalförbundet.

8 § Anslag av kungörelse och andra tillkännagivanden

8.1 Kommunalförbundets kungörelser, tillkännagivanden av protokollsjustering och övriga tillkännagivanden ska anslås på kommunalförbundets officiella webbanslagstavla och på förbundets hemsida.

8.2 Kungörelse om sammanträde vid vilket budgeten ska fastställas ska anslås på förbundets officiella webbanslagstavla och på förbundets hemsida.

9 § Andel i tillgångar och skulder

9.1 Förbundsmedlemmarna har vid varje tidpunkt andel i kommunalförbundets tillgångar och skulder. Andelen utgörs av den andel av de totala avgifter som lämnats enligt paragraf 10 som respektive förbundsmedlem erlagt under kommunalförbundets tre senaste verksamhetsår.

9.2 Förbundsmedlemmarna ansvarar för täckande av eventuell uppkommande brist i enlighet med i 9.1 ovan angiven fördelningsgrund. Samma fördelningsgrund tillämpas vid skifte av kommunalförbundets behållna tillgångar om kommunalförbundet skulle komma att upplösas.

10 § Kostnadsfördelning, m.m.

10.1 Kostnaderna för kommunalförbundets verksamhet ska, i den mån de inte täcks på annat sätt, täckas genom bidrag från förbundsmedlemmarna i enlighet med vad som nedan anges beträffande kostnader för bastjänster och ersättning för särskilt överlämnade uppgifter.

10.2 Kostnaderna för bastjänsterna ska fördelas mellan förbundsmedlemmarna med de summor som anges i bilaga 2 till denna förbundsordning. Förbundsmedlemmarna faktureras kvartalsvis i förskott.

10.3 Förbundsfullmäktige ska årligen ta ställning till medlemsavgiftens storlek med beaktande av de erfarenheter som vunnits av förbundets verksamhet avseende kostnaderna för bastjänster och arkivläggning av information från olika verksamhetssystem samt dess storlek och innehåll. Denna fråga ska hanteras i samband med överläggningar mellan förbundsmedlemmarna om kommunalförbundets budgetförutsättningar. Vid behov får fördelningsfrågan föras till beslut i samtliga förbundsmedlemmarnas fullmäktigeförsamlingar.

10.4 Den i punkterna 10.2 och 10.3 ovan bestämda kostnadsfördelningen mellan förbundsmedlemmarna ska bli föremål för justering om det inträder ny medlem i förbundet. För ny förbundsmedlem kommer en särskild engångsavgift, baserad på den inträdande kommunens invånarantal, tas ut i samband med inträde (se bilaga 2).

10.5 När kommunalförbundet på begäran utför särskilt överlämnade uppgifter enligt punkt 3.9 ovan (Anslutande tjänster) till någon eller några av förbundsmedlemmarna ska sådana särskilda uppgifter ersättas med full kostnadstäckning (enligt självkostnadsprincipen).

10.6 Kommunalförbundet får uppta lån i enlighet med fastställd budget eller enligt vad förbundsmedlemmarna särskilt har godkänt. Förbundet får inte ingå borgen eller andra ansvarsförbindelser utan förbundsmedlemmarnas godkännande. Om godkänd borgen ingås gäller, i fråga om förbundsmedlemmarnas inbördes ansvar, fördelningsregeln i punkt 10.1 ovan.

10.7 Kommunalförbundet får inte bilda ekonomisk förening, aktie-, handels- eller kommanditbolag eller förvärva aktier eller andelar i företag utan förbundsmedlemmarnas godkännande.

11 § Styrning, insyn, samråd m.m.

11.1 Innan beslut fattas om avtal av väsentlig betydelse eller i andra frågor av större vikt eller väsentlig betydelse för förbundet ska samråd ske mellan förbundet och samtliga medlemskommuner.

11.2 Förbundet ska fortlöpande tillställa förbundsmedlemmarna rapporter beträffande verksamhetens ekonomi och utveckling.

11.3 Förbundet ska sträva efter att aktivt hålla förbundsmedlemmarna informerade om utvecklingslinjerna inom förbundets verksamhetsområde och frågor som har betydelse för förbundsmedlemmarnas samverkan i förbundet. Sådan information kan lämnas vid t.ex. årlig temadag då kommunstyrelsernas presidier och andra förtroendevalda hos förbundsmedlemmarna, samt ledande tjänstemän, ges tillfälle ta del av verksamheten hos förbundet.

11.4 Förbundsstyrelsen ska på begäran lämna förbundsmedlemmarnas respektive kommunstyrelse erforderligt underlag i form av yttranden och upplysningar.

12 § Budgetprocessen m.m.

12.1 Förbundsfullmäktige ska årligen fastställa budget för kommunalförbundet inom de ekonomiska ramar och i enlighet med de riktlinjer i övrigt som gäller enligt vad som förbundsmedlemmarna anger som budgetförutsättningar.

12.2 Budgeten för nästkommande år ska fastställas av förbundsfullmäktige innan juni månads utgång.

12.3 Budgetarbetet ska samordnas med förbundsmedlemmarnas budgetarbete. Under budgetprocessen ska samråd ske med samtliga förbundsmedlemmar.

12.4 Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin under budgetåret och en ekonomisk plan för den kommande treårsperioden.

12.5 Budgetförslaget ska vara tillgängligt för allmänheten enligt vad som stadgas i 8 kap. 10 § i kommunallagen. Sammanträde vid vilket budgeten fastställs ska vara offentligt. Kungörelse om sammanträdet ska utfärdas.

12.6 På det sammanträde som årsredovisningen beslutas ska allmänheten beredas möjlighet att under en halvtimme före mötet ställa frågor.

13 § Utträde m.m.

13.1 Förbundsmedlem har rätt att utträda ur förbundet. Uppsägningstiden är tre år räknat från närmast kommande årsskifte efter det år uppsägning skedde. Uppsägning ska anses ha skett när det föreligger ett lagakraftvunnet beslut från den utträdande förbundsmedlemmens kommunfullmäktige angående utträde samt förbundsstyrelsen har erhållit en skriftlig uppsägning från den utträdande förbundsmedlemmen. Regleringen av de ekonomiska mellanhavandena mellan förbundet och den utträdande medlemmen ska ske genom en överenskommelse. Den ekonomiska regleringen ska ske utifrån de andelar i förbundets samlade tillgångar och skulder som gäller vid det årsskifte som uppsägningen börjar gälla enligt ovan och ska utföras av kommunalförbundets vid var tid anlitade auktoriserade revisor. Överenskommelse ska träffas angående de av förbundet övertagna arkivhandlingarna om dessa ska återbördas till avlämnande förbundsmedlem i samband med utträdet eller ej. Denna överenskommelse avseende övertagna arkivhandlingar ska beakta gällande lagstiftning avseende kommuners arkivhandlingar, bl.a. arkivlagen (SFS 1990:782) eller sådan lag som har trätt i nämnda lags ställe.

Utträdande medlem är under uppsägningstiden fortsatt skyldig att erlägga samtliga avgifter i enlighet med § 10 och har rätt till alla bastjänster enligt ovan se § 3, med nedanstående undantag se 13.2.

13.2 Medlem som begärt utträde och som inte har överlämnat någon arkivinformation, vare sig digital eller analog, till förbundet kan beviljas i överenskommelse enligt p.13.1, ett utträde med en ekonomisk avtrappning. Dock ligger uppsägningstiden om tre år fast. Utträdande medlem äger enbart rätt till förbundets råd- och stödverksamhet under uppsägningstiden. Den ekonomiska avtrappningen av medlemsavgiften sker, under ovan angivna förutsättningar, enligt följande:

- Första uppsägningssåret ska full medlemsavgift erläggas.
- Andra uppsägningssåret ska två tredjedelar av full medlemsavgift erläggas
- Tredje uppsägningssåret ska en tredjedel av full medlemsavgift erläggas.

13.3 De kvarvarande medlemmarna ska efter medlems utträde vid behov anta de ändringar i förbundsordningen som behövs med anledning av utträdet, se § 17.

14 § Likvidation och upplösning

14.1 Om förbundsmedlemmarna enhälligt beslutar om likvidation ska förbundet likvideras och dess verksamhet upphöra.

14.2 Likvidationen ska verkställas av förbundsstyrelsen i egenskap av likvidator.

14.3 Vid skifte av förbundets behållna tillgångar ska fördelningsgrunden i paragraf 10 ovan tillämpas.

14.4 När förbundet har trätt i likvidation, ska förbundets egendom i den mån det behövs för likvidationen förvandlas till pengar genom försäljning på offentlig auktion eller på annat lämpligt sätt. Förbundets verksamhet får fortsättas, om det behövs för en ändamålsenlig avveckling.

14.5 När förbundsstyrelsen har fullgjort sitt uppdrag som likvidator, ska förbundsstyrelsen avge slutredovisning för sin förvaltning genom en förvaltningsberättelse över likvidationen i dess helhet. Berättelsen ska också innehålla en redovisning för skiftet av behållna tillgångar. Till slutredovisningen ska fogas redovisningshandlingar för hela likvidationstiden.

14.6. Av förbundet övertaget arkivmaterial ska återbördas till den förbundsmedlem eller annan arkivmyndighet som förbundsmedlemmens kommunfullmäktige har beslutat. Till slutredovisningen ska fogas förbundsstyrelsens beslut om vilken av förbundets medlemmar som ska överta och vårda de handlingar som hör till förbundets arkiv.

14.7 Förvaltningsberättelsen och redovisningshandlingarna ska delges var och en av förbundsmedlemmarna. När berättelsen och redovisningshandlingarna delgetts samtliga förbundsmedlemmar, är förbundet upplöst.

15 § Tvister

15.1 Tvist mellan förbundet och dess medlemmar ska, om parterna inte kan nå en frivillig uppgörelse, avgöras genom skiljeförfarande enligt lagen om skiljeförfarande.

16 § Arvoden

16.1 Arvoden till ledamöter och ersättare i förbundsfullmäktige, förbundsstyrelsen respektive revisorer och revisorsersättare ska utgå enligt den till invånarantalet största kommunens arvodesbestämmelser, fram till dess förbundet har antagit egna arvodesbestämmelser.

17 § Ändringar i förbundsordningen

17.1 Ändring av eller tillägg till förbundsordningen ska antas av förbundsfullmäktige och fastställs av förbundsmedlemmarnas kommunfullmäktige med undantag från det som anges i § 17.2 nedan. Förbundsfullmäktige har rätt att delegera frågan om antagande till förbundsstyrelsen.

17.2 Ändringar och tillägg till förbundsordningen som beror på inträde av ny medlem och utträde av medlem ska inte handläggas i den ordning som beskrivs i punkt 17.1 ovan. Förbundsfullmäktige har rätt att ensam fatta beslut om ändringar och tillägg till förbundsordningen som beror på inträde av ny medlem eller utträde av medlem, t.ex. reglering av medlemmarnas respektive andel i tillgångar, skulder och kostnader som blir en direkt följd av ny medlems inträde eller medlems utträde.

18 § Särskilda bestämmelser

18.1 Förbundet är bildat när förbundsmedlemmarnas respektive fullmäktige har antagit Förbundsordningen, dock tidigast 1 januari 2015. Förbundsfullmäktige beslutar när förbundsstyrelsen ska tillträda.

18.2 Faktiskt och rättsligt övertar förbundet totalansvaret enligt paragraf 3 ovan från förbundsmedlemmarna den 1 januari 2016.

18.3 Annat kommunalförbund vars förbundsmedlemmar till minst hälften består av förbundsmedlemmar i SYDARKIVERA har samma rätt som förbundsmedlem att utnyttja förbundets tjänster. För bastjänster utgår ingen ersättning. För övriga tjänster ska ersättning utgå enligt punkt 10.5.

18.4 Aktieföretag och annan sammanslutning som till minst hälften ägs av förbundsmedlemmar i SYDARKIVERA har samma rätt som förbundsmedlem att utnyttja förbundets tjänster. För bastjänster utgår ingen ersättning. För övriga tjänster ska ersättning utgå enligt punkt 10.5.

Bilaga 1

MEDLEMMAR I KOMMUNALFÖRBUNDET SYDARKIVERA ÄR:

Alvesta kommun	Olofströms kommun
Borgholms kommun	Osby Kommun
Bromölla kommun	Oskarshamns kommun
Eslövs kommun	Ronneby kommun
Hässleholms kommun	Tingsryds kommun
Höörs Kommun	Vadstena kommun
Karlshamns kommun	Vimmerby kommun
Karlskrona kommun	Vellinge kommun
Lessebo kommun	Växjö kommun
Ljungby kommun	Åtvidabergs kommun
Lomma kommun	Älmhults kommun
Markaryds kommun	Östra Göinge Kommun
Mörbylånga kommun	Region Blekinge
Nybro kommun	

Bilaga 2

MEDLEMSAVGIFTER SYDARKIVERA

Fördelning av kostnaderna för bastjänsterna ska ske utifrån invånarantalet enligt SCB:s statistik för respektive medlem per 31 december året innan avgiftsåret. Regionförbund betalar samma avgift som minsta kommun. (För landsting gäller följande: Avgiften ska förhandlas fram vid varje enskilt tillfälle.)

Medlemsavgifterna finansierar endast bastjänster. Anslutande tjänster-finansieras i enlighet med särskilda avtal och beslut.

För 2018 är avgifterna enligt nedan och förändras vid ordinarie budgetprocess och efter anslutningsöverenskommelse.

Alvesta kommun	540 800
Borgholm	293 100
Bromölla	342 900
Eslöv	897 400
Hässleholm	1 404 100
Höör	444 900
Karlshamns kommun	869 400
Karlskrona kommun	1 800 000
Lessebo kommun	237 800
Ljungby kommun	764 000
Lomma kommun	655 100
Markaryds kommun	274 600
Mörbylånga kommun	405 000
Nybro kommun	551 000
Olofströms kommun	364 000
Osby	355 900
Oskarshamn	727 100
Region Blekinge	237 800
Ronneby kommun	798 300
Tingsryds kommun	336 200
Vadstena kommun	200 400
Vellinge	966 300
Vimmerby	424 700
Växjö kommun	1 639 100
Åtvidaberg	314 000
Älmhults kommun	463 000
Östra Göinge	397 300
Summa	16 704 200

INTRÄDESAVGIFT FÖR NY MEDLEM VID SENARE TIDPUNKT ÄN 2015-01-01

Engångsavgift för ny medlem baseras på invånarantal och antalet år eller del av år efter uppstart av förbundet. Fastställande av avgiften och det antal år eller del av år som avgiften ska baseras på delegeras till förbundsstyrelsen. Avgiften får inte understiga 4 kr x antalet invånare inom kommunens verksamhetsområde (landstings inträdesavgift ska förhandlas fram vid varje enskilt tillfälle.).

Vid beräkning av inträdesavgift används invånarantalet enligt SCB:s statistik per den 31 december året innan ny medlem träder in.

Dokumentansvarig Mats Porsklev	Organisation Sydarkivera	Telefon 0470-34 96 31	Datum 2018-02-20
Ärende Budget 2018 plan 2019–2020			Version 1.0
			Sida 1 av 4

OSBY KOMMUN
Kommunstyrelsen

2018 -04- 10

Diarlenr.   Ärendetyp

KS/2018:297 004

Ekonomisk budget med verksamhetsmål

2019-01-01 – 2019-12-31

Med plan för 2020–2021

Inledning och Mål	2
Resultaträkning	6
Investeringsbudget	6

Inledning

Kommunalförbundet Sydarkivera bildades den 1 januari 2015 med medlemskommunerna Alvesta, Karlshamn, Karlskrona, Lessebo, Ljungby, Markaryd, Ronneby, Tingsryd, Växjö och Älmhult samt Region Blekinge.

Sydarkivera är en organisation med en tydlig målsättning att skapa en rationell och långsiktigt hållbar lösning för förbundsmedlemmarnas informationsförvaltning. Förbundet erbjuder en gemensam arkivorganisation som förvaltar digitalt slutarkiv och hanterar digitala arkivleveranser tillsammans med förbundsmedlemmarnas systemförvaltningsorganisationer. För att säkerställa en hållbar informationsförvaltning är det förebyggande arbetet med förbättrade rutiner i den löpande verksamheten hos förbundsmedlemmarna en avgörande förutsättning. Sydarkivera erbjuder därför utbildning, råd och stöd när det gäller informationshantering och arkiv. Detta kommer på sikt att göra arbetet med digitala arkivleveranser och digitalt bevarande enklare och mer kostnadseffektivt. För att säkerställa kvalitén ingår tillsyn, gemensamma standarder och riktlinjer i uppdraget. Syftet är att åstadkomma en effektiv och ändamålsenlig organisation för förvaltning av arkiv som är hållbar på lång sikt.

Utifrån förbundsmedlemmarnas behov och önskemål utökas förbundets verksamhet med anslutande tjänster för analoga arkiv (pappersarkiv) och dataskydd. Dessa tjänster avtalas särskilt med berörda förbundsmedlemmar och finansieras separat. Sydarkivera får även frågor om digitalisering av analoga handlingar, detta ingår inte i befintliga uppdrag, men kan utredas som anslutande tjänst om förbundsmedlemmarna begär det.

Vision

Sydarkivera - ett arkiv värt att lita på.

Vi tror på en effektiv digital informationsförvaltning som säkerställer rätten att ta del av allmänna handlingar nu och för all framtid till nytta för demokratin, rättssäkerheten, forskningen och för miljön.

God ekonomisk hushållning

Enligt Kommunallagen ska kommunalförbundet ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. En god ekonomisk hushållning innebär inte enbart att räkenskaperna går ihop, utan innefattar även ett krav på att pengarna används till rätt saker och att de utnyttjas på ett effektivt sätt. Mot bakgrund av detta har förbundsfullmäktige vid sitt sammanträde 2016-11-04 fastställt följande långsiktiga verksamhetsmål är styrande för kommunalförbundet Sydarkivera:

- **Arbeta för att våra medlemmar ska ha ett helt digitalt flöde avseende informationshantering och arkiv**
- **Medverka till samhällets omställning att bli hållbart genom att ställa krav på hållbarhet i all vår utveckling**
- **Uppfylla krav på säkerhet, pålitlighet och hållbarhet på ett kostnadseffektivt sätt**
- **Utveckla verksamheten för att realisera förväntade nyttor för förbundsmedlemmarna**

De långsiktiga verksamhetsmålen är för 2019 års budget nedbrutna i nedanstående specifika verksamhetsmål.

Verksamhetsmål för 2019

Råd och stöd

Beskrivning	Mål
Mallarna inom konceptet VerKSAM samt övriga mallar och rutinbeskrivningar	Plan för uppdatering av mallar.
Genomföra kompetensutvecklande åtgärder baserat på förbundsmedlemmarnas behov.	2 temadagar 5–10 nätverksträffar Grundutbildning motsvarande två heldagar. Utbildningsfilm, målgrupp arkivansvariga, lanseras. Utarbeta 1–5 korta informationsfilmer i samarbete med andra aktörer.
Intensivutbildningar på plats hos förbundsmedlemmar	Genomföra utbildning på plats hos nya förbundsmedlemmar. Erbjuda 2–5 utbildningstillfällen på geografiskt spridda platser.
Workshopar för informationskartläggning	Genomföra 1–2 workshopar i månaden tillsammans med förbundsmedlemmar för kartläggning av prioriterade verksamhetsprocesser Skola.
Stöd i samband med att förbundsmedlemmarna upphandlar nya verksamhetssystem	Ta fram skriftliga tips och råd för upphandling av 1–3 typer av verksamhetssystem.
Kommunbesök med planerad tillsyn inom verksamhetsområdena <i>Skola</i>	Genomföra tillsyn enligt beslutad tillsynsplan hos samtliga förbundsmedlemmar som antagit arkivreglemente med Sydarkivera som gemensam arkivmyndighet. Erbjuder kommunbesök hos övriga.
Händelsestyrd tillsyn	Informera om möjlighet att påkalla tillsyn samt genomföra påkallade tillsynsbesök.
Regional samordning	Arrangera 3–6 regionala nätverksträffar.

Digitala arkivleveranser

Beskrivning	Mål
Leveransutredningar	Påbörja leveransutredningar inom sex månader från att behov identifieras. Slutföra leveransutredningar inom två år från uppstart. Kommunicera pågående leveransutredningar till förbundsmedlemmarna i samband med budgetprocessen och nätverksträffar.
Systeminventering	Komplettera uppgifter i inventeringen som genomfördes 2018. Genomföra inventering hos nya förbundsmedlemmar. Ajourhålla systemlista.
Uttag från inaktiva system	Genomföra 5–7 databasuttag tillhörande inaktiva verksamhetssystem för långsiktigt digitalt bevarande.
Utredning inaktiva system	Genomföra snabbutredning av de inaktiva system som rapporterats in i systeminventeringen 2018, som underlag för att starta leveransutredning eller ej.
Löpande arkivering från aktiva verksamhetssystem inom hälsa och socialt stöd.	Ta emot akter som ska slutarkiveras från 40 % av förbundsmedlemmarna.

Webbkivering	Genomföra en årlig insamling av förbunds-medlemmars externa webbplatser. Genomföra extra insamlingstillfällen när förbundsmedlem byter webb. Testinsamling av övriga webbplatser (tex. Kommunala bolag och övriga kommunala organisationer med egna domäner).
Äldre digitalt material	Fortsätta arbetet med att utreda lösningsförslag och ta fram rutiner för överföring av information till bevarandeplattform
Förvaltningsgemensamma specifikationer FGS	Anpassa paketstrukturen för tre leveranstyper Bidra med resurser eller delta i tester i samband med 1–3 utvecklingsprojekt

Digitalt arkivsystem

Den grundläggande bevarandeplattformen som infördes 2016–2017 förväntas motsvara de behov som finns 2018–2020

Beskrivning	Mål
Verktygslådan för bevarandetjänster (Sydarkivera Tools)	Komplettering av bevarandetjänster. Behov identifieras i samband med leveransutredningar.
Flödesmotor för att köa upp jobb för bevarandetjänster	Anpassning för att hantera nya bevarandetjänster.
Förvaltningsgemensamma specifikationer (FGS)	Implementera 1–2 beslutade FGS:er
Plattform för utlämnande	1–2 enkla databaser med möjlighet till direkt åtkomst från kommunarkiv.
Bevarandeplattform	Starta planering inför eventuella behov av anpassningar eller upphandling inför 2020–2021

Anslutande tjänster

Analogt arkiv

Beskrivning	Mål
Förvalta överlämnade analogt arkiv	Sydarkivera är hel arkivmyndighet och förvaltar centralarkiven hos Oskarshamn, Vadstena och Östra Göinge, Region Blekinge samt ett antal kommunalförbund och kommunala bolag som ägs av förbundsmedlemmarna.
Upphandla och införa arkivförteckningssystem	Införande slutförs. Utbildning, gemensamma rutiner och uppföljning.

Budget och mål för den övriga anslutande tjänsten kan inte beslutas förrän avtal är klara med de förbundsmedlemmar som så önskar.

Administration

Beskrivning	Mål
Rutiner och instruktioner	Utarbeta rutiner och instruktioner med utgångspunkt från beslutad förbundspolicy.
Internutbildningar	Enligt utbildningsplan.

Långsiktiga finansiella mål

För ekonomin ska även anges finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. Följande långsiktiga finansiella mål är styrande för kommunalförbundet Sydarkivera:

- **En balanserad budget och flerårsplan utan höjning av medlemsavgifterna**
En ekonomi i balans utgår en miniminivå för det ekonomiska resultatet på kort sikt. Resultatet bör vara tillräckligt stort så att motsvarande servicenivå kan garanteras även för nästkommande generation utan att den ska behöva uttaxeras en högre medlemsavgift.
- **Årets resultat av Sydarkiveras totala intäkter ska uppgå till minst två (2) procent**
Ett överskott i verksamheten skapar förutsättningar för att långsiktigt finansiera ny- och reinvesteringar av anläggningstillgångar, långsiktigt finansiera de pensionsåtaganden som redovisas och en beredskap för oförutsedda kostnader.
- **Nettoinvesteringarnas andel av medlemsintäkter och statsbidrag bör inte överstiga 10 %**
- **Förbundets likviditet**
Målet för Sydarkivera är att ha en likviditet som motsvarar en månads löneutbetalningar inklusive de förtroendevaldas arvoden och ersättningar.
- **Soliditeten ska vara oförändrad**
Sydarkivera har inga egna lån. De skulder som förbundet har består därför av kortfristiga skulder till leverantörer. Det innebär också att investeringar har finansierats med egna medel.

Personalmål

Sydarkivera har målsättningen om fortsatt låga sjukskrivningstal och en god personalpolitik.

Kommentarer gällande intäkter och kostnader

Budgeterade medlemsavgifter för verksamhetsåret 2019 bygger på följande medlemmar i förbundet:

Medlem	Andel i förbundet
Alvesta	3,5 %
Borgholm	1,9 %
Bromölla	2,2 %
Eslöv	5,9 %
Hässleholm	9,2 %
Höör	2,9 %
Karlskrona	11,8 %
Karlshamn	5,7 %
Lessebo	1,6 %
Ljungby	5,0 %
Markaryd	1,8 %
Olofström	2,4 %
Osby	2,3 %
Oskarshamn	4,8 %
Ronneby	5,3 %
Region Blekinge	1,6 %
Tingsryd	2,2 %
Vadstena	1,3 %
Vellinge	6,3 %

Vimmerby	2,8 %
Växjö	11,8 %
Älmhult	3,0 %
Åtvidaberg	2,1 %
Östra Göinge	2,6 %

Intäkterna är beräknade på medlemsavgiften på 27 kr/kommuninvånare med undantag för Växjö och Älmhult som begärt utträde ur förbundet. På kostnadssidan är budgeten beräknad utifrån det fortsatta arbetet med arkivleveranser utifrån den plattform för långsiktigt digitalt bevarande som driftsattes under slutet av 2017. En personalförstärkning på 0,5 arkivassistenttjänst planeras 2018 för att klara anslutande tjänster kopplade till pappersarkiv vilket får följder även 2019 och framåt. Fortsatta lokalanpassningar för erforderligt skalskydd kommer också att påverka kostnaderna.

Totalt budgeteras för 12, 5 tjänster 2019. Uppräkning av kostnader för personal 2020 och 2021 har gjorts enligt nationalräkenskaperna, SKL cirkulär 17:68.

Nedan presenteras resultatbudget för 2019 med plan för 2020 och 2021. Budgeten upprättad utifrån att Växjö fullföljer sitt utträde och betalar 1/3 av ordinarie medlemsavgift 2019. Alvesta betalar 2/3 av ordinarie avgift 2019 och 1/3 2020. I övrigt gäller oförändrade förutsättningar vad avser anslutande tjänster som beräknats utifrån den nivå som gäller idag. Inträdesavgifter samt medlemsavgifter för eventuella nya medlemmar har inte räknats med vilket, allt annat lika, föranleder en mindre kostnadsreducering 2020 men även 2021. Generell kostnadsuppräknings har inte gjorts annat än vad som anges ovan avseende personalkostnader.

RESULTATBUDGET, TKR	2019	2020	2021
<i>Intäkter</i>			
Avgifter från medlemskommuner*	13 871	13 115	12 963
Inträdesavgifter nya medlemmar	0	0	0
Anslutande tjänster	785	785	785
Övriga intäkter	285	285	285
SUMMA INTÄKTER	14 941	14 185	14 033
<i>Kostnader</i>			
Kostnader för personal (kkl 5)	-9 145	-9 456	-9 749
Varav anslutande tjänst	-638	-638	-638
Övriga verksamhetskostnader** (kkl 6,7)	-4 337	-3 693	-3 249
Varav anslutande tjänster	-147	-147	-147
SUMMA KOSTNADER	-13 482	-13 149	-12 998
RESULTAT FÖRE AVSKRIVNINGAR	1 459	1 036	1 035
<i>Avskrivningar</i>	-673	-750	-750
RESULTAT EFTER AVSKRIVNINGAR	786	286	285
Finansiella intäkter	0	0	0
Finansiella kostnader	-2	-2	-2
PERIODENS/ÅRETS RESULTAT	784	284	283

*beräknat på att Växjö betalar 1/3 av ordinarie medlemsavgift 2019 och Älmhult 2/3. För 2020 betalar Älmhult 1/3 av ordinarie avgift och har till 2021 utträtt ur förbundet.

**	<i>Specifikation övriga verksamhetskostnader</i>	2018
	Lokalhyror och fastighetskostnader	-962
	Konsultkostnader (inkl. kostnader för revision)	-1 210
	IT & datakommunikation	-478
	Resor och kurser och konferenser för medlemmars räkning	-814
	Övrigt (kontors- och förbrukningsmaterial, kurser personalen etc)	-873
Totalt		4 337

Investeringar

För 2019 planeras nyinvesteringar på totalt 230tkr. Kommande år är svåra att beräkna utifrån nuvarande omfattning i verksamheten och har därför lämnats till motsvarande belopp.

INVESTERINGSBUDGET (tkr)	2019	2020	2021
Lokalanpassningar	30	30	30
Nät, servrar/lagring	120	100	100
Kontors IT-utrustning	100	100	100
Summa investeringar	230	230	230

2018 -04- 10

Transumt ur förbundsfullmäktiges protokoll från den 6 april 2018

Diariennr. Ärendetyp

§ 7

Dnr. Sark.2018.36

KS/2018:247 004

Anslutning av nya medlemmar.

Sammanfattning

Under år 2016 har diskussioner skett med ett antal kommuner om medlemskap i vårt förbund. Dessa diskussioner har utmynnat i att Lomma, Mörbylånga och Nybro kommuner har tagit beslut om anslutning till vårt förbund och har inlämnat avsiktsförklaringar. Ingen kommun har ännu tecknat anslutningsöverenskommelse. Diskussioner har förts med nuvarande landstinget Blekinge och Region Blekinge i och med deras samgående. Förvaltningen förväntar sig att en avsiktsförklaring lämnas under 2: a halvan av mars månad av landstingsstyrelsen Blekinge. I och med att ett landsting/ region eventuellt vill bli medlem bör en diskussion tas om medlemsavgift för en landstings- / regionorganisation.

Beslutsunderlag

Avsiktsförklaringar från Lomma, Mörbylånga och Nybro kommuner.
Förbundsstyrelsens beslut § 7 från den 2 mars 2018.

Förbundsfullmäktiges beslut

- Lomma, Mörbylånga, Nybro kommuner godkänns som medlemmar i kommunalförbundet Sydarkivera och nya bilagor ett och två i förbundsordningen godkänns.

Expediering

Lomma Kommun, Mörbylånga kommun och Nybro kommun

Akt

Förbundsordning, förändringar i samband med Växjös utträde 2018-01-01, bl.a.**Sammanfattning**

Växjö har begärt utträde ur förbundet. Växjö tog beslut i oktober 2016. Förhandlingar har genomförts med Växjö kommun om den överenskommelse som ska tecknas mellan förbundet och den utträdande kommunen enligt förbundets förbundsordning. Detta har resulterat i en överenskommelse som ska godkännas av förbundsfullmäktige och samtliga medlemmar. Förbundsordningen måste dessutom revideras i samband med Växjös utträde. Vidare har kommunallagen förändrats varför viss revidering av förbundsordningen behöver göras därav. En arbetsgrupp bestående av presidiet i styrelsen och förbundschef Mats Porsklev och ledamoten Ingegerd Lenander (KD) har utarbetat förslag till ny utträdesparagraf (§ 13).

Beslutsunderlag

Förslag till ny förbundsordning från den 6 oktober 2017
Protokoll från styrelsemöte 2017-10-06, § 31
Protokoll från förbundsfullmäktige 2017-11-10, § 20
Protokoll från styrelsemöte 2017-12-01, § 40
Arbetsgruppens förslag till förändring av § 13 från den 16 januari 2018.
Förbundsstyrelsens beslut § 8 från den 2 mars 2018.

Yrkanden

Per Ribacke (S) med instämmande av Nils- Ingvar Thorell (L): bifall till styrelsens förslag.

Henrik Wöhlecke (M) med instämmande av Ingegerd Lenander (KD): bifall till styrelsens förslag med förändring på följande sätt:
I meningen, punkt 13:2. Den ekonomiska regleringen av medlemsavgiften sker, under ovan angivna förutsättningar, enligt följande: ska ordet reglering ersättas med ordet avtrappning, samt att fullmäktige uppmanar samtliga gamla och nya medlemmar att anta denna förbundsordning innan september månads utgång.

Propositionsordning

Ordföranden ställer förbundsstyrelsens förslag mot Henrik Wöhleckes (M) med fleras yrkande på detsamma och finner att Henrik Wöhleckes (M) med fleras förslag är bifallet.

Förbundsfullmäktiges beslut

- Förslag till ny förbundsordning från den 6 oktober 2017 godkänns.
- I ovanstående förslag godkänns arbetsgruppens förslag till ny § 13 med ovanstående förändring att punkt 13:2 ändras enligt Henrik Wöhlecks yrkande ovan och nya bilagor ett och två.
- Förbundsordningen skickas till samtliga nya och gamla förbundsmedlemmar för antagande då förändringarna är av sådan art att alla förbundsmedlemmar ska godkänna förändringarna.
- Växjö kommuns utträde 2019 godkänns i och med att förbundsfullmäktige antar denna förbundsordning.
- Älmhults kommuns utträde kan först godkännas efter det att en undertecknad överenskommelse enligt förbundsordningens § 13 föreligger förbundsfullmäktige.
- Förbundsfullmäktige uppmanar samtliga gamla och nya medlemmar att anta denna förbundsordning innan september månads utgång.

Expediering:

Samtliga medlemskommuners fullmäktige

Lomma Kommun, Mörbylånga kommun och Nybro kommun

Akt

4

Kommunledningsförvaltningen
Johanna Lindhe
0479528246
johanna.lindhe@osby.se

Ansökan om utökat föreningsbidrag 2018 - Stiftelsen Lekoseum

Dnr KS/2018:184 043

Kommunledningsförvaltningen förslag till Kommunstyrelsen

1. **Alternativ 1:** Stiftelsen Lekoseum beviljas utökat hyresbidrag för 2018 med 89 400 kr. Finansiering genom anslag från verksamhet 9102 KS anslag för oförutsett.
Alternativ 2: Stiftelsen Lekoseum beviljas inte utökat hyresbidrag för 2018.
2. Hyresbidrag för 2019 beslutas under hösten 2018 i samband med beslut om budget 2019.

Sammanfattning av ärendet

Stiftelsen Lekoseum har ansökt om 89 400 kr i utökat hyresbidrag för 2018 och ett totalt årligt bidrag på 276 500 kr för 2019. Stiftelsen hänvisar till att det nya hyresavtal som tecknats för butik och källarförråd har medfört en utökad kostnad på 134 400 kr för 2018.

Stiftelsen Lekoseum har enligt tidigare beslut (KS §133 2017) beviljats ett hyresbidrag på 120 000 kr för 2018. Detta utbetalas med 10 000 kr per månad.

Finansiering

Bidraget till Lekoseum kan finansieras genom verksamhet 9102 KS anslag för oförutsett.

Kommunstyrelsen budgeterade 2 000 tkr på verksamhet 9102 KS anslag för oförutsett. Av dessa öronmärktes ursprungligen 1 500 tkr för förstärkning av förebyggande arbete för ungdomar samt för bidrag till föreningar som arbetar med barn och ungdomar.

Av de 2 000 tkr som budgeterades 2018 återstår 1 294 tkr (2018-04-20).

Beslutsunderlag

Ansökan om hyresbidrag 2018 från Stiftelsen Lekoseum daterad 2017-04-18

Petra Gummeson
Kommunchef Osby kommun

Johanna Lindhe
T.f. ekonomichef

Beslutet skickas till

Stiftelsen Lekoseum

Ekonomichef

Anette Christersson

OSBY KOMMUN Attn Kommunstyrelsen
283v 80 OSBY

Diariennr. Ärendetyp

KS/2018-184 043

Osby den 17 april 2018

ANSÖKAN HYRESBIDRAG 2018

Stiftelsen LEKOSEUM betalar f.n. följande lokalkostnader;

Hyra till Industrihus i Osby AB (kallhyra) 15.000 kr/mån 180.000 kr/år

Värme till Fjärrvärme i Osby AB ca. 70.000 kr/år

EL till elleverantör ca. 65.000 kr/år

Summa LOKALKOSTNAD LEKOSEUM **315.000 kr/år**Nytt avtal fr o m 2018-05-01 (butik + källarförråd) **201.525 kr/år****SUMMA LOKALKOSTNADER 516.525 kr/år**Förutsatt i Osby kommuns kalkyl vid bildandet 2014 **240.000 kr/år**

Härtill kan framhållas att Osby kommun initialt utlovat tillskjuta 1 Mkr i stiftelsekapital, vilket senare bantades till 100.000 kr efter att kommunen inköpt Lekoseumfastigheten för 1 Mkr med uthyrning till stiftelsen Lekoseum på marknadsmässiga villkor.

Med hänvisning till det nya hyresavtalet avseende butik och källarförråd medför detta hyresavtal en tillkommande lokalkostnad år 2018 på **134.400 kr**, varför Stiftelsen LEKOSEUM ansöker om ett tilläggshyresbidrag på **89.400 kr för år 2018**

samt fr o m år 2019 ett årligt hyresbidrag uppgående till **276.500 kr**

Vi hänvisar till Osby kommuns ansvar för lokalsamhällets bevarande och utveckling av industri- och företagshistorien genom att möjliggöra tillgång till lokaler för vår helt unika företags- och arbetslivshistoria.

Stiftelsen LEKOSEUM

Dag Ivarsson på uppdrag av styrelsen

5

Kommunledningsförvaltningen
Jimmie Ask
0479528207
jimmie.ask@osby.se

Förslag till Osby kommuns handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO)

Dnr KS/2018:166 170

Räddningschefens förslag

Räddningschefen föreslår kommunstyrelsens att föreslå kommunfullmäktige att besluta om att anta Osby kommuns handlingsprogram för skydd mot olyckor.

Sammanfattning av ärendet

Enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) så ska kommunen ha ett handlingsprogram för förebyggande verksamhet och för räddningstjänst. Detta förslag till handlingsprogram uppfyller de krav på innehåll och upplägg som anges i lagen.

Handlingsprogrammet ska antas av kommunfullmäktige för varje mandatperiod och helst i början av perioden. För mandatperioden 2014 – 2018 har arbetet med ett nytt handlingsprogram blivit fördröjt på grund av omorganisationer och personalförändringar på räddningstjänsten. Eftersom det dragit ut på tiden och det inte återstår mycket av mandatperioden så har detta förslag till handlingsprogram tagits fram på ett sätt som gör det lätt att förändra och korrigera till nästa handlingsprogram som förväntas tas fram i slutet på 2019.

Sedan tidigare har Osby kommun även haft med internt säkerhetsarbete, säkerhetsskydd och kommunens krishantering med i motsvarigheten till detta handlingsprogram. Det är visserligen mycket viktiga arbetsområden för kommunen och områden som enheten för räddningstjänst jobbar med men de innefattas inte i LSO. Efter synpunkter från Länsstyrelsen (som är tillsynsmyndighet) så har de delar som inte berör LSO tagits bort i detta förslag till nytt handlingsprogram.

Förutom att de icke LSO-berörda delarna, som tagits bort, så har de förändringar som gjorts i detta förslag till handlingsprogram framförallt handlat om att beskriva och redogöra för den förmåga och kompetens som idag finns i Osby kommun kopplat till arbetet med skydd mot olyckor i allmänhet och räddningstjänstens delar i synnerhet. Förslaget till handlingsprogram har även med förslag på framtida utveckling inom några områden.

I förslaget till nytt handlingsprogram (jämfört med det gamla) så föreslås inga förändringar som påverkar ambitionsnivån eller förmågan till räddningsinsats på ett negativt sätt med ett undantag. Längsta anspänningstid för styrkorna i Lönsboda samt Osby har tidigare angetts till 4 minuter. I det nya förslaget anges motsvarande tid till 5 minuter vilket är den, nationellt sett, mest allmänt vedertagna anspänningstiden för vår typ av räddningstjänst samtidigt som det är en mer realistisk och relevant tid att förhålla sig till. Länsstyrelsen har vidtalats i detta och de delar uppfattningen att 5 minuter är en lämplig anspänningstid för räddningsstyrkorna.

Förslaget har varit ute på samråd hos de myndigheter som kan antas ha ett väsentligt intresse och de har då fått möjlighet att lämna synpunkter. Internt i kommunen så har förvaltningscheferna i kommunledningsgruppen utgjort remissinstans, dessa har inte framfört några förslag till förändring. I sändlistan för externt samråd så har samtliga grannkommuner samt Länsstyrelsen, Polisen och Region Skåne ingått. Samtliga externa svar på samråd bifogas denna tjänsteskrivelse.

Finansiering

Handlingsprogrammet kräver ingen särskild finansiering.

Beslutsunderlag

Denna tjänsteskrivelse.

Förslag på Osby kommuns handlingsprogram för skydd mot olyckor

Svar på samråd från Polisen, Länsstyrelsen och Hässleholms kommun

Petra Gummesson

Kommunchef

Jimmie Ask

Räddningschef

Beslutet skickas till:

Kommunchefen

Räddningschefen

Akten

OSBY
KOMMUN

Osby kommuns handlingsprogram för skydd mot olyckor

Riktlinjer

Beslutad av: Kommunfullmäktige
Framtagen av: Jimmie Ask, Räddningschef
Uppdaterad:

Beslutsdatum: Förslag
Dokumentansvarig: Räddningschefen
Diarienummer: KS/2018:166 170
Giltighetstid:

Innehåll

1	Inledning.....	4
1.1	Syfte	4
1.2	Nutid och framtid för handlingsprogrammet	4
1.3	Bakgrund – På spåret och naturligt nära.....	5
1.4	Arbetsätt och metodik.....	5
1.5	Ansvar och beslutsnivåer	6
2	Generell riskbild.....	6
2.1	Bränder.....	6
2.2	Trafikolyckor	7
2.3	Utsläpp av farligt ämne.....	7
2.4	Naturrelaterade olyckor	7
2.5	Teknisk infrastruktur och försörjningssystem	8
2.6	Antagonistiska hot och social oro.....	8
2.7	Sjukdomar	8
2.8	Övriga olyckor	8
3	Olycksförebyggande verksamhet	8
3.1	Avgränsning.....	9
3.2	Riskbild	9
3.2.1	Brand i byggnad	9
3.2.2	Sjukdom.....	9
3.3	Inriktningsmål	10
3.4	Hantering.....	10
3.4.1	Tillsyner	10
3.4.2	Rådgivning och information	10
3.4.3	Utbildning.....	10
3.4.4	Samverkan	11
3.4.5	Sotning och brandskyddskontroll	11
3.5	Organisation och kompetens.....	11
3.6	Framtid	11
3.7	Ansvarsförhållande.....	11
4	Räddningstjänst – skadeavhjälpande verksamhet	12
4.1	Avgränsning.....	12
4.2	Riskbild	12
4.2.1	Trafikolyckor	12
4.2.2	Bränder	12
4.2.3	Utsläpp av farligt ämne.....	13
4.2.4	Naturrelaterade olyckor	13
4.3	Inriktningsmål	13
4.4	Hantering.....	13
4.4.1	Förmåga till insats	13
4.4.2	Insattider	14
4.4.3	Utalarmring	14
4.4.4	Samverkan	14
4.4.5	Förhöjd beredskap.....	15
4.5	Organisation och kompetens.....	15
4.6	Framtid	16
4.7	Ansvarsförhållande.....	17

1 Inledning

Enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) ska varje kommun i Sverige ha handlingsprogram för räddningstjänst och olycksförebyggande verksamhet. I handlingsprogrammen ska kommunens mål för verksamheten anges och vilka risker för olyckor som finns i kommunen som kan leda till en räddningsinsats. Man ska också ange vilken förmåga man har och avser skaffa sig för att göra räddningsinsatser samt hur man har ordnat och planerat den olycksförebyggande verksamheten. Handlingsprogrammen ska antas av kommunfullmäktige varje mandatperiod. I Osby kommun har vi valt att slå samman handlingsprogrammen för räddningstjänst och olycksförebyggande verksamhet till ett samlat dokument.

Enligt lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH) ska alla kommuner analysera vilka händelser som, i fredstid, kan bli extraordinära och hur de kan påverka den egna verksamheten. Denna analys ska sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys som ska ligga till grund för en plan för hur kommunen ska hantera extraordinära händelser. Denna plan ska fastställas av kommunstyrelsen för varje mandatperiod. I Osby kommun utgörs den för innevarande mandatperiod av ”Styrdokument för Osby kommuns arbete med krisberedskap mandatperioden 2015 – 2018”, antaget av Kommunstyrelsen 2016-01-20.

Styrdokumentet för arbete med krisberedskap berör till vissa delar arbetet med skydd mot olyckor och grundar sig delvis i samma risk- och sårbarhetsanalys men redogörs för i ett annat dokument.

1.1 Syfte

Syftet med handlingsprogrammet är att skapa samsyn på hur Osby kommun jobbar med olycksförebyggande och skadeavhjälpande arbete vid räddningsinsatser och kriser.

Handlingsprogrammet syftar även till att bidra till samordning och kvalitetssäkring av arbetet med att skapa en trygg och säker kommun för alla som bor, verkar eller vistas i Osby kommun.

1.2 Nutid och framtid för handlingsprogrammet

Handlingsprogrammet riktar sig framförallt mot Osby kommuns egna verksamheter i allmänhet och räddningstjänstens verksamhet i synnerhet.

Ambitionen är att under denna och nästa mandatperiod bredda handlingsprogrammet att innefatta både de kommunala bolagen, de egna verksamheterna i större utsträckning men även ett bredare fokus på vilka områden som berörs av handlingsprogrammet.

Exempel på eventuellt nya områden för kommande handlingsprogram är: vattensäkerhet, trafiksäkerhet, fallolyckor, hot och våld och trygghet.

Gällande kommunens förmåga att verka inom LSO-området under förhöjd beredskap så har planering och övning för detta varit sparsam de senaste mandatperioderna. Ett förändrat omvärldsläge och signaler från nationellt håll visar på att denna förmåga behöver återtas under denna och kommande mandatperiod.

1.3 Bakgrund – På spåret och naturligt nära

”På spåret och naturligt nära. Så lyder Osby kommuns vision. Attraktiv boendekommun, utveckling och tillväxt samt trygghet hela livet, är de nya fullmäktigemålen som ska genomföra hela kommunen och dess verksamheter.”¹

Att vara på spåret och naturligt nära innebär (förutom den fysiska närheten till järnvägen och naturen) även att Osby kommun ska vara med i sin omvärldsorientering och anpassa sig efter hur omvärlden förändras. Vi ligger naturligt nära vår omvärld och påverkas därför även av den.

Samhället är i ständig förändring och riskbilden i kommunen eller i vår omvärld är inte statisk. Även händelser som sker på andra platser kan snabbt få effekter i Osby kommun. Inom området skydd mot olyckor, säkerhet och krishantering innebär detta att vi måste vara beredda på att hantera situationer som inte bara har sitt ursprung i vår egen kommun utan även i vårt närområde eller till och med från andra delar av världen.

För att vara en attraktiv boendekommun där de som bor, verkar eller vistas kan känna trygghet hela livet behöver vi framförallt kunna förebygga men även vid behov kunna möta upp och hantera olyckor och kriser. Kommunen ska kunna fungera tillfredställande under alla förhållanden, även under kris och höjd beredskap.

Medborgarna och de som vistas i kommunen ska ha tillgång till ett tillfredställande skydd mot olyckor och vi ska kunna tillhandahålla detta på ett effektivt och säkert sätt.

1.4 Arbetssätt och metodik

En kommunövergripande risk- och sårbarhetsanalys ligger till grunden för vilka risker som presenteras i handlingsprogrammet. Analysen togs fram under 2016 men är ett ständigt levande dokument som ska uppdateras kontinuerligt. I framtida versioner av handlingsprogrammet är ambitionen att bredda fokus och att göra tydligare kopplingar mellan risk och sårbarhetsanalysen och handlingsprogrammet.

Handlingsprogrammet är ett styrdokument som visar på vilka inriktningsmål Osby kommun har inom området och hur de ska följas upp och utvärderas. Handlingsprogrammet kompletteras, där det behövs, av bilagor som utgörs av olika rutiner som mer i detalj beskriver hur arbetet planeras, genomförs och följs upp.

Handlingsprogrammet utgör även en beskrivning av vilka förmågor Osby kommun har och avser att skaffa sig i framtiden inom det olycksförebyggande och skadeavhjälpande området.

Handlingsprogrammet ska även förtydliga ansvarsförhållanden mellan å ena sidan kommunen och dess olika verksamheter och kommuninvånaren eller verksamhetsutövaren.

---

¹ www.osby.se (20171001)

1.5 Ansvar och beslutsnivåer

Handlingsprogrammet beslutas av kommunfullmäktige för varje mandatperiod eller då fullmäktige fattar särskilt beslut om det. Kommunfullmäktige ger ansvariga nämnder och utskott uppdraget att arbeta utifrån det beslutade handlingsprogrammet.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret att leda och samordna kommunens säkerhetsarbete och är tillika räddningsnämnd².

Tillsyns- och tillståndsnämnden har ansvar för kommunens arbete inom det olycksförebyggande arbetet som innefattar myndighetsutövningen inom LSO och brandfarliga och explosiva varor. Tillsyns- och tillståndsnämnden ansvarar även för sotningsfrågor enligt LSO³.

Riktlinjerna som kompletterar handlingsprogrammet beslutas av ansvarig nämnd. Riktlinjerna är av karaktären att de främst handlar om frågor som rör ren verkställighet och anger ramarna för en viss fråga⁴.

Rutinerna som kompletterar handlingsprogrammet beslutas av respektive förvaltningschef genom beslut i kommunledningsgruppen eller vid mindre ändringar hos berörd förvaltningschef. Rutinerna är av mer operativ karaktär och kan därför behöva ändras under handlingsprogrammets giltighetstid.

Respektive förvaltning ansvarar för att verksamheten bedriver ett systematiskt och kontinuerligt arbete för att förebygga och minska konsekvenserna vid brand och andra olyckor.

Räddningstjänsten har ett samordningsansvar för säkerhetsarbetet i kommunen. Genom delegation från Tillsyns- och tillståndsnämnden utför räddningstjänsten även tillsyn och annan myndighetsutövning inom området skydd mot olyckor.

Den enskilde kommuninvånaren, fastighetsägaren eller verksamhetsutövaren ska i skälig omfattning hålla utrustning för släckning av brand eller livräddning vid brand eller annan olycka. Man har även en skyldighet att varna och larma om man upptäcker fara för någons liv eller allvarlig fara för någons hälsa eller för miljön⁵.

2 Generell riskbild

Risk- och sårbarhetsanalysen (RSA) som ligger till grund för bedömningen gjordes 2016 och innefattar även andra områden inom krisberedskap och säkerhetsskydd.

RSA identifierade att de olyckor och oönskade händelser som kan ge störst konsekvenser för Osby kommun är följande:

2.1 Bränder

Stora bränder i större byggnader (såsom skolor, vårdboenden och publika lokaler) kan orsaka stora person- och egendomsskador. Exempelvis vid

² <http://www.osby.se/kommun-politik/policies-reglemente-och-riktlinjer/policies/>

³ Ibid

⁴ Se i Osby kommuns ”Riktlinjer för styrdokument” KS/2016:595 003

⁵ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor

brand i vårdboende krävs det mycket av personalen då patienterna kan ha svårt att utrymma själva och vid omfattande brand i skola kan det krävas att kommunen ordnar med alternativa lokaler så att skolverksamheten kan fortgå.

Statistiken visar att de flesta bränder i byggnader inträffar i bostäder. Brand i byggnad är en händelse som räddningstjänsten är väl dimensionerad för att hantera och lyckligtvis har det de senaste åren inträffat väldigt få omfattande bränder med dödlig utgång i Osby kommun.

Bränder delas ofta in i två kategorier ”brand i byggnad” och ”brand ej i byggnad”. I Osby kommun är det lite vanligare att det brinner i det fria än i byggnader.

2.2 Trafikolyckor

Större trafikolyckor på väg och järnväg kan kräva många människoliv men kan även orsaka omfattande skador på väg- och järnvägsnät vilket i sin tur kan leda till allvarliga störningar i trafiken. Om en större grupp människor, skolklass eller liknande, skulle omkomma i en trafikolycka ställs det även stora krav på psykosocialt omhändertagande.

Trafikolyckor är den tredje vanligaste olyckstypen i Osby kommun, efter IVPA och automatlarm. De senaste sex åren har det inträffat fyra dödsolyckor och 21 olyckor där minst en av de inblandade blivit svårt skadad. De riktigt omfattande trafikolyckorna, exempelvis busskrascher eller järnvägsolyckor med många inblandade, är kommunen än så länge förskonade från.

2.3 Utsläpp av farligt ämne

Det transporteras farligt gods på både väg- och järnvägsnätet genom Osby kommun. Vid utsläpp av farligt ämne kan det förutom människoliv orsaka skador på väg- och järnvägsnät, omfattande miljöskador (exempelvis om utsläppet förorenar en vattentäkt) och allvarliga störningar i trafiken.

De flesta utsläpp av farligt ämne som inträffat i kommunen är mindre drivmedelsutsläpp och de senaste åren har alla utom en olycka varit av mindre karaktär. I kommunen finns endast en anläggning som omfattas av 2 kap. 4 § LSO och ingen anläggning omfattas av Sevesolagstiftningen⁶.

2.4 Naturrelaterade olyckor

Klimatet i världen blir allt mer extremt vilket ökar risken för naturrelaterade olyckor då kraftiga skyfall, hårda vindar och extrema temperaturer blir allt vanligare. Denna typ av olyckor kan bland annat leda till stora störningar i teknisk infrastruktur (såsom el- och telebortfall), omfattande person- och egendomsskador och framkomlighetsproblem för räddningstjänsten. Förutom detta kostar det stora summor pengar och kräver mycket resurser att rensa upp efter dessa stora olyckor.

---

⁶ Lag (1999:381), förordning (2015:236) och föreskrift (MSBFS 2015:8) om åtgärder att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor samt miljöbalken (1998:808), LSO (2003:778) och Plan- och bygglagen (2010:900).

Kommunen har de senaste åren drabbats av två större stormar, Gudrun och Per och 2010 brast dammen i Hästberga. År 1992 inträffade dessutom en omfattande brand på Vakö myr.

2.5 Teknisk infrastruktur och försörjningssystem

Om det skulle bli ett längre avbrott (flera dagar) i teknisk infrastruktur eller försörjningssystem skulle det kunna drabba kommunen hårt. Om det skulle bli avbrott i dricksvattenförsörjningen skulle kommunen vara tvungna att ordna med nödvattencontainrar för att kunna förse befolkningen med dricksvatten.

Samtliga samhällsviktiga funktioner är mer eller mindre beroende av teknisk infrastruktur och försörjningssystem för att kunna bedriva sin verksamhet. Därför är det oerhört viktigt för samhället att dessa system fungerar.

2.6 Antagonistiska hot och social oro

Hot och våld mot blåljuspersonal och beslutsfattare är exempel på händelser som skulle kunna skapa otrygghet i samhället. Ytterligare konsekvenser av en sådan händelse är psykiskt och fysiskt lidande för de drabbade och om dessa händelser upprepas i för stor utsträckning skulle detta kunna leda till att personalen inte vill arbeta kvar.

Händelser som väpnat våld i skola skulle, förutom att orsaka fysiska skador, vara en stor tragedi för samhället och ställa stora krav på psykosocialt omhändertagande för många människor.

Sabotage och skadegörelse mot exempelvis tekniska försörjningssystem är händelser som hotar hela samhället då beroendet av dessa funktioner idag är stort.

2.7 Sjukdomar

Om en pandemi skulle drabba kommunen skulle stora delar av befolkningen kunna insjukna i snabb takt. Förutom den fysiska påverkan befolkningen skulle utsättas för så kommer samhället påverkas både ekonomiskt och socialt. Samhällsviktig verksamhet måste fungera även under svårare omständigheter vilket kan vara svårt om sjukfrånvaron är stor.

2.8 Övriga olyckor

Allvarliga arbetsplatsolyckor och fallolyckor bland äldre skulle kunna orsaka stora fysiska men och i vissa fall också dödsfall. Dessa olyckor är olyckor som inträffar relativt ofta. Den höga frekvensen av fallolyckor gör att de får stora konsekvenser för samhället i form av bland annat vårdkostnader, även om den enskilda fallolyckan inte har några större samhällskonsekvenser.

3 Olycksförebyggande verksamhet

Med olycksförebyggande menas i handlingsprogrammet det arbete som bedrivs av kommunen för att skydda människors liv och hälsa samt egendom

och miljö genom att förebygga bränder och andra olyckor och konsekvenserna av dessa. Detta område regleras närmare i LSO⁷.

Utbildning, rådgivning och information av både egen kommunal personal men även privatpersoner, företag och föreningar är viktiga verktyg för att förebygga olyckor.

I det olycksförebyggande arbetet ligger även att ta lärdom av inträffade händelser både i vår egen kommun men även i omvärlden. Dessa lärdomar kan sedan tas tillvara genom exempelvis övning, utbildning och förberedelser inför räddningsinsatser och annan krishantering.

3.1 Avgränsning

Tillsyn och handläggning av tillståndsärende för brandfarliga och explosiva varor enligt LBE⁸ är även kopplat till det olycksförebyggande arbetet. Räddningstjänsten arbetar med dessa frågor på delegation från Tillsyns- och tillståndsnämnden men det behandlas inte vidare i detta handlingsprogram som ska fokusera på frågor kopplade till LSO.

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt LSO regleras genom avtal mellan en privat aktör och kommunen och behandlas inte vidare i handlingsprogrammet.

Förebyggande åtgärder kopplade till risker mot samhällsviktig verksamhet som upprätthåller viktiga samhällsfunktioner såsom vatten- och elförsörjning, sjuk- och äldreomsorg med flera behandlas inte i detta handlingsprogram annat är att de ingår i de objekt som kommunen gör tillsyn på enligt LSO.

3.2 Riskbild

Kopplat till det olycksförebyggande området är det främst risker kopplade till brand i byggnad och plötsligt hjärtstopp som beaktas.

3.2.1 Brand i byggnad

I Osby kommun är larm om brand i byggnad den fjärde vanligaste larmorsaken vid insatser som kräver åtgärder från räddningstjänsten. Endast IVPA-larm (i väntan på ambulans), trafikolyckor och brand i det fria är vanligare.

3.2.2 Sjukdom

Sjukdom kopplad till plötsligt hjärtstopp är vanligt förekommande. Enligt Det Svenska hjärt-lungräddningsregistret räddades 586 människor med plötsligt hjärtstopp till livet under 2015 genom att tidig hjärt- och lungräddning (HLR) kunde sättas in⁹.

---

⁷ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

⁸ Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor

⁹ Herlitz, J. (2016), *Det Svenska Hjärt-lungräddningsregistret Årsrapport 2016*. Västra Götalandsregionen

3.3 Inriktningsmål

För alla som bor, verkar eller vistas i kommunen ska behovet av skydd för människors liv och hälsa samt egendom och miljö med avseende på det olycksförebyggande arbetet lösas genom att:

- Risker inom kommunen identifieras och uppdateras genom årlig revidering av den kommunala risk- och sårbarhetsanalysen
- Tillsyner genomförs enligt den årliga tillsynsplanen
- Utbildning av kommunal personal i HLR, allmän brandkunskap och systematiskt brandskyddsarbete genomförs enligt utbildningsplan
- Riktad information och utbildning av samtliga elever i årskurs 2, 5 och 8 genomförs läsårsvis
- Säkerhetsfrågor beaktas vid all samhällsplanering
- Kommunen tar tillvara på erfarenheter från inträffade händelser och återför dem till sin egen skadeavhjälpande verksamhet

3.4 Hantering

Räddningstjänsten planerar och genomför myndighetsutövning, rådgivning och informationsinsatser inom det olycksförebyggande arbetet enligt LSO samt samordnar kommunens övriga arbete inom området.

I räddningstjänstens förebyggande verksamhet ingår arbeten så som sakkunnig till byggnadskontoret i bygglovsärenden, utbildning, rådgivning och information till allmänhet och företag, tillståndsgivning, tillsyn och brandskyddskontroller.

Styrdokument om bland annat tillsynsplanering och systematiskt brandskyddsarbete tas fram under mandatperioden och fastställs enligt kommunens riktlinjer av respektive/berörd förvaltningschef.

3.4.1 Tillsyner

Tillsyner utförs enligt LSO och Lag (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor (LBE) både var för sig och genom så kallad samtillsyn då båda lagstiftningarna ligger till grund för tillsynen.

3.4.2 Rådgivning och information

Räddningstjänsten ger råd och information både internt inom kommunen och externt till företag, föreningar och enskilda i frågor gällande skydd mot olyckor, säkerhet och trygghet.

Räddningstjänsten erbjuder även studiebesök till exempelvis förskolor, föreningar och andra i syfte att öka allmänhetens kunskap om räddningstjänstens arbete och arbetet med skydd mot olyckor.

3.4.3 Utbildning

Räddningstjänsten erbjuder utbildning till all kommunal personal i brandkunskap och hjärt- och lungräddning samt systematiskt brandskyddsarbete.

3.4.4 Samverkan

Samverkan inom den skadeförebyggande verksamheten sker även med Miljö- och byggenheten, sotningsentreprenören, en förbyggande grupp inom Skåne Nordost samt andra nätverk.

3.4.5 Sotning och brandskyddskontroll

Sotning och brandskyddskontroll i Osby kommun bedrivs i entreprenadform av skorstensfejarmästare Håkan Jacobsson.

Handläggare på räddningstjänsten kan, via delegation, handlägga ärenden om egensotning och att låta någon annan sota på sin fastighet.

3.5 Organisation och kompetens

Den olycksförebyggande verksamheten på räddningstjänsten koordineras och leds av en funktionsansvarig.

Räddningstjänsten har tre personer som sysslar med tillsyn och annan myndighetsutövning enligt LSO. För att göra tillsyn i Osby kommun krävs lägst kompetens Tillsyn A. För komplicerade objekt krävs kompetens som brandingenjör.

Utbildning och övning av interna och externa kunder planeras av räddningstjänsten och erbjuds till alla anställda i kommunen i första hand och i mån av tid till externa kunder.

All kommunal personal utbildas i hjärt- och lungräddning och brandskydd av utsedda instruktörer på räddningstjänsten.

3.6 Framtid

Under innevarande mandatperiod har den olycksförebyggande verksamheten förändrats. Ny personal har tillkommit och nya riktlinjer har tagits fram och implementerats. Det digitala ärendehanteringssystemet har börjat utnyttjas på fler sätt än tidigare vilket innebär att ärenden som kan hanteras digitalt framöver ger möjligheter till bättre och mer kvalitetssäkrad uppföljning och planering.

De nya arbetssätten och rutinerna kommer även fortsättningsvis att behöva justeras in och förbättras innan de fungerar fullt ut.

Räddningstjänsten avser att under kommande mandatperiod erbjuda anställda brandmän instruktörsutbildning i hjärt- och lungräddning samt allmän brandkunskap i syfte att de då kan vara utbildare hos deras huvudarbetsgivare om de så vill.

3.7 Ansvarsförhållande

Kommunstyrelsen är räddningsnämnd men för huvuddelen av räddningstjänstens myndighetsutövning är Tillsyns- och tillståndsnämnden ansvarig nämnd och beslutar om vidare riktlinjer för räddningstjänstens tillsynsarbete.

Förvaltningschefen för kommunledningsförvaltningen beslutar om de rutiner och andra styrdokument som är underliggande detta handlingsprogram kopplade till räddningstjänstens verksamhet och organisation.

Respektive förvaltningschef beslutar om rutiner och andra styrdokument som är underliggande detta handlingsprogram när det gäller respektive förvaltning.

Räddningschefen leder och fördelar det dagliga arbetet på enheten.

Räddningstjänsten utför tillsyn och övrig myndighetsutövning inom området på delegation från Tillsyns- och tillståndsnämnden.

4 Räddningstjänst – skadeavhjälpande verksamhet

Med räddningstjänst menas de räddningsinsatser som kommunen ska ansvara för vid olyckor, eller överhängande fara för olyckor, för att hindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö. Detta kallas ofta för den skadeavhjälpande eller operativa verksamheten.

För att genomföra räddningsinsatser på ett effektivt och säkert sätt krävs att man genom förberedelser och övningar skapar en kompetens och förmåga att på ett godtagbart sätt hantera de typer av insatser som kan förväntas i kommunen.

För att kunna hantera hela det spektrum av olyckor som kan resultera i en räddningsinsats räcker inte kommunens egna resurser till. Det är nödvändigt att samverka och samarbeta med andra för att få den förmåga som krävs.

Att ta lärdom från både egna och andras erfarenheter och att hålla sig uppdaterad på nya metoder och taktiska möjligheter är också nödvändigt.

Kommunen ska kunna hantera räddningsinsatser i både fred och under höjd beredskap.

4.1 Avgränsning

Detta handlingsprogram hanterar endast de räddningsinsatser som kommunen ska svara för enligt LSO vilket innebär att andra insatser som räddningstjänsten genomför genom avtal med annan, exempelvis sjukvårdslarm eller hjälp med sjuktransport, inte finns med.

4.2 Riskbild

4.2.1 Trafikolyckor

Trafikolyckor är den vanligaste typen av räddningsinsats i Osby kommun.

Genom att se till erfarenheter från inträffade olyckor och genom att analysera vilken typ av trafik som går genom kommunen kan man konstatera att räddningstjänsten behöver ha en relativt avancerad förmåga att hantera trafikolyckor. Både i syfte att livrädda fastklämda personer men även för att förhindra miljöskador från farliga ämnen som kan vara inblandade i trafikolyckan.

4.2.2 Bränder

Brand i byggnad och brand i det fria är vanliga räddningsinsatser i kommunen.

Statistiken visar att de flesta bränder i byggnader inträffar i bostäder. Brand i byggnad är en händelse som räddningstjänsten är väl dimensionerad för att

hantera och lyckligtvis har det de senaste åren inträffat väldigt få omfattande bränder med dödlig utgång i Osby kommun.

4.2.3 Utsläpp av farligt ämne

Det transporteras farligt gods på både väg- och järnvägsnätet genom Osby kommun. Vid utsläpp av farligt ämne kan det förutom människoliv orsaka skador på väg- och järnvägsnät, omfattande miljöskador (exempelvis om utsläppet förorenar en vattentäkt) och allvarliga störningar i trafiken.

De flesta utsläpp av farligt ämne som inträffat i kommunen är mindre drivmedelsutsläpp och de senaste åren har alla utom en olycka varit av mindre karaktär.

I kommunen hanteras många olika typer av farliga ämnen inklusive giftiga och frätande gaser och vätskor vilket kräver att vi har en grundläggande förmåga att livrädda personer i farliga miljöer.

4.2.4 Naturrelaterade olyckor

Klimatet i världen blir allt mer extremt vilket ökar risken för naturrelaterade olyckor då kraftiga skyfall, hårda vindar och extrema temperaturer blir allt vanligare. Denna typ av olyckor kan bland annat leda till stora störningar i teknisk infrastruktur (såsom el- och telebortfall), omfattande person- och egendomsskador och framkomlighetsproblem för räddningstjänsten och andra hjälporganisationer.

4.3 Inriktningsmål

För alla som bor, verkar eller vistas i kommunen ska behovet av skydd för människors liv och hälsa samt egendom och miljö med avseende på den skadeavhjälpande verksamheten lösas genom att:

- Risker inom kommunen identifieras och uppdateras genom årlig revidering av den kommunala risk- och sårbarhetsanalysen
- Utbildningar och övningar planeras genomförs och följs upp enligt riktlinjer
- Kompetensförsörjningsplan tas fram och revideras löpande
- Samverkan och samarbete med andra kommuner sker som en naturlig del av arbetet
- Kommunen tar tillvara på erfarenheter från inträffade händelser och återför dem till sin egen skadeavhjälpande verksamhet

4.4 Hantering

4.4.1 Förmåga till insats

Kommunens förmåga att hantera räddningsinsatser dimensioneras enligt principen att de egna resurserna själva och inom godtagbar tid ska kunna hantera ett initialt livräddningsskede vid alla typer av sannolika olyckor i kommunen (brand, trafikolycka och övrig räddning) samt olyckans hela förlopp vid de vanligast förekommande olyckstyperna.

För att hantera större, mer komplicerade eller över tid långdragna insatser krävs hjälp från andra räddningstjänster.

Styrdokument om bland annat gemensamma ledningsresurser i SKNO, kompetenskatalog för insatspersonal och övningar tas fram av räddningstjänsten och fastställs och revideras enligt kommunens riktlinjer.

4.4.2 Insatstider

Insatstider avser anspänningstid, körtid (beräknad) och angreppstid med en räddningsenhet som kan bryta den negativa olycksutvecklingen.

Angreppstiden antas vara 1 minut.

För närvarande avses en räddningsenhet med som minst en styrkeledare och fyra brandmän (1+4).

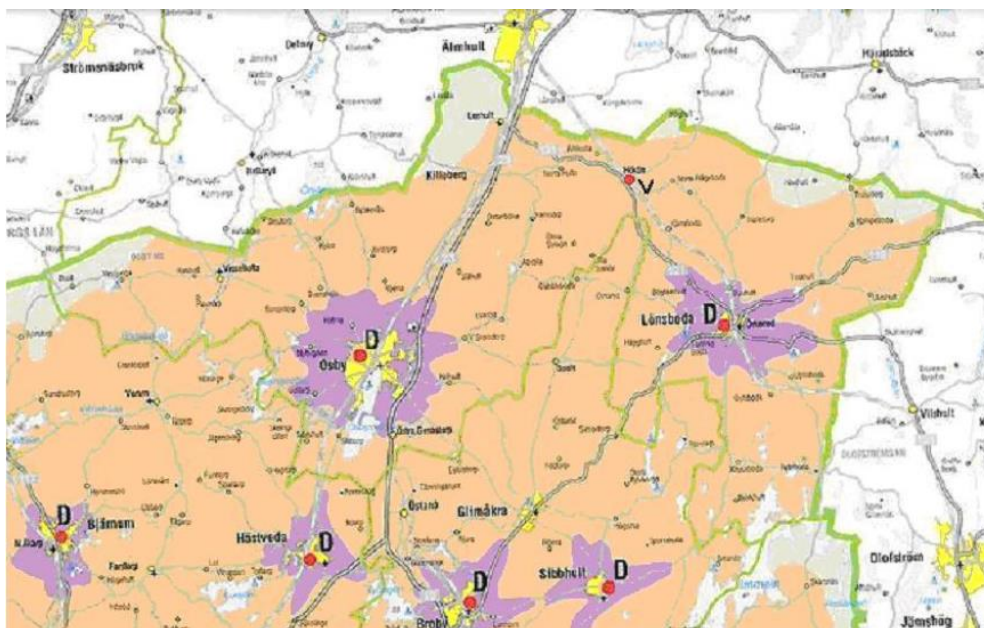

Bild 1 Anspänningstid och beräknad körtid i Osby kommun för räddningsenhet med lägst 1+4. Lila = 0 – 9 minuter. Beige = 9 – 19 minuter. Grönt = 19 – 29 minuter.

4.4.3 Utalarmering

Osby kommun har avtal med SOS Alarm om att larma ut våra resurser efter att de mottagit ett 112-samtal eller larm från en automatisk brandlarmanläggning.

4.4.4 Samverkan

Räddningstjänsten i Osby samverkar med samtliga grannkommuner när det gäller räddningsinsatser på respektive kommuns område enligt principen att närmsta enhet ska kallas till olyckan.

Samtliga räddningstjänster i Skåne har en gemensam syn och organisation kring ledning av större räddningsinsatser. Bland annat så finns en beredskapsfunktion med ansvar för systemledning av Skånes räddningsresurser i form av en regional räddningschef i beredskap (RRC) och regionala ledningsresurser.

Inom kommunerna i Skåne nordost finns nätverk och grupper för samverkan både inom ledning och för utbildning/övning.

I Skåne finns fler gemensamma resurser för ledning i form av ledningsfordon som kan grupperas som en operativ stab samt personal för att bemanna fordonet. Det finns även en organisation för att sammankalla

personal till både yttre och inre ledning av insatser. Det finns även gemensamma regionala resurser (materiel och personal) för att hantera olyckor med farliga ämnen.

4.4.5 Förhöjd beredskap och befolkningskydd

Att skapa och bibehålla förmåga att fungera under höjd beredskap eller vid svåra samhällspåfrestningar har under flera år varit nedprioriterat och inte planerats för eller övats i någon större utsträckning.

Det förändrade säkerhetsläget i omvärlden har gjort att regeringen beslutat om att återuppta planering av det civila försvaret¹⁰. Detta innebär, bland annat, att kommunens ansvar kopplat till räddningstjänst under höjd beredskap¹¹ har aktualiserats och till viss del förtydligats. Ytterligare riktlinjer och förutsättningar förväntas komma under mandatperioden.

Kunskapsinhämtning och planering för att återta förmåga att fungera under höjd beredskap eller vid svåra samhällspåfrestningar kommer att påbörjas under mandatperioden.

4.5 Organisation och kompetens

Det skadeavhjälpande arbetet på räddningstjänsten koordineras och leds av en funktionsansvarig.

Räddningstjänstens primära olycksavhjälpande resurser är organiserade på tre platser i kommunen med grundbemanning och anspänningstider enligt tabellen nedan.

Även de gemensamma resurserna i SKNO-samarbetet som kan tas i anspråk i olyckans akuta uppstartsskede framgår i tabellen eftersom de har en direkt påverkan på vår förmåga att hantera en olycka.

---

¹⁰ Regeringsbeslut 5, 20151210 som sedan följts av, bland annat, uppdrag till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Forsvarsmakten att redovisa grundsyn för fortsatt planering.

¹¹ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, kapitel 8

Utgår från	Enhet Bemanning	Anspänning	Anmärkning
Insatsområdet ¹²	Ledningsenhet YB	90 sekunder	Verkar som YB i hela insatsområdet
Stn Osby	Räddning och släck SL + 5 Bm	5 minuter	
Stn Lönsboda	Räddning och släck SL + 4 Bm	5 minuter	
Stn Hökön	Räddningsvärn Upp till 10 pers.	Ingen beredskap	Frivillig resurs
Kristianstad	Ledningsfunktion IB	90 sekunder	Gemensam resurs i SKNO
SKNO	Ledningsenhet YB	90 sekunder	SKNO i samverkan
YB = Yttre befäl SL = Styrkeledare Bm = brandman		IB = Inre befäl Stn = Brandstation SKNO = kommunerna i Skåne nordost	

Tabell 1 Räddnings och ledningsresurser då inga insatser pågår och beredskapen är normal. Bemanning och anspänningstid.

Kompetensen hos respektive befattning är normalt lägst enligt följande.

YB – Räddningsledning B SL – Räddningsledning A Bm – Räddningsinsats eller GRIB	IB – brandingenjör eller erfaret YB <i>I väntan på utbildningsplats kan avvikelser förekomma under begränsad tid.</i>
---	--

Tabell 2 Lägsta kompenskrav för operativa befattningar.

Grund- och vidareutbildningarna som anges som kompetens i tabellen ovan behöver kompletteras med lokalt anpassade kompetenshöjande insatser. Styrdokument för detta tas fram under mandatperioden.

4.6 Framtid

Att fortsätta utveckla och förbättra Osbys samverkan med andra gällande gemensamt användande av personal, kompetens och materiel/utrustning är viktigt för kommunen. Genom att fortsätta göra detta på ett genomtänkt sätt och både ge och ta i samverkan med varandra ökar vi den gemensamma slagkraften och förmågan regionalt utan att ge avkall på de lokala behoven.

¹² Insatsområdet utgörs av Osby kommun samt de delar av Älmhults, Hässleholms och Östra Göinges kommuner som vi har avtal med.

Under pågående mandatperiod och i början på nästa kommer räddningstjänsten att introducera ett koncept med första insatsperson (FIP) vilket kommer att ge en bättre initial slagkraft då vi får en räddnings- och släckresurs som snabbt kan komma till olycksplatsen med förmåga att bryta olycksutvecklingen. Detta innebär att insatstiderna för olyckor som inte kräver rökdykning kan kortas med upp till flera minuter.

Räddningstjänsten avser även att fortsätta uppdatera och förbättra sin förmåga att genomföra räddningsinsatser på ett säkert och effektivt sätt genom att fortsätta införa ny taktik och metod med ny materiel och utrustning enligt investeringsplan¹³. Här ligger ett stort fokus på både arbetsmiljö och effektivitet – förmågan att hjälpa ska öka samtidigt som riskerna för egen personal ska minska.

Under kommande mandatperiod kommer räddningstjänsten att tillsammans med övriga kommunen påbörja planering för och återtagande av förmåga att verka under höjd beredskap och större samhällsstörningar.

4.7 Ansvarsförhållande

Kommunstyrelsen är räddningsnämnd och beslutar om de övriga riktlinjer som är underliggande styrdokument till detta handlingsprogram.

Förvaltningschefen för kommunledningsförvaltningen beslutar om de rutiner och som är underliggande detta handlingsprogram kopplade till räddningstjänstens verksamhet och organisation.

Räddningschefen ansvarar för att räddningstjänsten är ändamålsenligt ordnad¹⁴ och leder och fördelar det dagliga arbetet på enheten.

---

¹³ Osby kommuns budget för 2018 och flerårsplan för 2018 – 2020,
<https://www.osby.se/download/18.3daa1b3d160c00a26d22dd1/1515578849737/Budget%20och%20fler%C3%A5rsplan%202018.pdf>

¹⁴ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 3 kap. 16§

6

Kommunledningsförvaltningen
Gunnar Elvingsson
0479528161
gunnar.elvingsson@osby.se

Budgetuppföljning april 2018

Dnr KS/2018:230 042

Kommunledningsförvaltningen förslag till Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen beslutar att:

- godkänna budgetuppföljningen per 30 april 2018
- uppmana samtliga nämnder/styrelse/verksamheter att bedriva 2018 års verksamhet inom de av fullmäktige beslutade budgetramarna

Sammanfattning av ärendet

Ekonomiavdelningen har från samtliga verksamhetsområden/nämnder och bolag begärt in budgetuppföljning per den 30 april, inklusive helårsprognos 2018, i enlighet med fastställda anvisningar för budgetuppföljningsprocessen.

Kommunfullmäktige har fastställt övergripande ekonomistyrningsregler för budgetår 2018. Budgetuppföljningen är en viktig del av verksamhets- och ekonomistyrningen i Osby kommun. Uppföljning ska lämnas till kommunfullmäktige per april, augusti och vid helår. Dessutom ska uppföljning lämnas vid kommunstyrelsens samtliga sammanträden under året från och med mars.

Beslutsunderlag

Budgetuppföljning april 2018, Osby kommun

Petra Gummeson
Kommunchef Osby kommun

Gunnar Elvingsson
Ekonomichef

Beslutet skickas till

Förvaltningschefer

Budgetuppföljning april 2018

Osby kommun

Innehållsförteckning

Osby kommun.....	3
Kommunledningsförvaltning	9
Serviceförvaltning	10
Utbildning och arbete.....	13
Samhällsbyggnad, exkl. VA-verksamheten	17
Samhällsbyggnad, VA-verksamheten.....	23
Tillsyns- och tillståndsnämnden.....	25
Revisionen	26
Valnämnden	27
Barn- och skolnämnden	28
Vård- och omsorgsnämnden	34
Överförmyndaren.....	39
Osbybostäder AB.....	40
Industrihus i Osby AB	42
Fjärrvärme i Osby AB	42
Östra Göinge Renhållnings AB.....	43
SBVT AB.....	44

Osby kommun

Inledning

Nämnderna/utskotten har överlämnat budgetuppföljning med helårsprognos per april månad 2018.

Budgeterat resultat: 6,1 mnkr

Prognostiserat resultat: -19,0 mnkr

Nämnderna prognostiserar en negativ budgetavvikelse på -37,0 mnkr.

Finansförvaltningen prognostiserar en positiv budgetavvikelse på 11,7 mnkr.

Balanskravsavstämning

Enligt kommunallagen ska kommunen uppfylla det så kallade balanskravet. Detta innebär att intäkterna ska vara större än kostnaderna. Balanskravet är en miniminivå för att säkerställa en god ekonomisk hushållning. Uppkommer underskott ska detta regleras inom en treårsperiod. Vid beräkning av detta resultat ska realisationsvinster räknas bort. Helårsresultatet prognostiseras till -19,0 mnkr och kommunen uppfyller inte balanskravet.

Finansförvaltningen

Finansförvaltningen prognostiserar ett överskott på 11,7 mnkr i förhållande till budget. En anledning till överskottet är att investeringar inte genomfördes enligt budget 2017 och inte kommer att genomföras enligt budget 2018. Det har i sin tur lett till att behovet av upplåning varit mindre och därmed blir räntekostnaderna lägre än budgeterat. Även kostnaden för avskrivningar minskar.

Samtidigt innebär den skatteprognos som SKL presenterade i april att intäkterna ökar med cirka 3 mnkr 2018.

Investeringar

Årets investeringsbudget uppgår till 232,9 mnkr och av dessa kommer närmare 144 mnkr att förbrukas under 2018 enligt nämndernas prognoser.

Kommunala bolagen

De kommunala bolagen lämnar årsprognoser i samband med budgetuppföljningen i april och augusti. Bolagen beräknar att bedriva verksamheten inom beslutad budget 2018.

Sammanfattning

Ett av kommunfullmäktiges mål är ett resultat på minst 2% av skatter och bidrag. Den nu redovisade prognosen innebär att målet inte uppfylls.

Enligt prognosen uppfylls inte heller kommunfullmäktiges mål om 100% skattefinansieringsgrad av investeringar.

Resultaträkning

Belopp i mnkr	Budget helår	Uppföljning t o m aktuell månad	Prognos helår
Verksamhetens intäkter	240,0	74,3	260,1
Verksamhetens kostnader	-938,9	-286,7	-997,9
Avskrivningar	-52,7	-13,8	-47,8
Jämförelsestörande poster	0	0	0
Verksamhetens nettokostnader	-751,6	-226,2	-785,6
Skatteintäkter	565,4	189,3	566,8
Generella statsbidrag och utjämning	202,8	67,3	204,3
Finansiella intäkter	1,5	0	1,5
Finansiella kostnader	-12,0	-2,4	-6,0
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	6,1	28,0	-19,0
Extraordinära kostnader	0	0	0
Förändring av eget kapital	6,1	28,0	-19,0
Årets resultat	6,1	28,0	-19,0

Balansräkning

Belopp i mnkr	IB vid årets början	Uppföljning t o m aktuell månad	Prognos
Tillgångar			
Anläggningstillgångar	665,4	651,3	760,4
Omsättningstillgångar	199,3	147,9	175,7
Pågående arbeten	92,0	92,0	74,7
Summa tillgångar	956,7	891,2	1 010,8
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital	536,5	532,0	517,5
därav årets resultat	32,4	28,0	-19
Avsättningar	6,8	6,8	6,8
Långfristiga skulder	261,3	261,2	376,2
Kortfristiga skulder	152,1	73,3	110,3
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	956,7	873,3	1 010,8

Kassaflödesanalys

Belopp i mnkr	Budget helår	Uppföljning t o m aktuell månad	Prognos
Den löpande verksamheten			
Resultat	6	28	-19
Justering för ej rörelsepåverkande poster	53	14	48
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital	59	42	29
Ökning/minskning kortfristiga fordringar	0	39	24
Ökning/minskning pensionsmedel	0	0	0
Ökning/minskning förråd och varulager	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	0	-79	-49
Kassaflöde från den löpande verksamheten	59	2	4
Investeringsverksamheten			
Investering i anläggningstillgångar	-234	-15	-144
Försäljning av anläggningstillgångar	0	0	0
Investeringsnetto	-234	-15	-144
Finansieringsverksamheten			
Ökning/minskning långfristiga fordringar	0	0	0
Ökning/minskning långfristiga lån	176	0	116
Finansieringsnetto	176	0	116
BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR	0	0	0
Årets kassaflöde	1	-13	-24
Likvida medel vid årets början	105	105	105
Likvida medel vid periodens slut	106	92	81

Nämndernas resultat

Driftredovisning

Belopp i mnkr	Bokslut 2017	Budget 2018	Uppföljning t o m aktuell månad	Utfall %	Prognos helår	Avvikelse prog/budg
Kommunstyrelse						
- Kommunledningsförvaltning	44,1	43,3	13,7	31,6	43,7	-0,4
- Serviceförvaltning	66,5	59,8	22,0	36,8	62,1	-2,3
- Utbildning och arbete	105,7	98,4	34,5	35,1	117,5	-19,1
- Samhällsbyggnad	64,7	54,3	18,6	34,3	63,1	-8,8
- VA-verksamhet	0	0	-4,4	-	0	0
Tillsyns- och tillståndsnämnden	2,9	2,9	0,8	27,6	2,9	0,0
Revision	0,7	0,7	0,2	28,6	0,7	0,0
Valnämnd	0	0,3	-0,2	-66,7	0,3	0,0
Barn- och skolenämnd	245,1	249,5	81,6	32,7	257,6	-8,1
Vård- och omsorgsnämnd	207,1	215,4	67,8	31,5	213,8	1,6
Överförmyndare	2,6	3,5	1,3	37,1	3,4	0,1
Delsumma	739,4	728,1	235,9	32,4	765,1	-37,0
Finansförvaltning	-771,8	-734,1	-264,0	36,0	-746,1	12,0
Totalt	-32,4	-6,0	-28,1	468,3	19,0	-25,0

Kommentarer till driftredovisning

Nämnderna redovisar en negativ avvikelse på -37,0 mnkr.

Kommunstyrelsen redovisar en negativ avvikelse på -30,6 mnkr fördelat på utskotten enligt följande:

Kommunledningsförvaltningen redovisar en negativ avvikelse på -0,4 mnkr och VA-verksamheten redovisar ingen avvikelse från budget.

Serviceförvaltningen redovisar en negativ avvikelse på -2,3 mnkr varav

- Kostenheten -1,5 mnkr
- Lokalvården -0,7 mnkr

Utskottet för utbildning och arbete redovisar en negativ avvikelse på -19,1 mnkr varav

- Försörjningsstöd -6,7 mnkr
- Ersättning från Migrationsverket -2,0 mnkr
- Interkommunal ersättning gymnasieskolan -3,2 mnkr
- Placeringar psykiatri, missbruk och våld i nära relationer -3,2 mnkr

Samhällsbyggnadsutskottet redovisar en negativ avvikelse på -8,9 mnkr varav:

- Ej realiserat besparingsuppdrag 2,5 mnkr
- Bostadsanpassningsbidrag 0,6 mnkr
- Fastighet 5,8 mnkr

Barn- och skolenämnden redovisar en negativ avvikelse på -8,2 mnkr varav

- Förskola -2,4 mnkr
- Grundskola, (interkommunal ersättning, elevassistenter) -3,0 mnkr
- Barn- och familjeenheten, placeringar, - 2,6 mnkr

Vård och omsorgsnämnden redovisar en positiv avvikelse på 1,5 mnkr.

Investeringsbudget

Belopp i mnkr	Bokslut 2017	Budget 2018	Uppföljning t o m aktuell månad	Utfall %	Prognos helår	Avvikelse prog/budg
Kommunstyrelse						
- Kommunledningsförvaltning	0,9	18,7	0,5	2,7	18,7	0,0
- Serviceförvaltning	8,2	5,1	0,4	7,8	5,3	-0,2
- Utbildning och arbete	2,5	0,8	0,1	12,5	0,8	0,0
- Samhällsbyggnad	57,3	177,3	10,9	6,1	89,7	87,6
- VA-verksamhet	14,4	25,2	2,7	10,7	25,2	0,0
Tillsyns- och tillståndsnämnden	0	0	0	0	0	0
Barn- och skolenämnd	0,4	4,5	0	0	1,5	3,0
Vård- och omsorgsnämnd	2,8	2,8	0	0	2,5	0,3
Totalt	86,5	234,4	14,6	6,2	143,7	90,7

Kommentarer till investeringsredovisning

Enligt prognosen kommer 61% av investeringsbudgeten förbrukas under 2018. En stor del av avviken finns inom fastighet då byggnation av grundskola i Örkened och förskola/skola i Killeberg inte kommer att genomföras enligt budget. Ny förskola i Osby kommer att påbörjas senare än budgeterat.

VA-verksamheten

Resultaträkning

Belopp i mnkr	Budget helår	Uppföljning t o m aktuell månad	Prognos helår
Verksamhetens intäkter	28,7	10,3	28,7
Verksamhetens kostnader	-21,1	-3,6	-21,1
Avskrivningar	-5,5	-1,8	-5,5
Verksamhetens nettokostnader	2,1	4,9	2,1
Finansiella kostnader	-2,1	-0,5	-2,1
Resultat efter finansnetto	0,0	4,4	0,0
FÖRÄNDRING AV EGET KAPITAL	0,0	4,4	0,0

Balansräkning

Belopp i mnkr	IB vid årets början	Uppföljning t o m aktuell månad
Tillgångar		
Mark- och byggnader	91,5	89,7
Maskiner och inventarier	0,9	0,9
Pågående arbeten	17,4	17,4
Summa tillgångar	109,8	108,0
Eget kapital, avsättningar och skulder		
Eget kapital	0,0	0
därav periodens resultat	0,0	0
Avsättningar	0,0	0
Långfristiga skulder	109,8	108,0
Kortfristiga skulder	0,0	0
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	109,8	108,0

Kommunledningsförvaltning

UPPFÖLJNING

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	879	645	234	2 631	2 713	-82
Personalkostnader	10 429	8 763	1 666	31 887	32 484	-597
Lokalkostnader	395	403	-8	1 191	1 202	-11
Övriga kostnader	3 873	4 763	-890	11 578	11 420	158
Summa kostnader	14 697	13 929	768	44 656	45 106	-450
Resultat exkl. kapitalkostnad	13 818	13 284	534	42 025	42 393	-368
Kapitalkostnader	446	446	0	1 312	1 312	0
Resultat inkl kapitalkostnader	14 264	13 730	534	43 337	43 705	-368

Kommentarer till helårsavvikelser

Kommunledningsförvaltningen redovisar en negativ avvikelse på -368 tkr jämfört med budget. Avvikelsen beror på högre personalkostnader inom Räddningstjänsten än budgeterat.

Uppföljning personalkostnader

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Kostnad arbetskraft 2017	1 738	2 870	2 288	2 313	2 272	2 642	2 778	2 742	2 457	2 292	2 416	4 364
Kostnad arbetskraft 2018	728	2 774	2 511	2 748								
varav kostnad för sjuklön 2017	22	6	4	11	3	5	0	0	2	12	26	20
varav kostnad för sjuklön 2018	11	10	34	25								

Tidplan för nämndens behandling

Kommunstyrelsens ledningsutskott 2018-05-16

Kommunstyrelsen 2018-05-30

INVESTERINGSREDOVISNING

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
0004/0012	HR-system	54	3 000	3 000	0	
0007	Nytt intranät och hemsida	83	279	279	0	
0040	Släckbil	109	3 422	3 422	0	
0050	Div inventarier räddningstjänsten	38	570	570	0	
0051	Fordon räddningstjänst	236	3 929	3 929	0	
0055	Höjdfordon	0	6 000	6 000	0	
0008	Ekonomisystem	0	1 500	1 500	0	
	Totalt	520	18 700	18 700	0	

Serviceförvaltning

UPPFÖLJNING

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	1 995	1 390	605	5 987	4 867	1 120
Personalkostnader	14 241	15 007	-766	42 861	45 184	-2 323
Lokalkostnader	197	232	-35	587	587	0
Övriga kostnader	6 768	7 480	-712	20 306	19 164	1 142
Summa kostnader	21 206	22 719	-1 513	63 754	64 935	-1 181
Resultat exkl. kapitalkostnad	19 211	21 329	-2 118	57 767	60 068	-2 301
Kapitalkostnader	685	685	0	2 043	2 043	0
Resultat inkl kapitalkostnader	19 896	22 014	-2 118	59 810	62 111	-2 301

Kommentarer till helårsavvikelser

Serviceförvaltningens prognostiserade underskott vid årets slut uppgår till ca: 2.301.000 kronor.

IT-avdelningen

IT -avdelningens prognostiserade underskott vid årets slut uppgår till ca: 80.000 kronor.

Avdelningen har, personalresursmässigt, varit hårt pressad under första kvartalet av året och prognosen är att detta kommer att fortsätta under resterande del av innevarande år. En följd effekt av detta är att hanteringstiden för inkomna ärenden drastiskt ökat jämfört med tidigare år. Det finns ingen tid för avdelningens medarbetare att jobba proaktivt, vilket är avdelningens strävan. Sannolikheten för att avdelningen kommer att tvingas hyra in

personalresurser som hjälp med avlastning av den ökande ärendemängden är tämligen stor. Projektet med den nya IT-miljön drar även det ut på tiden på grund av att den begränsade personalstyrkan inte räcker till som planerat när projektet startades upp i början av föregående år. Utrullning av Windows 10 och O365 till alla användare kvarstår, endast den testgrupp som etablerades har tillgång till den nya miljön.

Kost-och lokalvårdsenheten

Kostenhetens och lokalvårdsenhetens prognostiserade underskott vid årets slut uppgår till ca: 1.505.000 respektive 650.000 kronor.

2018 har präglats av stora förändringar inom kost-och lokalvården, en tillfällig sammanhållen organisation skapades när en (1) av två (2) kostchefer slutade samtidigt som den andre kostchefen var och är föräldrarledig. I samband med att även den föräldrarledige kostchefen sagt upp sig kommer den tillfälliga sammanhållna organisationen att permanentas från och med den 1 april.

Inom lokalvården har införandet av ”**Basnivå**” påbörjats vilket skapar en del utmaningar såväl intern inom enheten som ute i verksamheterna.

Den samordningsöversyn som inleddes hösten 2017 börjar ge effekt. Enheten har personal som är verksamma inom såväl kost som lokalvård och har även varit behjälpliga i samband med öppningar av förskolor när pedagogisk personal varit sjuka eller frånvarande av annan orsak. Lokalvården har ”tagit tillbaka” ansvaret för golvvården i alla matsalar, där det för vissa matsalar tidigare hanterats av kökspersonalen. Anledningen till detta är att belastningen på matsalgolven är stora och det behövs goda kunskaper i golvvård för att dessa ska hålla över tid.

I anledning av att förekommit en del synpunkter på menyerna har den s.k. menygruppen fått direktiv i syfte att öka nöjdheten hos våra gäster/kunder. Restaurangen på Rönnebacken har åter öppet helger och röda dagar, vilket inte bedöms vara kostnadsdrivande eftersom de ökade kostnaderna kommer att vägas upp av att arbetsfördelningen avseende hemtjänstens matdistribution ändrats..

Flytten till kommunhuset har inneburit en hel del merarbete för både lokalvård och kosten, störst förändring är det för cafeteriapersonalen där ett helt nytt arbetssätt måste implementeras.

Personalen har visat stor förståelse för sina olika utmaningar och har på ett bra sätt bidragit med synpunkter, lojalitet och flexibilitet.

Basnivå har införts, vilket innebar att lokalvården har en "på papperet" tillfällig övertalighet motsvarande ca: två (2) heltidstjänster, som placerats i en resursgrupp. Resursgruppen är planerad att under 2018 täcka upp vid frånvaro, utföra storstädningar, höghöjdsstädningar och höja nivån på slitna ytor. Utökade behov i form av fortsatt verksamhet på Briohuset, Ekelund och näringslivscenter samt krav/önskemål om utökad nivå utöver basnivå från verksamheten innebär att resursgruppen i praktiken inte haft någon övertalighet.

Prognosen för kostorganisationen visar på en markant förbättring i förhållande till 2017 års underskott med drygt 2.000.000 kronor. Ett av de tyngst vägande skälen till de senaste årens underskott är det förhållandet att de årliga budgeterna inte innefattat några kostnader för vikarie inom vårdboendens kök där verksamhetens omfattning kräver vikarier företrädesvis under kvällar, helger och röda dagar.

Kanslienheten

Kanslienhetens prognostiserade underskott vid årets slut uppgår till ca: 67.000 kronor.

Förslag på åtgärder till avvikelser

Åtgärder som vidtagits för att komma tillrätta med det prognostiserade underskottet för serviceförvaltningen är bland annat.

- Ekonomisk uppföljning med varje enskild kök månadsvis, där de ”stora” köken prioriteras.
- All vikarietillsättning beslutas av funktionsansvariga inom kostorganisationen som i sin tur redovisar veckovis till kost-och lokalvårdschefen.
- Tre (3) personer inom kostorganisationen har aviserat att de avser att "gå i pension" under året och de funktionsansvariga kommer då att se över eventuella samordningsmöjligheter för att eventuellt kunna vakansätta tjänsterna.
- I samråd med områdesansvariga inom skolan/förskolan skall regelverket för pedagogiska måltider ses över.
- Justering av måltidspriserna i restaurangköken/skolköken kommer att ske från den 1 juli 2018, i syfte att priset ska vara enhetligt inom alla verksamheter i kommunen.
- Den gemensama kost-och lokalvårdsorganisationen permanentas från och med den 1 maj 2018, vilket bedöms att ge en positiv ekonomisk effekt.
- En översyn och revidering av den av kommunfullmäktige fastställda måltidspolicyn, som bedöms vara kostnadsdrivande, kommer att föreslås under våren 2018.

Uppföljning personalkostnader

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Kostnad arbetskraft 2017	3 407	3 479	3 475	3 557								
Kostnad arbetskraft 2018	3 919	3 582	3 650	3 833								
varav kostnad för sjuklön 2017	17	52	93	51								
varav kostnad för sjuklön 2018	44	59	75	74								

INVESTERINGSREDOVISNING

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
0003	IT-samverkan	0	387	387	0	dec
0203	Samlokalisering serverrum	40	91	91	0	okt
0501	IT-investeringar	336	192	336	-144	dec
0503	Outlook	0	500	500	0	dec
0505	Utbygg/uppg av trådl nät	0	500	500	0	dec
0506	Kortinlogg. m smarta kost	0	100	100	0	dec
0507	Pullprint	0	100	100	0	dec
0508	Ipad till rev. samt bärbar dator	0	50	50	0	dec
0509	Nytt intranät	0	250	250	0	dec
0510	Videokonfutr. Räddningstjänst	0	50	50	0	dec
0511	Besöks- och processystem kontaktcenter	0	250	250	0	dec
0512	Utbyte läsplattor förkola/skola	0	950	950	0	dec
0513	Utökning datorer/läsplattor, Barn och skola	0	400	400	0	dec
0514	AV utrust. och interaktiva tavlor, Barn och skola	0	500	500	0	dec
0515	Teknik för skoldatatek	0	390	390	0	dec
0516	Windows baserade läsplattor, Musikskolan	0	100	100	0	dec
0517	Utbyte multifunktionsskrivare	0	100	100	0	dec
0518	Implementationskostn. HR-, EK-, beslutstödssystem	0	200	200	0	dec
	Totalt	376	5 110	5 254	-144	

Utbildning och arbete

UPPFÖLJNING

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	35 748	33 352	2 396	107 170	102 344	4 826
Personalkostnader	29 600	28 656	944	88 444	87 294	1 150
Lokalkostnader	4 712	5 897	-1 185	14 128	15 009	-881
Övriga kostnader	32 984	31 970	1 014	98 864	113 397	-14 533
Summa kostnader	67 296	66 523	773	201 436	215 700	-14 264
Resultat exkl. kapitalkostnad	31 548	33 171	-1 623	94 266	113 356	-19 090
Kapitalkostnader	1 378	1 378	0	4 115	4 115	0
Resultat inkl kapitalkostnader	32 926	34 549	-1 623	98 381	117 471	-19 090

Kommentarer till helårsavvikelser

Utbildning och arbete prognostiserar en total avvikelse på 19 089 tkr.

Den största orsaken är en dramatisk ökning av ekonomiskt bistånd i förhållande till budget. Prognosen pekar på ett utfall som ligger 6 687 tkr över budget. Även psykiatri- och missbruksplaceringarna är betydligt kostsammare än budget. Här handlar det om ca 3 mkr. En annan faktor är att prognosen för ersättningar från Migrationsverket pekar på att Osby kommun kommer att få ca 2 mkr mindre i ersättningar än budgeterat.

På utbildningssidan ser prognosen bättre ut när det gäller våra egna enheter. Ekbackeskolan prognostiserar utfall enligt budget, medan Yrkesskolan och Naturbruksgymnasiet prognostiserar ett sammanlagt överskott på ca 2 mkr. Komvux har tvingats backa på en besparing som gjordes tidigare i vår när det gäller SFI-lärare. Där finns för närvarande en kö på 90 personer och den måste arbetas bort innan det är möjligt att göra vidare besparingar.

Utbildning och arbete centralt

Utbildning och arbete centralt ligger 4 835 tkr över budget. I dessa siffror ligger besparingsuppdrag som sedan är utfördelade till andra verksamheter. Av dessa besparingsuppdrag prognostiserar såväl Yrkesskolan som Naturbruksgymnasiet att de klarar dessa genom att spara ca 1 mkr vardera. Även Ekbackeskolan har ett sådant uppdrag och om inget händer med elevantalet finns det stora möjligheter att hämta hem ytterligare pengar där.

Kostnaderna för interkommunala ersättningar för gymnasieelever ligger fortfarande på en nivå som motsvarar 3 200 tkr över budget.

Ekbackeskolans gymnasium

Ekbackeskolan prognostiserar i nuläget en prognos utan avvikelse från budget. Kostnaderna för internatet, som är kopplat till Calcio beräknas bli högre än budgeterat. Det handlar om retroaktiva hyreskorrigeringar som egentligen hör hemma på tidigare år. Ekbackeskolan har ett mycket bra preliminärt ansökningsläge, vilket innebär att intäkterna förväntas bli högre än budgeterat. För närvarande räknar Ekbackeskolan med 1 000 tkr mer i intäkter än budgeterat.

Yrkesskolan

Yrkesskolan visar en positiv avvikelse om 1 100 tkr jämfört med budget. Detta beror på lägre kostnader för undervisning, lägre utnyttjande av vaktmästare och något högre intäkter för interkommunala ersättningar (IKE).

Introduktionsprogrammet

Prognosen visar på budget i balans. Viss oro finns att personalkostnad kan öka något under hösten på grund av ny lagstiftning som kräver fler undervisningstimmar i veckan. Utgångsläget är att vi löser det i första hand inom befintlig personalstyrka. Utslaget per elev är undervisningskostnaden betydligt lägre än i den ursprungliga budgeten. Det beror på fler ungdomar går på introduktionsprogrammet.

Naturbruksgymnasiet

Positiv avvikelse cirka 800 tkr, vilket beror på högre intäkter pga programpriset är högre än budgeterat. Dessutom har verksamheten arbetat noga med att hålla nere alla kostnader som går att påverka.

Vuxenutbildningen

Vuxenutbildningen redovisar en negativ avvikelse på cirka 700 tkr jämfört med budget. Detta beror främst på ett högre antal sökande till SFI som leder till att fler lärare behöver anställas. Även lokalkostnaderna beräknas bli högre än budgeterat.

Boende ensamkommande

Verksamheten prognostiserar en negativ avvikelse om ca 1000 tkr. Anpassningar av personal har gjorts löpande inom verksamheten i takt med att antalet ungdomar minskat. Dock står ökade personalkostnader för den negativa avvikelse som verksamheten prognostiserar och det beror på ökade kostnader för sjuklön och vikarier i samband med sjukdom bland ordinarie personal.

I dagsläget bor det nio ungdomar på Marklunda och fyra ungdomar i stödboendet på Skeingevägen. Hyreskontraktet med Malmö stad på Marklundagården är uppsagt och löper ut den 31 december 2018 och ungdomar kommer att omplaceras efter hand. Tre av ungdomarna är klara för inflytt i familjehem under våren 2018.

Hyreskontraktet med Malmö stad är uppsagt och processen med varsel av personal är i det närmaste avklarad. HR-avdelningen har inlett arbete med omplaceringsutredningar.

På grund av en lagändring, måste utflyttning av ungdomar vara klar senast den 1/6 2018, om de ska placeras i en annan kommun. Detta påverkar resultatet negativt för att det innebär att det blir extra placeringskostnader från juni till oktober i förhållande till hur vi planerade avvecklingen från början.

Arbetsmarknadsenheten

Verksamheten prognostiserar en negativ avvikelse om ca 59 tkr. Verksamheten har högre personalkostnader avseende personal i ESF-projekt Vägen in. Projektet fick avslutas i förtid och därmed tar det tid innan alla personalkostnader kopplade till projektet upphör. ESF kommer att göra en avstämning efter slutredovisningen och det kan leda till en något bättre prognos.

Gällande övriga personalkostnader, både i ordinarie verksamhet och i ESF-projekt Samverkan för Fler i arbete prognostiserar verksamheten ett positivt resultat.

Vuxenenheten

Verksamheten prognostiserar en negativ avvikelse på ca 9 900 tkr

Budgeten för ekonomiskt bistånd ligger på 9 000 tkr. De prognoser som gjorts i början av året visar på att den budgeten ej kommer att hållas. Prognosen i april landar på ca 15 500 tkr.

Verksamheten har även högre kostnader för missbruksplaceringar med 2200 tkr, för placeringar vid våld i nära relationer med 200 tkr och för psykiatriplaceringar med ca 800 tkr.

Verksamheten prognostiserar en positiv avvikelse inom övrig vuxenvård som avser kostnader för lägenheter, jour samt övriga som hyrs ut i andrahand.

På grund av personalomsättningen har enheten vid upprepade tillfällen tvingats ta in konsulter vilket är betydligt dyrare än att ha ordinarie personal på plats.

Flyktingsamordning

Verksamheten prognostiserar en negativ avvikelse jämfört med budget på 1851 tkr.

Prognosen avseende intäkter från Migrationsverket har sänkts med ca 2 000 tkr med anledning av minskat mottagande och att ungdomar skrivs upp i ålder och återgår till Migrationsverket. I samband med avvecklingen av Marklundagården kommer kostnaderna att öka inom utslussverksamheten och kostnaderna för familjehem. Prognosen avseende konsulentstödda familjehem är 350 tkr bättre än budget. Kostnaderna för arvode till särskilt förordnade vårdnadshavare är 400 tkr jämfört med budget.

Verksamheten har idag ingen placering på externt HVB-hem, två placeringar i konsulentstött familjehem där dygnspriserna ligger på 1350 kronor vilket motsvarar den intäkt Osby kommun får från Migrationsverket. Det ena familjehemmet kommer att övergå till att bli vårt egna så fort deras avtal med konsultbolaget tillåter. 15 ungdomar är placerade i egna familjehem. Två ungdomar är placerade i träningslägenhet via Crawford Care. Kostnaderna för dessa placeringar ligger i nivå med intäkten från Migrationsverket. Planering finns för att båda ungdomarna kommer att flyttas till andra boendeformer i samband med att de fyller 18 år. 10 ungdomar bor idag i utsluss och fyra bor på Villa Eken. På vårt HVB-hem Marklundagården bor nio barn/ungdomar. Utredningar inleds efterhand för var och en av dessa och omplaceringar kommer att ske.

På grund av en lagändring, måste omplacering av ungdomar från Marklundagården vara klar senast den 1/6 2018, om de ska placeras i en annan kommun. Detta påverkar resultatet negativt för att det innebär att det blir extra placeringskostnader från juni till oktober i förhållande till hur vi planerade avvecklingen från början.

Förslag på åtgärder till avvikelser

Förvaltningen för utbildning och arbete vill använda statliga stimulanspengar för att utbilda personal i arbetet med Våld i nära relationer. Pengarna ska användas till att ansluta till Kompetenscentrum (18 skånska kommuner är redan anslutna). Effekten av detta är att personalen blir bättre på att göra skyddsbedömningar och vi räknar med att det kan leda till färre placeringar i skyddat boende. Skyddat boende är en kostsam placeringsform i jämförelse med en lägenhet.

Arbetsmarknadsenheten har gjort en omprioritering genom att arbeta mer med att snabbt få ut personer med försörjningsstöd i olika anställningsformer. Det kan innebära ett mindre avsteg från kvalitetsmålen, men får en stor utväxling ekonomiskt.

Vi ser över möjligheterna att satsa ytterligare på det förebyggande arbetet med missbrukare. Dessa placeringar är kostsamma och varje placering vi kan undvika innebär stora besparingar (ca 600-700 tkr per individ).

Utbildning och arbete har också inlett arbetet med en genomlysning av alla psykiatriplaceringar för att se över möjligheter till placeringar på hemmaplan.

Tidplan för åtgärdsprogram

Arbetet med att ansluta till Kompetenscentrum inleds före sommaren och vi räknar med att arbetet ska vara igång under hösten.

Arbetsmarknadsenhetens arbete inleddes redan under slutet av föregående år.

Utökning av det förebyggande arbetet inom missbruk beräknas komma igång under hösten.

Genomlysningen av psykiatriplaceringarna är inledda och en handlingsplan ska tas fram.

Uppföljning personalkostnader

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Kostnad arbetskraft 2017	7 827	7 804	7 404	7 980								
Kostnad arbetskraft 2018	7 390	7 338	6 853	7 061								
varav kostnad för sjuklön 2017	89	98	131	85								
varav kostnad för sjuklön 2018	58	89	106	106								

Ekonomiskt bistånd

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Antal hushåll 2017	130	124	132	138	152	144	151	156	147	143	140	147
Antal hushåll 2018												
Utbetalt/hushåll 2017	8 146	6 403	7 060	6 652	7 441	7 257	7 430	7 006	7 279	7 678	7 457	8 224
Utbetalt/hushåll 2018												

Placeringsdygn vuxna

Placeringsdygn	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Vuxna SoL 2017	186	168	186	180	212	214	248	279	270	125		209
Vuxna SoL 2018	162	169	183	180								
Vuxna LVM 2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuxna LVM 2018	21	12	0	0								

INVESTERINGSREDOVISNING

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
0605	Kontorsmöbler Ekbackeskolan	73	81	81	0	201806
0607	Svetsrobot	0	700	700	0	201806
	Totalt	73	781	781	0	

Samhällsbyggnad, exkl. VA-verksamheten

UPPFÖLJNING

Den första driftredovisningen avser samhällsbyggnad totalt.

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	26 652	20 350	6 302	79 966	75 450	4 516
Personalkostnader	9 382	9 618	-236	28 533	28 533	0
Lokalkostnader	22 515	15 781	6 734	67 550	68 028	-478
Övriga kostnader	8 294	8 870	-576	23 973	27 839	-3 866
Summa kostnader	40 191	34 269	5 922	120 056	124 400	-4 344
Resultat exkl. kapitalkostnad	13 539	13 919	-380	40 090	48 950	-8 860
Kapitalkostnader	4 784	4 784	0	14 257	14 257	0
Resultat inkl kapitalkostnader	18 323	18 703	-380	54 347	63 207	-8 860

Kommentarer till helårsavvikelser

Ett underskott på 8 860 tkr prognosticeras för 2018 baserat på att åtgärderna i handlingsplanen inte hunnit få effekt. 3 050 tkr härrör från samhällsbyggnad övergripande och 5 810 tkr från fastighetsenheten.

Förslag på åtgärder till avvikelser

Förslag till åtgärder finns i det kommungemensamma dokumentet med besparingsförslag utifrån kommunstyrelsens uppdrag till kommunchefen som gavs vid sammanträdet den 4 april 2018.

Förvaltningen och utskottet har sedan budgetbesluten i juni och november 2017 kontinuerligt arbetat för att minska kostnaderna och öka intäkterna. Intäkterna har ökat genom försäljning av både villatomter och industritomter.

Tidplan för åtgärdsprogram

Tidplanen framgår av förslaget till handlingsplan samt det kommungemensamma dokumentet med besparingsförslag utifrån kommunstyrelsens uppdrag till kommunchefen som gavs vid sammanträdet den 4 april 2018.

Uppföljning personalkostnader

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Kostnad arbetskraft 2017	2 772	2 683	2 146	2 096	2 210	2 301	2 301	2 382	2 249	2 267	2 274	2 326
Kostnad arbetskraft 2018	2 494	2 348	2 368	2 399								
varav kostnad för	12	27	24	36	33	14	6	9	10	11	11	17

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
sjuklön 2017												
varav kostnad för sjuklön 2018	29	24	37	26								

Tidplan för nämndens behandling

Samhällsbyggnadsutskott 17 maj.

INVESTERINGSREDOVISNING

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
	Samhällsbyggnad övergripande	2 161	59 665	28 495	31 170	
	Driftenheten	390	7 417	5 803	1 614	
	Kultur och fritid	246	1 525	1 075	450	
	Fastighet	8 579	108 742	54 361	54 381	
	Totalt	11 376	177 349	89 734	87 615	

Redovisning per projekt finns under respektive enhets rapportdel.

UPPFÖLJNING SB-ÖVERGRIPANDE VERKSAMHETER

DRIFTREDOVISNING SB-ÖVERGRIPANDE VERKSAMHETER

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	966	1 023	-57	2 900	2 900	0
Personalkostnader	1 969	1 920	49	6 003	6 003	0
Lokalkostnader	933	653	280	2 800	2 800	0
Övriga kostnader	1 619	1 402	217	4 853	7 903	-3 050
Summa kostnader	4 521	3 975	546	13 656	16 706	-3 050
Resultat exkl. kapitalkostnad	3 555	2 952	603	10 756	13 806	-3 050
Kapitalkostnader	834	834	0	2 492	2 492	0
Resultat inkl kapitalkostnader	4 389	3 786	603	13 248	16 298	-3 050

Kommentarer till helårsavvikelser

Avvikelsen beror på besparingskrav på 2 450 tkr (hanteras i handlingsplanen) och ett prognosticerat underskott på 600 tkr för bostadsanpassningsbidrag.

INVESTERINGSREDOVISNING SB-ÖVERGRIPANDE VERKSAMHETER

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
0254	Tunnel RV 15 Hallarydsvägen	63	2 528	4 928	-2 400	juli/aug 2018
0255	Statsbidrag Tunnel RV 15	1 949	-1 400	-2 300	900	juli/aug 2018
0080	Industrispår NO	0	20 424	20 424	0	juni 2018
0801	Fastighetsbildning	0	150	150	0	dec 2018
0802	Nya planområden	0	793	793	0	dec 2018
0803	Centrumåtgärder	118	10 000	300	9 700	
0804	Gatubelysning	0	3 500	3 500	0	dec 2018
0810	Trafiksäk.främj. åtg.	31	200	200	0	dec 2018
0811	Exploater, Hasslaröd Syd	0	3 000	500	2 500	2019/2020
0812	Utveckling näringsverksam	0	10 000		10 000	
0813	Trafiksäk.åtg, Rv 15	0	1 800	0	1 800	Ej aktuellt 2018
0814	Trafiksäk.åtg, Rv 15, statsbidrag	0	-900	0	-900	Ej aktuellt 2018
0815	Utveckl. Naturbruksområde	0	5 000		5 000	
0834	Byggn. stamnät landsbygd	0	4 570		4 570	
	Totalt	2 161	59 665	28 495	31 170	

Kommentarer till budgetavvikelser

0254/0255 Tunnel riksväg 15: Tilläggsbudget med 1 800 tkr och - 900 tkr beslutades av KS 2017-11-15 (§ 195) dock har ärendet inte tagits upp i kommunfullmäktige. Förvaltningens förslag är att omdisponera 1 800 från investeringsprojekt 0813 "Trafiksäkerhetsåtgärder rv 15 och -900 tkr från 0814 "Trafiksäkerhetsåtgärder rv 15" statsbidrag.

600 tkr högre utgifter på grund av oförutsedda åtgärder i samband med byggnationen. Bidrag på 50 % av utgiften kommer att sökas av Trafikverket. Förvaltningens förslag är att omdisponera 600 tkr från investeringsprojekt 0834 "Byggnation stamnät landsbygden".

0803 Centrumåtgärder: Prognosen på 300 tkr avser nödvändiga åtgärder i kommunens centrum. Åtgärder utifrån visionsdokumentet för centrum görs först då kommunfullmäktige tagit beslut om det.

0811 Hassaröd syd: 500 tkr avses att användas till exploateringsåtgärder i år. Exploatering av hela området bedöms kosta 3 miljoner mer än budgeterat, vilket innebär att budgeten projektet behöver utökas i flerårsplanen för investeringar.

0812 Utveckling näringsverksamhet: Investeringen kommer troligen inte att genomföras under 2018

0813/0814 Trafiksäkerhetsåtgärder rv 15: Omdisponera 1 800 tkr och -900 tkr till investeringsprojekt 0254 och 0255 enligt kommentar ovan för projekt 0254/0255.

0815 Utveckling Naturbruksområde: Beslut ska tas i kommunstyrelsen om vad området ska planeras för, troligen används endast en mindre del av investeringsutrymmet.

0834 Byggnation stamnät landsbygd: Investeringen kommer troligen inte att ske då inget uppdrag finns för närvarande. Omdisponering av 600 tkr till 0254 "Tunnel rv 15" enligt kommentar ovan för projekt 0254/0255.

UPPFÖLJNING DRIFTENHETEN

DRIFTREDOVISNING DRIFTENHETEN

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	3 551	2 226	1 325	10 654	10 654	0
Personalkostnader	2 385	2 715	-330	7 179	7 179	0
Lokalkostnader	624	480	144	1 871	1 871	0
Övriga kostnader	2 893	2 267	626	8 683	8 683	0
Summa kostnader	5 902	5 462	440	17 733	17 733	0
Resultat exkl. kapitalkostnad	2 351	3 236	-885	7 079	7 079	0
Kapitalkostnader	1 862	1 862	0	5 540	5 540	0
Resultat inkl kapitalkostnader	4 213	5 098	-885	12 619	12 619	0

INVESTERINGSREDOVISNING DRIFTENHETEN

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
0702	Gatukostnadsersättning	-114	0	-114	114	
0831	Lekplatser	43	467	167	300	maj 2018
0832	Julbelysning	0	250	250	0	dec 2018
0833	Fordon driftenhet	16	2 000	800	1 200	dec 2018
0835	Asfalt	275	4 500	4 500	0	dec 2018
0838	Vattenspiel Osbysjön	170	200	200	0	april 2018
	Totalt	390	7 417	5 803	1 614	

Kommentarer till budgetavvikelser

0831 Lekplatser: Prognosen avser utgifter för leveransförsenad lekutrustning beställd 2017 samt montering av dessa under 2018.

0833 Fordon driftenheten: 800 tkr avser inköp av gräsklippare som beställdes innan kommunstyrelsen beslut om att investeringar ska beslutas av respektive nämnd innan genomförande.

UPPFÖLJNING KULTUR OCH FRITID

DRIFTREDOVISNING KULTUR OCH FRITID

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	1 114	2 050	-936	3 343	4 081	-738
Personalkostnader	4 225	4 404	-179	12 932	12 932	0
Lokalkostnader	2 789	2 844	-55	8 368	8 368	0
Övriga kostnader	3 266	3 587	-321	8 891	9 629	-738
Summa kostnader	10 280	10 835	-555	30 191	30 929	-738
Resultat exkl. kapitalkostnad	9 166	8 785	381	26 848	26 848	0
Kapitalkostnader	1 599	1 599	0	4 764	4 764	0
Resultat inkl kapitalkostnader	10 765	10 384	381	31 612	31 612	0

Kommentarer till helårsavvikelser

Kultur och fritid har under 2018 fått utökad bidrag från Socialstyrelsen till lovverksamhet (sportlov, påsklov samt höstlov) och för att genomföra gratis simskola till förskoleklasser, därav är både intäkterna och kostnaderna högre än budgeterat.

INVESTERINGSREDOVISNING KULTUR OCH FRITID

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
0262	Osby simhall, kassa och passersystem	0	375	375	0	2018
0874	Belysn. konsthallen	0	60	60	0	2018
0875	Kantfräs, ishallen	125	100	125	-25	mars 2018
0876	Traktor, verktygsbärare	0	300	300	0	2018
0877	Offentlig konst, kommunhu	121	215	215	0	2018
0878	Offentlig konst, fsk o sk	0	475	0	475	När förskolor och skolor är klara
	Totalt	246	1 525	1 075	450	

UPPFÖLJNING FASTIGHET

DRIFTREDOVISNING FASTIGHET

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	21 022	15 257	5 765	63 069	57 815	5 254
Personalkostnader	802	579	223	2 418	2 418	0
Lokalkostnader	18 169	11 800	6 369	54 512	54 990	-478
Övriga kostnader	516	1 685	-1 169	1 546	1 624	-78
Summa kostnader	19 487	14 064	5 423	58 476	59 032	-556
Resultat exkl. kapitalkostnad	-1 535	-1 193	-342	-4 593	1 217	-5 810
Kapitalkostnader	489	489	0	1 462	1 462	0
Resultat inkl kapitalkostnader	-1 046	-704	-342	-3 131	2 679	-5 810

Kommentarer till helårsavvikelser

Felaktiga ingångsvärden gällande internhyror. Internhyrorna täcker inte de löpande driftkostnaderna såsom energikostnader, vattenförbrukning, sophämtning eller akut underhåll. Detta innebär att planerat underhållsarbete inte ryms i den beslutade budgeten.

Lokalbanken ökar allt eftersom verksamheterna säger upp lokaler, då minskar internhyran medans driftkostnaderna finns kvar.

Utöver ovanstående tog kommunfullmäktige i november beslut om ett besparingskrav på 2 800 tkr. Besparingskravet är inte hanterat.

INVESTERINGSREDOVISNING FASTIGHET

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
0202	AV-tekn, nätv, omdr.fiber	1 231	2 500	2 500	0	2018
0204	Brand & passage kommunhus	412	370	850	-480	2018
0205	Nytt golv, befintligt arkiv	258	300	300	0	2018
0207	Utredning Killebergskolan	0	100	0	100	Ej aktuell
0209	Inredning Kommunhus	4 735	9 649	9 649	0	2018
0210	Örkenedskolan	0	25 000	0	25 000	2019/20
1303	Proj. energisparåtgärder	292	500	500	0	2018
1305	Säk.proj. larm	0	475	475	0	2018
1306	Simhall Lönsboda	0	420	420	0	2018
1307	Utbyte storköksutrustning	0	500	500	0	
1308	Hjärtasjötorpet	125	1 124	1 124	0	2018
1309	Utemiljö Barn och skola	0	710	710	0	
1310	Div. vht.förändr BoS	0	100	100	0	

1312	Planerat underhåll (komp.redovisning)	0	3 800	3 800	0	2018
1603	Markberedning förskola paviljonger Killeberg	0	1 250	1 250	0	2018
1612	Örkened förskola	300	23 107	23 107	0	2018
1626	Säkerhetsproj riskinven	0	150	150	0	2018
1627	Säkerhetsproj elsäkerhet	0	150	150	0	2018
1630	Utredning ishall	151	86	86	0	2018
1632	Samlokalisering olika verksamheter	0	100	0	100	Ej aktuell
1641	Hökönsskola, omlägg golv	0	200	200	0	2018
1642	Killeberg, gsk o fsk	0	10 000	0	10 000	2019
1667	Ny förskola Osby tätort	0	21 661	2 000	19 661	2019/20
1701	Genomförande, energiproje	0	2 000	2 000	0	
1720	Kommunkontor ombygg	1 075	4 490	4 490	0	2018
	Totalt	8 579	108 742	54 361	54 381	

Kommentarer till budgetavvikelser

0204 Brand & passage kommunhus: Passage, nätverk & larm i kommunhusets medborgardel.

0210 Örkenedsskolan: Inväntar politiska beslut

1642 Killeberg gsk o fsk: Inväntar politiska beslut

1667 Ny förskola Osby tätort: Projektering 2018 med byggstart 2019

Samhällsbyggnad, VA-verksamheten

UPPFÖLJNING

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	9 579	10 360	-781	28 740	28 740	0
Personalkostnader	0	0	0	0	0	0
Lokalkostnader	400	297	103	1 200	1 200	0
Övriga kostnader	6 617	3 340	3 277	19 850	19 850	0
Summa kostnader	7 017	3 637	3 380	21 050	21 050	0
Resultat exkl. kapitalkostnad	-2 562	-6 723	4 161	-7 690	-7 690	0
Kapitalkostnader	2 562	2 289	273	7 690	7 690	0
Resultat inkl kapitalkostnader	0	-4 434	4 434	0	0	0

Tidplan för nämndens behandling

Samhällsbyggnadsutskott 17maj.

INVESTERINGSREDOVISNING

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
0903	Övervak.sys, styr o regl	0	446	446	0	dec 2018
0904	Bredbandsutbyggnad	0	540	540	0	dec 2018
0905	Åtgärder ledningsnät	1 272	10 450	10 450	0	dec 2018
0907	ARV, VV, pumpstationer	1 160	5 000	5 000	0	dec 2018
0908	Östra Genastorp-Östanå	0	500	500	0	dec 2018
0909	Hasslaröd (VA)	0	3 000	3 000	0	dec 2018
0910	Särsk dagvattensatsningar	263	1 500	1 500	0	dec 2018
0911	Övervakningssystem/PLC	0	2 550	2 550	0	dec 2018
0912	Vattenmätare	0	700	700	0	dec 2018
0913	Mindre nyanläggningar (VA	0	500	500	0	dec 2018
	Totalt	2 695	25 186	25 186	0	

Tillsyns- och tillståndsnämnden

UPPFÖLJNING

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	1 124	1 301	-177	3 372	3 372	0
Personalkostnader	1 858	1 987	-129	5 616	5 616	0
Lokalkostnader	64	42	22	190	190	0
Övriga kostnader	165	137	28	494	494	0
Summa kostnader	2 087	2 166	-79	6 300	6 300	0
Resultat exkl. kapitalkostnad	963	865	98	2 928	2 928	0
Kapitalkostnader	5	5	0	14	14	0
Resultat inkl kapitalkostnader	968	870	98	2 942	2 942	0

Kommentarer till helårsavvikelser

Inga avvikelser föreligger.

Uppföljning personalkostnader

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Kostnad arbetskraft 2017	440	404	386	422	419	375	373	415	406	444	447	439
Kostnad arbetskraft 2018	477	521	483	459								
varav kostnad för sjuklön 2017	4	0	3	2	5	2	0	0	0	0	0	1
varav kostnad för sjuklön 2018	0	0	2	5								

Tidplan för nämndens behandling

Uppföljningen jan-april behandlas i tillsyns- och tillståndsnämnden den 17 maj.

Revisionen

UPPFÖLJNING

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	10	0	10	30	0	30
Personalkostnader	64	48	16	191	0	191
Lokalkostnader	5	4	1	14	0	14
Övriga kostnader	180	0	180	539	0	539
Summa kostnader	249	52	197	744	0	744
Resultat exkl. kapitalkostnad	239	52	187	714	0	714
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0	0
Resultat inkl kapitalkostnader	239	52	187	714	0	714

Kommentarer till helårsavvikelser

Revisionen redovisar ingen avvikelse från budget.

Förslag på åtgärder till avvikelser

Inga avvikelser redovisas.

Tidplan för åtgärdsprogram

Inga åtgärder föreslås.

Nyckeltal

Uppföljning personalkostnader

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Kostnad arbetskraft 2017	20	9	12	21	12	12	12	6	9	11	10	29
Kostnad arbetskraft 2018	19	8	7	14								
varav kostnad för sjuklön 2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
varav kostnad för sjuklön 2018	0	0	0	0								

Valnämnden

UPPFÖLJNING

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	0	273	-273	0	273	-273
Personalkostnader	84	42	42	250	250	0
Lokalkostnader	0	0	0	0	0	0
Övriga kostnader	8	17	-9	50	323	-273
Summa kostnader	92	59	33	300	573	-273
Resultat exkl. kapitalkostnad	92	-214	306	300	300	0
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0	0
Resultat inkl kapitalkostnader	92	-214	306	300	300	0

Uppföljning personalkostnader

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Kostnad arbetskraft 2017	0	0	0	0								
Kostnad arbetskraft 2018	0	16	7	18								
varav kostnad för sjuklön 2017	0	0	0	0								
varav kostnad för sjuklön 2018	0	0	0	0								

Barn- och skolnämnden

UPPFÖLJNING

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	11 697	14 185	-2 488	35 013	38 136	-3 123
Personalkostnader	69 151	72 207	-3 056	210 184	214 133	-3 949
Lokalkostnader	5 503	5 483	20	16 993	16 920	73
Övriga kostnader	13 634	13 243	391	42 766	50 193	-7 427
Summa kostnader	88 288	90 933	-2 645	269 943	281 246	-11 303
Resultat exkl. kapitalkostnad	76 591	76 748	-157	234 930	243 110	-8 180
Kapitalkostnader	4 871	4 871	0	14 537	14 537	0
Resultat inkl kapitalkostnader	81 462	81 619	-157	249 467	257 647	-8 180

Kommentarer till helårsavvikelser

I prognosen 2018-04-30 redovisar Barn- och skolnämnden ett underskott på cirka 8 000 tkr. Underskottet beror bland annat på ökade kostnader för elevassistenter inom grundskolan och resurspedagoger inom förskolan. De budgeterade kostnaderna för elevassistenter är minskade i 2018 års budget och verksamheterna har inte kunnat anpassa sig fullt ut till de förändrande förutsättningarna.

Kostnaden för interkommunal ersättning till främst grundskola och grundsärskolan beräknad bli högre än budgeterat. Jämfört med samma period föregående år finns det nu 17 fler elever i grundskola i annan kommun. Även kostnaden för interkommunal ersättning för pedagogisk omsorg och förskolan beräknas bli högre än budgeterat.

Kostnaden för placeringar inom Barn- och familjeenheten beräknas bli högre än budgeterat. Under slutet av 2017 gjordes ett antal HVB-placeringar som beräknas pågå under hela 2018, vilket gör att den budget som finns inte är tillräcklig.

Förvaltningsövergripande ledning och administration

	Budget	Redov	Takt	Prognos	Avvikelse
Barn- och skolnämnd	795	241	0,30	795	0
Administration	5 022	2 123	0,42	5 171	-149
Total	5 817	2 364	0,41	5 966	-149

Kommentarer till senaste budgetuppföljning

Förvaltningsövergripande administration redovisar en negativ avvikelse mot budget på 149 tkr. Detta beror på utbetalningar av sparade semesterdagar.

Förskola

	Budget	Redov	Takt	Prognos	Avvikelse
6 501 Områdeschef förskola	10 157	1 736	0,17	11 581	-1 424

	Budget	Redov	Takt	Prognos	Avvikelse
6 502 Toftagården	2 076	705	0,34	2 076	0
6 503 Hemgården	4 518	1 655	0,37	4 653	-135
6 504 Klockarskogsgården	5 763	1 934	0,34	5 650	113
6 505 Gamlebygården	3 113	1 121	0,36	3 113	0
6 506 Lönnegården	12 340	4 175	0,34	12 857	-517
6 507 Hasselgården	5 960	2 120	0,36	6 009	-49
6 508 Trulsagården	4 912	1 891	0,38	4 904	8
6 510 Ängsgården	4 622	1 615	0,35	4 622	0
6 511 Solklinten	7 802	2 879	0,37	8 152	-350
6 512 Uteförskolan	1 213	398	0,33	1 191	22
6 513 Nya Klintgården	2 931	1 110	0,38	2 989	-58
Total	65 407	21 339	0,33	67 797	-2 390

Kommentarer till senaste budgetuppföljning

Områdeschef förskolan redovisar en negativ avvikelse på 1 424 tkr. Avvikelsen beror bland annat på att kostnaderna för resurspedagoger beräknas bli högre än budgeterat. Prognosen utgår från att delar av statsbidraget för mindre barngrupper för läsåret 2018/2019 uteblir när antalet barn per avdelning ökar. Kostnaderna för interkommunal ersättning för förskolan och pedagogisk omsorg beräknas bli högre än budgeterat. Även intäkterna för interkommunal ersättning för förskolan beräknas bli högre än budgeterat.

De flesta förskoleenheterna har gjort en prognos utan avvikelse från budget. Undantaget är Lönnegårdens förskola där en tillfällig utökning av personal behöver göras under våren på grund av ökat barnantal.

För pedagogisk omsorg, som har minskats med två tjänster i budget 2018, beräknas kostnaden bli cirka 700 tkr högre än budgeterat. Det beror på att antalet tjänster inte har kunnat anpassas i enlighet med budget.

Grundskola

	Budget	Redov	Takt	Prognos	Avvikelse
6 701 Områdeschef grundskola	29 792	8 702	0,29	30 320	-528
6 112 Skolenhet Hasslaröd F-6	20 571	6 873	0,33	20 634	-63
6 113 Skolenhet Hasslaröd 7-9	16 543	5 753	0,35	16 902	-359
6 114 Skolenhet Klockarskogsskolan F-3	14 293	4 889	0,34	14 576	-283
6 202 Skolenhet Parkskolan F-3	15 770	5 843	0,37	16 696	-926
6 203 Skolenhet Parkskolan 4-9	13 267	4 629	0,35	13 810	-543
6 204 Skolenhet Visseltoftaskolan F-6	1 296	351	0,27	1 284	12
6 206 Skolenhet Killebergsskolan F-6	6 794	1 966	0,29	6 794	0
6 214 Skolenhet Visslan 6-9	38	-106	-2,79	-131	169
6 308 Skolenhet Örkenedskolan F-9	23 689	7 176	0,30	23 495	194
6 702 Skolskjuts	8 797	2 959	0,34	9 496	-699
Total	150 850	49 035	0,33	153 876	-3 026

Kommentarer till senaste budgetuppföljning

Grundskolan redovisar en negativ avvikelse på 3 026 tkr. Avvikelsen beror bland annat på ökade kostnader för interkommunal ersättning. Under senare delen av 2017 ökade antalet elever i annan kommun. Jämfört med samma period förra året finns det nästan 20 fler elever i grundskolan i annan kommun.

Skolenheternas underskott förklaras till största del av högre kostnader för elevassistenter än budgeterat. I budget 2018 gjordes en minskning av antalet tjänster för elevassistenter som skolenheterna inte har kunnat anpassa sig till fullt ut.

Statsbidraget för Ökad jämlikhet tillför 938 tkr och kommer att finansiera förstelärares tid vilket bidrar till ett något bättre resultat för grundskolan jämfört med föregående prognos.

Musikskola

	Budget	Redov	Takt	Prognos	Avvikelse
6 621 Musikskola	3 641	1 219	0,33	3 654	-13
Total	3 641	1 219	0,33	3 654	-13

Musikskolan redovisar ingen avvikelse från budget.

Barn- och familjeenheten

Ansvar 6901	Budget	Redov	Takt	Prognos	Avvikelse
Placeringar	10626	4105	0,39	14472	-3846
Öppenvård	5456	1401	0,26	4276	1180
Handläggning barn och unga	5396	1329	0,25	5104	292
Familjerätt	675	322	0,48	956	-281
Övrigt	1603	481	0,30	1538	65
Totalt	23756	7638	0,32	26346	-2590

Kommentarer till senaste budgetuppföljningen

Barn- och familjeenheten redovisar en negativ avvikelse på 2 590 tkr. Avvikelsen beror främst på högre kostnader för placeringar än budgeterat. Många av de placeringar som pågår just nu beräknas bli långvariga. Både inom handläggning och FamiljeHuset finns vakanta tjänster som inte kommer att tillsättas under 2018, vilket leder till en lägre kostnad för personal under 2018.

Förslag på åtgärder till avvikelser

Barn- och skolförvaltningen har arbetat fram ett antal förslag på åtgärder för att minska den negativa avvikelsen. Barn- och skolnämnden ska prioritera och ta beslut 2018-05-22:

- Öka den ekonomiska medvetenheten i hela organisationen
- Se över vilka bidrag som kan sökas från olika myndigheter
- Se över rutiner och användandet av vikarier, främst inom grundskolan
- Vissa vakanta tjänster tillsätts inte
- Anpassning av antalet elevassistenter, grundskolan
- Anpassning av antalet resurspedagoger, förskolan
- Se över behovet av förskoleplatser samt antal barn per avdelning inför hösten 2018
- Minska antalet pedagoger på Parkskolans grundsärskola
- Se över möjligheten till att avveckla pedagogisk omsorg i Osby tätort
- Se över antalet tjänster inom den centrala elevhälsan

Uppföljning personalkostnader

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Kostnad arbetskraft 2017	16 39 4	16 53 8	16 48 2	16 99 5								
Kostnad arbetskraft 2018	17 99 7	18 31 7	17 78 4	18 09 7								
varav kostnad för	188	230	238	245								

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
sjuklön 2017												
varav kostnad för sjuklön 2018	228	269	305	334								

Antal inskrivna barn i förskolan

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Genomsnitt
Antal inskrivna barn förskola	573	580	589	605									587
Antal inskrivna barn pedagogisk omsorg	34	34	34	34									34

Barn inskrivna på Prästgårdens förskola räknas inte med.

Antal elever i grundskolan

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Genomsnitt
Hasslarödsskolan F-9	527	527	527	528									527
Klockarskogsskolan F-3	133	133	133	134									133
Parkskolan F-9	285	285	285	286									285
Visseltoftaskolan F-6	11	11	11	11									11
Killebergsskolan F-6	76	76	76	77									76
Visslan 6-9	11	11	11	11									11
Örkenedskolan F-9	274	274	274	278									275
Total	1317	1317	1317	1325									1319

Antal elever i förskoleklass

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Genomsnitt
Hasslarödsskolan F-9	23	23	23	23									23
Klockarskogsskolan F-3	57	57	57	58									57
Parkskolan F-9	42	42	42	42									42
Visseltoftaskolan F-6	0	0	0	0									0
Killebergsskolan F-6	16	16	16	16									16
Örkenedskolan F-9	32	32	32	33									32
Total	170	170	170	172									171

Antal elever på fritidshem

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Genomsnitt
Hasslarödsskolan F-9	90	90	89	86									89

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Genomsnitt
Klockarskogsskolan F-3	145	142	143	146									144
Parkskolan F-9	106	101	100	99									102
Visseltoftaskolan F-6	14	14	14	14									14
Killebergsskolan F-6	53	51	52	52									52
Örkenedskolan F-9	87	80	81	79									82
Total	495	478	479	476									482

Barn inskrivna på Prästgårdens fritidshem redovisas inte i ovanstående tabell.

Barn i fristående verksamhet och annan kommun

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Genomsnitt
Antal barn i fristående förskola	38	38	38	40									39
Antal barn i förskolan annan kommun	20	20	19	19									20
Antal barn enskild pedagogisk omsorg	6	6	6	6									6
Antal barn pedagogisk omsorg i annan kommun	3	3	3	3									3
Total	67	67	66	68									67

Elever i fristående skolor och annan kommun

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Genomsnitt
Elever fristående grundskola	38	38	38	39									38
Elever i grundskola i annan kommun	58	58	58	61									59
Elever i fristående förskoleklass	1	1	1	1									1
Elever i förskoleklass annan kommun	8	8	8	8									8
Total	105	105	105	109									106
Elever i fristående fritidshem	18	18	18	17									18
Elever fritidshem i annan kommun	28	28	28	28									28
Total	46	46	46	45									46

Placeringar Barn- och familjeenheten

		Ja n	Fe b	Ma r	Ap r	Ma j	Ju n	Jul	Au g	Se p	Ok t	No v	De c	Genom snitt
HVB-placeringar	Antal placeringar	5	5	4	4									5
	Antal placeringsdygn	155	126	124	120									131
Antal placeringar konsulent- stödda familjehem	Antal placeringar	3	6	6	6									5
	Antal placeringsdygn	95	168	186	180									157
Antal placeringar famhem		8	9	9	9									9
Antal vårdnads-överflyttade barn/ ungdomar		6	6	6	6									6

Tidplan för nämndens behandling

Barn- och skolnämnden 2018-05-22.

INVESTERINGSREDOVISNING

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
1601	AV-utrustning alla skolor	0	450	0	450	
1604	Inventarier ny förskola Lönsboda	0	2 000	0	2 000	
1605	Vht-system, skola och förskola	0	1 500	1 500	0	31/12
1607	Info-skärmar grundskola	0	500	0	500	
	Totalt	0	4 450	1 500	2 950	

Kommentarer till budgetavvikelser

Projekt 1601 är överflyttat till IT-enheten.

Projekt 1604 beräknas inte genomföras förrän under 2019.

Projekt 1605 kommer eventuellt att genomföras under senare delen av 2018.

Projekt 1607 kommer inte att genomföras under 2018.

Vård- och omsorgsnämnden

UPPFÖLJNING

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	9 990	14 509	-4 519	35 175	38 795	-3 620
Personalkostnader	62 441	62 718	-277	193 295	195 648	-2 353
Lokalkostnader	6 206	6 321	-115	18 609	18 545	64
Övriga kostnader	10 607	10 317	290	29 806	29 654	152
Summa kostnader	79 254	79 356	-102	241 710	243 847	-2 137
Resultat exkl. kapitalkostnad	69 264	64 847	4 417	206 535	205 052	1 483
Kapitalkostnader	2 962	2 962	0	8 822	8 822	0
Resultat inkl kapitalkostnader	72 226	67 809	4 417	215 357	213 874	1 483

Interna transaktioner avseende LOV har rensas bort från såväl intäkter som kostnader i denna tabell.

Äldresatsning på totalt 3 419 tkr finns på intäktssidan men bara delvis på kostnadssidan då dessa medel ska användas hela året. Utöver detta finns i utfallet för perioden ej utnyttjade statsbidrag med cirka 90 tkr på intäktssidan.

Kommentarer till helårsavvikelser

För helheten prognostiserar förvaltningen ett överskott på närmare 1 500 tkr. Flertalet verksamheter förväntas hålla sin budget alternativt ge ett överskott. Undantag är främst korttidsboendet där trycket är fortsatt högt med volymer, som överskrider det förvaltningen har budget för. Prognosen är gjord utifrån det som i dagsläget är känt. En viss försiktighet har iakttagits då erfarenhet från tidigare år visar att mycket avgörs under sommarmånaderna.

Kommentarer för de olika verksamheterna återfinns länge fram i redovisningen.

Nämnd, ledning och administration vård och omsorg

Kostnadsredovisning nämnd/ledning

Verksamhet	Budget helår	Föregående prognos	Utfall perioden	Prognos helår	Avvikelse
Nämnd/ledning	9 929	7 223	3 265	9 621	308
Färdtjänst	1 845	1 845	922	1 845	0

Den stora skillnaden mot föregående prognos förklaras av den preliminärbokning av statliga bidrag, som gjordes i marsprognosen.

Äldreomsorg

Kostnadsredovisning äldreomsorg

Verksamhet	Budget helår	Föregående prognos	Utfall perioden	Prognos helår	Avvikelse
------------	--------------	--------------------	-----------------	---------------	-----------

Verksamhet	Budget helår	Föregående prognos	Utfall perioden	Prognos helår	Avvikelse
Gemensamt	17 067	16 806	5 218	16 862	205
Ordinärt boende	59 809	61 179	19 975	60 730	-921
Särskilt boende	87 810	89 635	26 401	87 308	502
Summa	164 686	167 620	51 594	164 900	-214

Gemensamma kostnader

Den nya lagen om samverkan vid utskrivning från sjukhus ställer högre krav på biståndshandläggare. Vi har av den anledning förstärkt gruppen med en timvikarie som vi tar in vid behov. Detta sker inom budgetramen eftersom vi har en delvakans inom gruppen.

Även budget för trygghetslarm prognostiseras vara i balans.

Ordinärt boende

Hemtjänsten prognostiserar ett överskott, mest beroende på att en del stora ärenden har avslutats. Nyttjandegrad har legat över 65% i genomsnitt och antalet utförda timmar under första kvartalet ligger under riktvärden (antalet timmar som ryms i budgeten). Kostnader för externa utförare har minskat något, även här har ett antal ärenden avslutats.

Fortsatt högt tryck på korttidsvården med fler vårdplatser än vad som är budgeterat. En anledning till detta är kraven som den nya lagen om samverkan vid utskrivning ställer med kort planeringstid. Förvaltningen arbetar med detta på olika sätt, främst med att Trygg hemgång ska utgöra ett förstahandsval så långt det är möjligt.

Särskilt boende

På tre av de särskilda boendena syns ett överskott. Detta beror till viss del på att alla tjänster inte är tillsatta och att vikarier ersätter på vissa tjänster. Ett av boendena visar ett litet underskott. Under särskilt boende redovisas även löner för sjuksköterskor. Även denna verksamhet bidrar i nuläget en viss del av överskottet

Enheten för funktionsnedsatta

Kostnadsredovisning LSS

Verksamhet	Budget helår	Föregående prognos	Utfall perioden	Prognos helår	Avvikelse
LSS	38 895	37 212	11 516	37 504	1 391

Prognosen för enheten för funktionshindrade är något sämre än mars månads prognos. En del nya ärenden har kommit in. Ett ärende med personlig assistans har avslutats men ett nytt har tillkommit. Enheten prognostiserar ändå ett betydande överskott. En risk för ökade personalkostnader finns dock, mer information lämnas vid nämndssammanträde.

Uppföljning personalkostnader

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Kostnad arbetskraft 2017	15 26 6	14 85 9	14 29 7	14 22 9	15 27 9	15 77 6	16 52 0	18 23 1	16 67 3	15 03 5	15 22 8	15 22 8
Kostnad arbetskraft 2018	16 38 6	15 45 2	14 92 5	15 93 6								
varav kostnad för sjuklön 2017	238	279	288	253	163	148	117	101	222	262	228	190
varav kostnad för sjuklön 2018	209	331	405	326								

Särskilt boende

	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Antal aktuella 2017	145	145	145	144	145	146	146	146	146	146	147	149
Antal aktuella 2018	147	147										
Lediga rum 2017	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Lediga rum 2018	0	0										
Väntelista 2017	5	4	9	6	9	12	14	12	16	18	21	17
Väntelista 2018	10	7										
varav i ordinärt boende	6	5										
varav i korttidsboende	4	2										
Betalningsansvar 2017	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Betalningsansvar 2018	0	0										
Antal på korttid	16	16										

Hemtjänst antal timmar

	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Budgeterat 2017	7 277	6 573	7 277	7 042	7 277	7 042	7 277	7 277	7 042	7 277	7 042	7 277
Utfört 2017	7 193	6 747	7 434	6 657	6 841	6 450	6 437	6 696	6 491	6 569	6 780	6 852
Differens 2017	-84	174	157	-385	-436	-592	-840	-581	-551	-708	-262	-425
Budgeterat 2018	7 408	6 692	7 408	7 170	7 408	7 170	7 408	7 408	7 170	7 408	7 170	7 408
Utfört 2018	7 220	6 718	7 050									
Differens 2018	-188	26	-358	-7 170	-7 408	-7 170	-7 408	-7 408	-7 170	-7 408	-7 170	-7 408
Nyttjandegrad 2018	66,7	67,6	66,3									

LSS och LASS

Personlig assistans	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Antal 2017	24	24	24	24	23	23	23	23	23	24	24	23
Varav LSS	8	8	8	8	8	8	8	8	8	7	7	7
Antal 2018	23	23										
Varav LSS	7	7										
Utförda timmar 2017	1 129	1 132	1 305	1 015	963	875	603	965	883	948	915	
Utförda timmar 2018	940	850										
Boende												
Antal 2017	27	27	27	27	27	27	28	27	27	27	27	26
Antal 2018	27	27										

Personlig assistans	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Varav i annan kommun	2	2										

Delegationsbeslut äldreomsorg

Äldreomsorg 2016	Kvartal 1	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 3	Kvartal 4	Kvartal 4	Totalt	Totalt
Ärende	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag
Hemtjänst sevice	41	2							41	2
Hemtjänst pers omv	51	1							51	1
Matdistribution	26	0							26	0
Trygghetslarm	44	0							44	0
Avlösning i hemmet	0	0							0	0
Trygg hemgång	27	0							27	0
V o omsorgsboende	13	0							13	0
Hemtjänst i säbo	0	0							0	0
Beslut 4 kap 1 & SoL	0	0							0	0
Korttidsvistelse SoL	26	1							26	1
Plats i dagverksamhet	0	0							0	0
Kontaktperson	1	0							1	0
Summa	229	4							229	4

Delegationsbeslut LSS

LSS 2016	Kvartal 1	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 3	Kvartal 4	Kvartal 4	Totalt	Totalt
Ärende	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag	Bifall	Avslag
Biträde pers ass	1	3							1	3
Ledsagarservice	2	0							2	0
Kontaktperson	3	0							3	0
Avlösarservice i hemmet	1	0							1	0
Korttidsvistelse utanför hemmet	5	1							5	1
Korttidstillsyn skolungdom över 12 år	0	1							0	1
Boende med särskild service barn o ungdom	0	0							0	0
Boende med särskild service eller anpassad bostad för vuxna	0	3							0	3
Daglig verksamhet inom kommunen	4	0							4	0

LSS 2016	Kvartal 1	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 3	Kvartal 4	Kvartal 4	Totalt	Totalt
Daglig verksamhet utanför kommunen	0	0							0	0
Summa	16	8							16	8

Tidplan för nämndens behandling

Uppföljningen behandlas på Vård- och omsorgsnämndens sammanträde 2018-05-24.

INVESTERINGSREDOVISNING

Projekt nr	Namn	Utfall perioden, tkr	Budget helår, tkr	Prognos helår, tkr	Avvikelse, tkr, prognos jämfört med budget	Klart (tidpunkt)
1702	Inventarier barnkorttid	0	300	300	0	201809
1792	Verksamhetssystem VoO	0	2 000	2 000	0	201812
1796	Videokonferensutrustning	0	75	75	0	201809
1797	Inventarier gruppbostad LSS	0	250	0	250	
1799	Möbelinköp Rönnebacken	42	140	140	0	201806
	Totalt	42	2 765	2 515	250	

Kommentarer till budgetavvikelser

Förvaltningen räknar med att genomföra samtliga projekt utom 1797 "Inventarier gruppbostad LSS" under andra halvan av 2018. Projekt 1797 kommer med stor sannolikhet att behöva flyttas till 2019 då byggnationen av gruppbostad inte kan förväntas vara klar under 2018.

När det gäller projekt 1792 "Verksamhetssystem VoO" pågår arbete med kravspecifikation tillsammans med Östra Göinge kommun. Förhoppningen är att detta ska vara klart och upphandlat under 2018. Kan dock vara så att även detta projekt drar över årsskiftet 2018-2019.

Överförmyndaren

UPPFÖLJNING

DRIFTREDOVISNING

Belopp i tkr	Budget perioden	Utfall perioden	Differens period	Budget helår	Prognos helår	Differens helår
Intäkter	258	122	136	775	775	0
Personalkostnader	881	1 342	-461	2 655	2 655	0
Lokalkostnader	15	15	0	45	45	0
Övriga kostnader	515	88	427	1 545	1 545	0
Summa kostnader	1 411	1 445	-34	4 245	4 245	0
Resultat exkl. kapitalkostnad	1 153	1 323	-170	3 470	3 470	0
Kapitalkostnader	0	0	0	0	0	0
Resultat inkl kapitalkostnader	1 153	1 323	-170	3 470	3 470	0

Uppföljning personalkostnader

Belopp i tkr	jan	feb	mars	april	maj	juni	juli	aug	sep	okt	nov	dec
Kostnad arbetskraft 2017	246	290	172	613								
Kostnad arbetskraft 2018	262	194	385	501								
varav kostnad för sjuklön 2017	0	3	11	0								
varav kostnad för sjuklön 2018	0	0	0	0								

Osbybostäder AB

VÄSENTLIGA HÄNDELSER

Bolaget har fått information om att Osby kommun inte avser förlänga gällande driftavtal rörande fastighetsskötsel mm. Avtalet löper ut 2018-12-31 och nio medarbetare kommer erbjudas att följa med över till Osby kommun per 2019-01-01. Bolagets rutiner och organisation måste därmed ses över igen vilket riskerar att påverka bolagets effektivitet negativt på kort sikt. Risk finns också att bolaget kan tappa viktiga kompetenser under 2018 som en konsekvens.

Bolaget har fattat beslut om att påbörja stamreovering av 28 lägenheter i fastigheten Mallen 1 på Trastgatan 1.

Arbetet med produktion av tio lägenheter på Skogsgatan 19 i Osby (Jägaren 8) pågår och lägenheterna bedöms vara inflyttningsklara under december 2018.

Arbete pågår med att renovera och tillskapa sju lägenheter i den tomställda fastigheten på Snapphanegatan 2 i Lönsboda. Inflyttning beräknas ske i mitten på september 2018.

Planeringen fortgår tillsammans med Skanska för projektet Gjutaren 20 där målet är att bygga ett LSS-boende och 35 tillgängliga lägenheter. Enligt tidsplan ska beslut fattas under maj månad om projektet ska gå vidare in i fas 2 – framtagande av systemhandlingar. Beslut om byggnation (fas 3) ska enligt tidsplan fattas under september månad.

Bolaget har under våren haft en praktikant anställd från det nationella initiativet Teknisksprånget som syftar till att intressera ungdomar för ingenjörsyrket. Om möjligt kommer ytterligare en praktikant att tas emot under hösten.

Bolaget har påbörjat ett arbete med att arbetsmiljödiplomera verksamheten.

MÅLUPPFÖLJNING

Målområden

Ekonomi – Målet är att leverera ett resultat efter finansnetto om 5,4 mkr. Målet bedöms infrias.

Hyresgäst - Målet är att andelen mycket nöjda hyresgäster ska uppgå till 45 procent 2018. Per den sjunde maj är andelen mycket nöjda hyresgäster 40 procent. Nöjdheten mäts kontinuerligt. Det går inte att bedöma om målet nås i dagsläget.

Medarbetare - Målet är ett Nöjd-Medarbetar-Index (NMI) om 76 på en hundrogradig skala. Mätning kommer att ske under hösten 2018. Det går inte att bedöma om målet nås i dagsläget.

Nyproduktion - Målet är att tillskapa 10 inflyttningsklara lägenheter genom nyproduktion och 8 inflyttningsklara lägenheter via renovering av befintliga fastigheter. Målet bedöms kunna infrias.

Investeringar och underhåll i befintligt bestånd - Målet är att underhålla för 7,3 mkr och att investera för 16,5 mkr i det befintliga beståndet. Målet bedöms kunna infrias.

Miljö och energi - Målet är att minska felanmälningar om osorterat avfall från Ögrab med 50 procent under 2018. Målet är också att öka andelen miljöbilar enligt klassificering 2013 till 20 procent. Arbete pågår med bägge målen men det är för tidigt att säga om de kan infrias 2018.

Därutöver ska bolaget inom ramen för målområde miljö och energi :

-minska behovet av köpt energi av olja med 50 procent tom. 2019 jämfört med förbrukning 2016. Arbete pågår och målet bedöms kunna infrias.

-minska vattenåtgången genom kontroll av kranar och toaletter, målet är 50 identifiera/åtgärdade läckage 2018. Arbete pågår men det är för tidigt att säga om målet kan infrias 2018.

-övergå till energisnål belysning i med närvarostyrning för lägre energiförbrukning och ökad trygghet i allmänna utrymmen i bolagets fastigheter till år 2019. Arbete pågår men det är för tidigt att säga om målet kan infrias.

NYCKELTAL OCH STATISTIK

Soliditet 18,6 %

EKONOMI

Prognos

Tkr	Budget 2018	Prognos 2018	Avvikelse
Intäkter	58 508	58 508	0
Kostnader	-42 685	-42 685	0
Finansiella poster	-10 400	-10 400	0
Resultat efter fin. poster	5 423	5 423	0

Sammanfattning

Med den goda uthyrningsgraden och fortsatt låga räntor är prognosen för helåret att det budgeterade resultatet kommer att uppnås.

Analys - kommentarer

Intäkter

Hysesintäkter följer budget.

Kostnader

Förutsättningar är att driftkostnader följer budget.

Finansiella poster

Räntekostnader är lägre än budgeterat och den genomsnittliga räntan 2018-04-30 är 0,85% mot 1,17% (2017).

Investeringar

Pågående projekt:

Nybyggnation kv. Jägaren 8 i Osby - tillskapas 10 Lgh

Ombyggnation av befintlig fastighet Jupiter 1 i Lönsboda 7 lgh

Projektering Fas 1 och 2 av Gjutaren i Osby

Energioptimering Soldalen och Bergfast i Lönsboda.

Ombyggnation av ventilationssystem Bergfast hus C och D..

Stamreovering omfattar 28 lgh Mallen 1

Utbyte av låssystemet kv.Kvadraten i slutskede

Industrihus i Osby AB

EKONOMI

Prognos

Tkr	Budget 2018	Prognos 2018	Avvikelse
Intäkter	468 500	468 500	0
Kostnader	-428 000	-428 000	0
Finansiella poster	-28 500	-28 500	0
Resultat efter fin. poster	12 000	12 000	0

Fjärrvärme i Osby AB

EKONOMI

Prognos

Tkr	Budget 2018	Prognos 2018	Avvikelse
Intäkter	28 000 000	28 000 000	0
Kostnader	-26 343 374	-26 343 374	0
Finansiella poster	-780 000	-780 000	0
Resultat efter fin. poster	876 626	876 626	0

Östra Göinge Renhållnings AB

VÄSENTLIGA HÄNDELSER

Inledning på 2018 har utvecklats enligt plan, och insamlingsresultaten har en fortsatt positiv trend, även om vi nu kan se att volymer har stabiliserat sig. Den största delen av den beslutade återbetalningen är genomförd, och fritidsabonnenterna återstår. De förstärkta aktiviteterna för att förbättra sorteringen vid flerfamiljshusen pågår, och utökas under året.

MÅLUPPFÖLJNING

Bolagets måluppfyllelse är stabil, förutom att sjukfrånvaron har något högre än normalt under inledningen på året.

NYCKELTAL OCH STATISTIK

Insamlingsstatistiken visar att vi fortsätter att öka mängden förpackningar, förutom tidningar. Brännbart har ökat något, men antalet invånare har också ökat i båda kommunerna.

EKONOMI

Prognos

Tkr	Budget 2018	Prognos 2018	Avvikelse
Intäkter	38 346 566	38 346 566	0
Kostnader	-37 102 207	-37 102 207	0
Finansiella poster	52 121	52 121	0
Resultat efter fin. poster	1 296 480	1 296 480	0

Inrapporterade siffror avser helår 2018. Anser att prognos följer budget, i nuläget inga större avvikelser i förhållande till budget 2018 har framkommit.

Analys - kommentarer

Intäkter

Intäkterna från abonnenterna följer budget. Dock har vi sjunkande marknadspriser på tidningar och wellpapp.

Kostnader

Kostnaderna är stabila, och ligger på samma nivå som föregående år.

Finansiella poster

Följer budget.

Investeringar

Diverse mindre markarbeten har utförts under perioden. Nya containers har levererats, i övrigt inget avvikande från investeringsbudget.

SBVT AB

VÄSENTLIGA HÄNDELSER

Inga väsentliga händelser för de första månaderna 2018.

MÅLUPPFÖLJNING

Bolagets måluppföljning är att underhåll sker efter delägarnas budget för 2018 samt att investeringar följer huvudmännens beställningar enligt bland annat antagna VA-strategier med tillhörande handlingsplaner.

NYCKELTAL OCH STATISTIK

EKONOMI

Prognos

Tkr	Budget 2018	Prognos 2018	Avvikelse
Intäkter	217 628	217 628	0
Kostnader	-217 595	-217 595	0
Finansiella poster	-33	-33	0
Resultat efter fin. poster	0	0	0

Sammanfattning

Årsprognos förväntas följa budget 2018 för bolaget. Avvikelser inom huvumännens investeringsbudgetar förekommer då åtgärder påbörjas först efter exempelvis erhållna myndighetsbeslut samt beställningar från respektive huvudman.

Analys - kommentarer

Intäkter

Utfall intäkter för de första 4 månaderna understiger budget.

Avvikelser inom huvumännens drift- och underhållsbudgetar har förekommit då akutåtgärder inträffat.

Avvikelser inom huvudmännens investeringsbudgetar har förekommit då åtgärder påbörjas först efter exempelvis erhållna myndighetsbeslut samt beställningar från respektive huvudman.

Kostnader

Utfall kostnader för de första fyra månaderna understiger budget vilket motsvarar intäktssidan.

Finansiella poster

Kredit finns i Ivetofta Sparbank på 5 Mkr.

Investeringar

Investeringar för ca 0,1 Mkr har gjorts i bolaget under perioden.

7

Samhällsbyggnad

Agne Andersson 0709 318 078

agne.andersson@osby.se

Remiss Handlingsplan för grön infrastruktur

Dnr KS/2018:285

Samhällsbyggnadsförvaltningen förslag till Kommunstyrelsens ledningsutskott

Ledningsutskottet anser att handlingsplanen skulle vinna på en tydlig uppdelning i strategiska mål och detaljåtgärder. Planen behöver kompletteras med skrivning om hur finansiering av förslagen ska ske. De lokala målen och förslagen i planen behöver utvecklas och förankras. Förslaget behöver vidare ses över då det innehåller en del faktafel. Handlingsplanen bör därefter skicka ut på ny remiss.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Skåne län har fått regeringens uppdrag att ta fram en handlingsplan för grön infrastruktur.” Genom detta kan arterna finnas kvar, samtidigt som Skånes invånare får en god tillgänglighet till både ekosystemtjänster och natur-och grönområden. Grön infrastruktur är ett begrepp som syftar till att förklara hur naturen hänger ihop genom ekologiska processer i hela landskapet. Att arbeta med grön infrastruktur som målbild innebär ett nytt angreppssätt där avvägningar görs utifrån ett landskapsperspektiv”.

Länsstyrelsen vill ha ett politiskt remissvar

Beslutsunderlag

Remiss, Handlingsplan för grön infrastruktur 2019 - 2030

Ärende

Inom Osby kommun finns alla fyra huvudinriktningarna utifrån naturvårdsstrategin och sex av åtta insatsområden kan kopplas till vår natur. Många av åtgärdsförslagen görs redan. Planerings- och beslutsunderlag saknas i många fall som för ekosystemtjänster, bristfälliga inventeringar av olika organismgrupper och ansvarsarter. Ingenstans i handlingsplanen finns uppgifter om finansiering eller resurser för genomförande av planen. Brister i handlingsplanen bör påtalas, som det kommunala naturreservatet Näset med sin ekskog som vi satsat på är ett utmärkt exempel på värdekärna men finns inte med i planen. Många av de föreslagna åtgärderna är att skydda natur.

Mathias Karlsson
Samhällsbyggnadschef

Agne Andersson
Kommunekolog/ miljöstrateg

Länsstyrelsen
Skåne

REMISS

Handlingsplan för grön infrastruktur

Insatsområden för grön infrastruktur 2019–2030

Aktuell period: 2019–2023

Innehållsförteckning

HANDLINGSPLAN FÖR GRÖN INFRASTRUKTUR.....	1
SAMMANFATTNING.....	5
INLEDNING.....	6
Vägen till ett biologiskt rikare Skåne – handlingsplan för grön infrastruktur och naturvårdsstrategin.....	6
Insatsområdena – åtta viktiga steg mot en grön infrastruktur!.....	8
ÖVERGRIPANDE INSATSER OCH ÅTGÄRDER.....	10
Insatsområde Information, kunskapsuppbyggnad och samverkan.....	10
Identifierade utmaningar.....	10
Övergripande mål.....	10
Prioriterade åtgärder.....	11
Övriga övergripande åtgärder.....	13
Prioriterade åtgärder.....	14
Åtgärder i andra program.....	16
Genomförande, uppföljning och utvärdering.....	16
INSATSOMRÅDE GRÄSMARKER.....	18
Identifierade utmaningar.....	18
Övergripande mål.....	19
Karta över värden.....	20
Prioriterade åtgärder.....	22
INSATSOMRÅDE SANDMARKER.....	25
Identifierade utmaningar.....	25
Övergripande mål.....	27
Karta över värden.....	27
Prioriterade åtgärder.....	29
INSATSOMRÅDE ÄDELLÖV.....	30
Identifierade utmaningar.....	30
Övergripande mål.....	33
Kartor över värden.....	33
Prioriterade åtgärder.....	39
INSATSOMRÅDE MARINT.....	41
Identifierade utmaningar.....	41
Övergripande mål.....	42
Kartor över värden.....	43
Prioriterade åtgärder.....	46
INSATSOMRÅDE VATTENDRAG.....	48
Identifierade utmaningar.....	48
Övergripande mål.....	50
Karta över värden.....	50
Prioriterade åtgärder.....	51
INSATSOMRÅDE TÄTORTSNÄRA OCH URBANA MILJÖER.....	53
Identifierade utmaningar.....	53
Övergripande mål.....	54
Prioriterade åtgärder.....	54
BILAGA 1: IDÉKATALOG FÖR FLER ÅTGÄRDER.....	57

Omslag – Brösarps södra backar. Foto: Björn Olsson.

Sammanfattning

Handlingsplanen för grön infrastruktur i Skåne består av nulägesbeskrivning och insatsområdena med prioriterade åtgärder. Nulägesbeskrivningen är under framtagande och planeras att skickas ut och presenteras på ett möte under remisstiden.

De åtta insatsområdena samlar de mest prioriterade åtgärderna för den gröna infrastrukturen i Skåne:

- Information, kunskapsuppbyggnad och samverkan samt övergripande åtgärder (15 åtgärder)
- Gräsmarker (10 åtgärder)
- Sandmarker (4 åtgärder)
- Ädellöv – Ädellövskog och ädellövträd i det öppna landskapet (8 åtgärder)
- Marina områden (5 åtgärder)
- Vattendrag (5 åtgärder)
- Våtmarker (utvecklas under remisstiden)
- Tätortsnära och urbana miljöer (8 åtgärder)

Dessa insatsområden och åtgärder är utvalda efter de skånska förutsättningarna och våra speciella ansvarsarter och miljöer för att gynna och utveckla den gröna infrastrukturen så att den biologiska mångfalden bevaras och ekosystemtjänsterna främjas. I nulägesbeskrivningen finns en närmare beskrivning av Skånes naturs olika naturtyper, vilka biologiska värden de innehåller och vilka hot som finns mot dessa naturvärden.

55 specifika åtgärder redovisas som olika aktörer i länet föreslås genomföra inom handlingsplanens period 2019-2030. En första programperiod blir 2019-2023.

Inledning

Skåne är det artrikaste länet i Sverige men också det län i landet som har flest hotade arter. För att kunna bevara Skånes unika rikedom av arter, livsmiljöer och ekosystemtjänster för framtida generationer har länsstyrelsen tidigare tagit fram och beslutat en naturvårdsstrategi för Skåne.

Den regionala handlingsplanen för grön infrastruktur är det första steget att utifrån ett landskapsperspektiv gå från ord och visioner till konkreta förslag på åtgärder för att säkra Skånes biologiska mångfald och ekosystemtjänster för framtiden!

Regeringen har gett alla län i uppdrag att ta fram en handlingsplan för grön infrastruktur, alltså en plan för ett ekologiskt fungerande nätverk av livsmiljöer, processer och strukturer på land och i vatten. Att arbeta med grön infrastruktur innebär att man tar ett helhetsgrepp om naturvårdsfrågorna och har ett landskapsperspektiv vid fysisk planering, exploatering, pågående mark- och vattenanvändning och i naturvårdsarbetet.

Arbetet syftar till att bevara och restaurera den biologiska mångfald som finns naturligt i det skånska landskapets skogar, odlingslandskap, våtmarker, sjöar, vattendrag och hav. Den gröna infrastrukturen ska sedan möjliggöra att arterna kan finnas kvar, sprida sig och öka i landskapet. Detta innebär ett krav på att utöka befintliga värdekärnor och värdefulla områden samt skapa ett nätverk av värdefulla miljöer som är sammanlänkade med korridorer eller spridningsöar. Genom detta kan arterna finnas kvar, samtidigt som Skånes invånare får en god tillgänglighet till både ekosystemtjänster och natur- och grönområden.

Insatsområdena och åtgärderna i denna rapport är en del av handlingsplanen för grön infrastruktur. Bilagt finns en idékatalog med fler förslag på åtgärder. En nulägesbeskrivning kompletterar med mer utförligt kunskaps- och planeringsunderlag.

Vägen till ett biologiskt rikare Skåne – handlingsplan för grön infrastruktur och naturvårdsstrategin

För att komma vidare från ord till handling med naturvårdsstrategin – "*Vägen till ett biologiskt rikare Skåne*" så kommer det behövas gemensamma krafttag från alla aktörer för att lyckas! En funktionell grön infrastruktur måste utvecklas på landskapsnivå. Handlingsplanen vänder sig därför till politiker, naturvårdare och planerare på lokal och regional nivå, till organisationer och markägare inom lantbruket och skogsnäringen samt föreningar. Om alla bidrar och arbetar tillsammans kan vi nå väldigt långt!

Fyra huvudinriktningar utifrån naturvårdsstrategin

För att skapa en fungerande grön infrastruktur behöver de isolerade biologiska värdena som finns kvar i **Vardagslandskapet** kopplas ihop genom **Gröna länkar** med **Värdetrakter** och **Värdekärnor** och utökas. Biologisk mångfald och ekosystemtjänster är inte något man bara kan bevara, det går att utveckla, öka och göra bättre! Förklaringar till de viktiga begreppen i kursivt finns i faktarutan nedan.

Handlingsplanens åtgärder är organiserade utifrån dessa fyra huvudinriktningar och prioriterade till den del av landskapet där de är mest angelägna att genomföra först. Vissa åtgärder berör hela landskapet.

Värdetrakt

Ett landskapsavsnitt med särskilt höga ekologiska bevarandevärden. En värdetrakt har en särskilt hög täthet av värdekärnor (eller värdeelement) för djur- och växtliv, inklusive biologiskt viktiga strukturer, funktioner och processer jämfört med vad som finns i omgivande landskap.

Värdekärna

Sammanhängande naturområde som har höga naturvärden. En värdekärna har normalt en påtaglig förekomst av värdeelement som t.ex. grov död ved och gamla träd vilka skapar förutsättningar för höga naturvärden och en rik biologisk mångfald. Värdekärnans storlek kan variera.

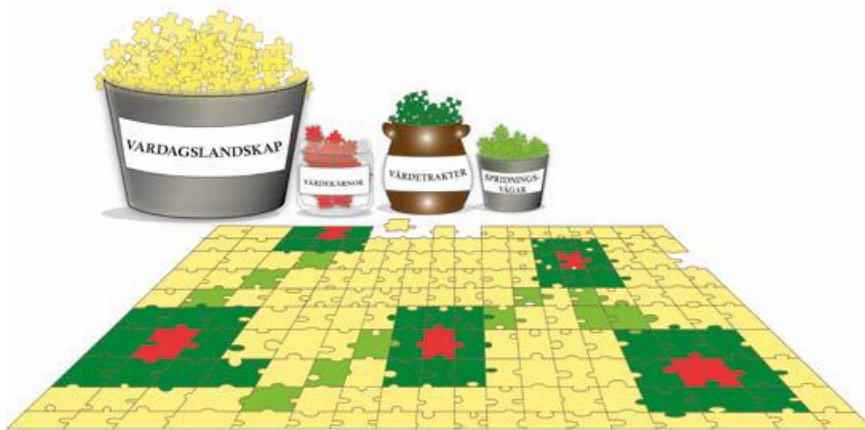
Vardagslandskapet

Vardagslandskapet består av landskapet som ligger utanför de särskilt värdefulla eller skyddsvärda områdena, de s.k. värdetrakterna. Vardagslandskapet är ofta hårt brukat men har på många platser höga värden, bland annat i form av isolerade värdekärnor för biologisk mångfald.

Gröna länkar

Vardagslandskapet har en viktig funktion som spridningsområde för biologisk mångfald. I landskapet behöver vi behålla och utveckla befintliga korridorer och spridningsöar som binder samman värdetrakter, så kallade gröna länkar. Länkarna mellan värdetrakterna koncentreras ofta till naturliga samband i landskapet som kusten, längs vattendrag och sjöarna, till åsarna och dalgångarna. Länkar kan också finnas utmed järnvägar, vägar och kraftledningsgator.

Naturvårdsstrategins fyra huvudinriktningar. Illustration Marit Hedlund.

Insatsområdena – åtta viktiga steg mot en grön infrastruktur!

För att lyckas med att knyta ihop vardagslandskapet med värdekärnor och värdestrakter genom gröna länkar utifrån de unika skånska förutsättningarna behöver vi fokusera på sju naturtypsinriktade insatsområden och ett övergripande de kommande åren.

- Information, kunskapsuppbyggnad och samverkan
- Gräsmarker
- Sandmarker
- Ädellöv – ädellövskog och ädellövträd i det öppna landskapet
- Marina miljöer
- Vattendrag
- Våtmarker (utvecklas under remisstiden)
- Tätortsnära och urbana miljöer

Dessa är utvalda efter de skånska förutsättningarna och våra speciella ansvarsarter och miljöer. Nu gäller det att skydda, utveckla och koppla ihop dessa miljöer i landskapet!

Det övergripande insatsområdet – **Information, kunskapsuppbyggnad och samverkan** spänner över alla de naturtypsinriktade insatsområdena.

Gräsmarkerna i Skåne har förutom höga biologiska värden också höga kulturella värden men gräsmarkerna minskar i ett snabbt föränderligt landskap och nu gäller det att vända denna trend.

Sandmarkerna i Skåne tillhör några av de mest artrika biotoperna i norra Europa och vi har även ett stort ansvar för den biologiska mångfalden i dessa.

Ädellövskog och ädellöv i det öppna landskapet, d.v.s. skog och träd av bok, ek, ask, alm, avenbok, lind, lönn eller körsbär som alla räknas till de ädla trädslagen är självklart prioriterade miljöer i Skåne. Vi är det län i Sverige som har högst andel

ädellövskog och denna skogliga biotoptyp liksom de enskilda träden i det öppna landskapet hyser många rödlistade arter.

De **marina miljöerna** i Skåne är otroligt varierade, från salt till bräckt vatten, vilket ger helt olika miljöer och arter längs våra tre kuster men de är också utsatta för ett hårt tryck från bl.a. trålning, exploatering och föroreningar.

Skånes vattendrag utgör artrika miljöer med höga värden, men våtmarker har dikats ut och vattendrag har rätats under lång tid. Vattenmiljöerna behöver därför restaureras samtidigt som återstående värden värnas och utvecklas.

Våtmarkerna har stor betydelse för många arter och bland annat vattenregleringen i stora delar av landskapet.

Våra **tätortsnära och urbana miljöer** är mycket viktiga för rekreation och folkhälsa i vår tätbefolkade del av landet. Den gröna infrastrukturen behöver utvecklas i dessa områden trots att det är ett hårt exploateringstryck i vår expansiva region.

I nulägesbeskrivningen finns en närmare beskrivning av Skånes naturs olika naturtyper, vilka biologiska värden de innehåller och vilka hot som finns mot dessa naturvärden. De utmaningar som finns för respektive insatsområde är sammanfattade under varje insatsområde.

Under varje insatsområde finns åtgärder som gäller detta område. Under övergripande insatser och åtgärder finns åtgärder som berör alla insatsområden.

55 specifika åtgärder redovisas som olika aktörer i länet föreslås genomföra inom handlingsplanens period 2019-2030. En första programperiod blir 2019-2023.

Handlingsplanen för grön infrastruktur är det viktigaste dokumentet för att tillsammans möta de utmaningarna som finns för att skapa en väl fungerande grön infrastruktur i Skåne.

Övergripande insatser och åtgärder

Insatsområde Information, kunskapsuppbyggnad och samverkan

Lättillgänglig, relevant och kvalitetssäkrad information ska tas fram och spridas för att underlätta väl avvägda beslut som berör grön infrastruktur. Här är det också viktigt att sprida goda exempel på åtgärder som gynnar biologisk mångfald och främjar ekosystemtjänster!

Skåne är ett välundersökt landskap och vi kan sägas ha god kunskap och information om naturvärdena och de skånska natur- och kulturmiljöerna. Vi vet också i många fall vad som krävs för att restaurera och bibehålla den biologiska mångfalden, kulturmiljövärdena och främja ekosystemtjänsterna. Det finns också många exempel på insatser med lyckade resultat och en stor erfarenhet samlad i olika organisationer och hos engagerade personer.

Identifierade utmaningar

Tillgängliggöra informationen och underlag om naturvård från en samlad plattform.

Det finns mycket stor erfarenhet av att genomföra naturvårdsprojekt och andra åtgärder för att gynna biologisk mångfald och kunskapen ökar också om hur man kan främja ekosystemtjänsterna/naturnyttorna som den biologiska mångfalden producerar. En hel del finns utlagt på olika hemsidor och i rapportform. Kunskap som produceras av universitet, myndigheter, ideella organisationer, brukare, näringsliv med flera finns också tillgängligt på nätet eller går att finna på andra sätt. Det finns dock ingen samlad informationskälla för hela landskapet för den som söker eller behöver information om grön infrastruktur, naturvårdsarbete, biologiska mångfald eller ekosystemtjänster som täcker alla olika naturmiljöer från hav till skog.

När den information, erfarenhet och kunskap som finns samlas och struktureras utifrån olika målgruppers behov och påverkan på landskapet kan stora effektivitetsvinster göras för naturvården och arbetet med grön infrastruktur.

Övergripande mål

Information, kunskap om och erfarenheter från naturvårdsarbetet och ekosystemtjänsterna ska vara enkel och tillgänglig för de viktiga aktörerna som påverkar det skånska landskapet.

Detta görs genom att

- Kommuner ska ha tillgång till den geografiska och biologiska information som krävs för att de på bästa sätt ska kunna ta fram relevanta översiktsplaner som visar den mest lämpliga markanvändningen och därmed även kan bidra till att bevara biologisk mångfald och främja ekosystemtjänster i Skåne
- Markägare ska ges tillgång till den information som de behöver för att kunna ta rätt naturvårdshänsyn i sin markanvändning och underlätta att genomföra projekt som gynnar biologisk mångfald och ekosystemtjänster
- Myndigheter ska ha tillgång till rätt information på ett enkelt sätt så att deras myndighetsutövning gynnar biologisk mångfald, ekosystemtjänster och sker så effektivt som möjligt.

Prioriterade åtgärder

Åtgärderna är prioriterade utifrån var i landskapet det är viktigast att påbörja genomförandet även om de är viktiga att arbeta med i flera delar. Vissa åtgärder gäller i hela landskapet. De som anges med kursiv text i kolumnen "Föreslagna genomförare" är tänkta som ansvariga för att samordna eller driva arbetet, övriga är medverkande. Tidsplaneringen är en indikation på hur länge arbetet tros behöva drivas inom ramen för grön infrastruktur, arbetet kan därefter antingen bedömas som avslutat eller ingå i det regelbundna, ordinarie naturvårdsarbetet eller motsvarande. Detaljerna för genomförandet preciseras när åtgärderna sätts igång.

Insatsområde Information, kunskapsuppbyggnad och samverkan				
	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Hela landskapet	Användande och framtagande av planeringsunderlag för grön infrastruktur. För olika naturtyper och ekosystemtjänster behöver befintliga och föreslagna värde-trakter och värdekärnor användas i länsstyrelsens och kommunernas planering och ärendehantering samt markägares förvaltning av marken. Där de underlagen saknas behöver de tas fram och kommuniceras.	Ha aktuella och välgrundade planerings- och beslutsunderlag för de värden som är knutna till de olika naturtyperna.	Länsstyrelsen, kommuner, markägare.	2019-2023

<p>Hela landskapet</p>	<p>Utveckla en Naturvårdsportal, gärna på nationell nivå där det är relevant, som samlar relevant naturvårdsinformation för kommuner, markägare, myndigheter och andra organisationer. Materialet som tas fram prioriteras i följande ordning: 1. Samordning och tillgängliggörande av resultat från inventeringar av arter och biotoper (regionalt resp nationellt). 2. Samordning och tillgängliggörande av naturvårdsplaner och program (regionalt) 3. Vägledningar och råd om bl a förvaltning och skötsel av olika naturtyper. (nationellt). 4. Fakta om naturtyper och arter (nationellt). 5. Information om pågående samt utförda naturvårdsprojekt. (regionalt och nationellt)</p>	<p>Samla och strukturera befintlig information, kunskap och erfarenhet så att den på snabbast och enklast möjliga sätt kommer till nytta för olika målgrupper.</p>	<p>Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Region Skåne, kommuner, markägare, ideella organisationer, universitet och högskolor, Skogsstyrelsen, Trafikverket</p>	<p>2019-2030</p>
<p>Hela landskapet</p>	<p>Ta fram en webbGIS-ingång på länsstyrelsens hemsida som samlar naturvårdsrelevant information kopplat till landmiljöerna och tillgängliggör nedladdningsbara skikt. WebbGISet ska även utgöra bas för grön infrastruktur underlagen som tas fram löpande. Samordnas med naturvårdsportalen och som komplement till webbGIS för vattenmiljöer.</p>	<p>Ge enkel, översiktlig och snabb tillgång till uppdaterad och kvalitetssäkrad GIS-information om länets arter, miljöer och ekosystemtjänster på land.</p>	<p>Länsstyrelsen.</p>	<p>2019</p>
<p>Värdetrakter</p>	<p>Kontinuerligt hålla nätverksträffar om naturvårdsstrategin och handlingsplanen för grön infrastruktur. Till exempel som HUT Skånes nätverk, bland annat för frågor kopplat till planering, lantbruk och vatten. Utveckla Samrådsgruppen för naturvård och se till att länsstyrelsen kommer ut mer till andras möten, t.ex. anordnade av vattenråd och Leaderområden.</p>	<p>Utbyte av erfarenheter, kunskap och information, samt se till att hålla en levande dialog och samverkan kring grön infrastruktur. Skapa gemensamma målbilder för prioriterade miljöer.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner, markägare, m.fl.</p>	<p>2019-2030</p>

Värdekärnor	Satsa på riktade inventeringar av bristfälligt kartlagda organismgrupper, såsom lavar, svamp och många småkrypsgrupper, samt hitta nya värdekärnor och gröna länkar för prioriterade miljöer.	Få bättre grepp om befintliga värden i landskapet och kunna skydda dessa.	<i>Länsstyrelsen, kommuner, Trafikverket, Skogsstyrelsen, ideella organisationer, universitet och högskolor.</i>	2019-2023
--------------------	---	---	--	-----------

Övriga övergripande åtgärder

Skydda de viktigaste områdena

Det kanske viktigaste verktyget för att åstadkomma en varaktig grön infrastruktur är att skydda de viktigaste områdena. Detta kan göras genom att bilda statliga eller kommunala naturreservat, biotopskydd eller långsiktiga naturvårdsavtal.

Reservatsbildningen har under många år varit inriktad framförallt på att skydda ädellövskog. Under senare år har även marina områden pekats ut som prioriterade. Områdesskydd behövs även i andra typer av värdefull natur. Det är viktigt att planera skyddet genom att binda ihop värdestrakter och värdekärnor med varandra. Viktigast är dock att göra dem tillräckligt stora och se till att skötseln blir rätt. På så sätt skapar vi en funktionell bas för den gröna infrastrukturen.

Ansvarsarter- och miljöer – kommunalt och regionalt

Det finns många goda krafter som kan bidra till att skydda och utveckla biologisk mångfald och ekosystemtjänster och länka ihop dessa till en grön infrastruktur i länet. Skånes 33 kommuner är några av nyckelaktörerna i detta arbete.

Kommunerna har stora möjligheter att ta hänsyn till viktiga arter och miljöer i sin översiktsplanering och de kan bilda kommunala naturreservat som erbjuder invånarna tätortsnära natur och upplevelser. Genom planering och samverkan kan dessa knyta an till de statliga naturreservaten i en framväxande grön infrastruktur. Kommunerna har också stora möjligheter att arbeta riktat för att förbättra livsförutsättningarna för sina kommunala ansvarsarter och -miljöer. Regionalt behövs planeringsunderlag för de skånska ansvarsarterna och Natura 2000-arterna.

Arbetet utgår från den grund som tagits fram och beskrivs i rapporterna *Här finns höga naturvärden i Skåne – Artpools- och traktanalys med hjälp av rödlistade arter* och *Kommunala ansvarsarter i Skåne*.

Invasiva främmande arter

För alla naturtyper är det viktigt att hantera de invasiva främmande arterna. En handlingsplan för att övervaka och agera mot invasiva främmande arter planeras att tas fram under 2018.

Friluftsliv

En handlingsplan för friluftslivet är under framtagande och går på remiss våren 2018. Åtgärderna i handlingsplanen samordnas med arbetet inom grön infrastruktur.

Prioriterade åtgärder

Åtgärderna är prioriterade utifrån var i landskapet det är viktigast att påbörja genomförandet även om de är viktiga att arbeta med i flera delar. Vissa åtgärder gäller i hela landskapet. De som anges med kursiv text i kolumnen "Föreslagna genomförare" är tänkta som ansvariga för att samordna eller driva arbetet, övriga är medverkande. Tidsplaneringen är en indikation på hur länge arbetet tros behöva drivas inom ramen för grön infrastruktur, arbetet kan därefter antingen bedömas som avslutat eller ingå i det regelbundna, ordinarie naturvårdsarbetet eller motsvarande. Detaljerna för genomförandet preciseras när åtgärderna sätts igång.

Skydda de viktigaste områdena				
	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Värdestrakter	Säkra reträttmarker för skyddade områden vid kusten.	Bevara kustnära, värdefulla områden för biologisk mångfald och friluftsliv.	Länsstyrelsen, kommuner,	2019-2023
Värdekärnor	Inventering/kartläggning av utvidgningar av skyddade områden samt ta fram en plan för genomförandet av dessa.	Öka kunskapen kring områdesskyddet till fler aktörer.	Länsstyrelsen, kommuner, Skogsstyrelsen	2019
Värdekärnor	Översyn av föreskrifterna i Skånes naturreservat och likriktade C-föreskrifterna så långt det går med hänsyn till reservatens syfte. Genomföra strategi för detta, strategi tas fram 2018.	Öka förutsägbarheten kring vad som gäller i skyddade områden.	Länsstyrelsen, kommuner	2019-2023
Ansvarsarter och -miljöer				
	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Värdestrakter	Naturvårdsåtgärder för kommunala ansvarsarter. Arbeta för genomförande av riktade åtgärder för föreslagna ansvarsarter.	Kunskapsuppbyggnad om åtgärder för ansvarsarter knutna till olika habitat, samt förbättrad bevarandestatus för berörda arter.	Kommuner.	2019-2023

Värdetrakter	Ta fram planeringsunderlag för skånska ansvarsmiljöer och -arter inklusive Natura 2000-arterna. Följ upp att översiktsplanerna hanterat dessa områden för de kommuner som har värdetrakter och värdekärnor. Identifiera vilka värdetrakter som är funktionella för långsiktigt bevarande av olika arter och vilka arealer som krävs för att bevara arterna på sikt.	Kunskapen om ansvarsmiljöers och ansvararters förekomst och behov av arealer kommer in i planeringsarbetet.	Länsstyrelsen och kommuner, universitet och högskolor, Naturvårdsverket.	2019-2023
Invasiva främmande arter				
	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Hela landskapet	Ta fram en handlingsplan mot invasiva främmande arter (IAS).	Få ett samlat och effektivt agerande mot invasiva främmande arter.	Länsstyrelsen.	2019
Värdetrakter	Kartlägga invasiva arter och var de finns för att få grepp om var det är prioriterat att gå ut och bekämpa. Arbeta med tidiga insatser är mycket viktigt.	Förhindra att naturligt förekommande arter konkurreras ut av invasiva främmande arter.	Länsstyrelsen, kommuner, markägare	2019-2023
Värdetrakter	Begränsa eller få stopp på handeln med IAS typ vresros. Certifiera för invasivfri handel eller andra frivilliga, regionala initiativ kan påbörjas. Driva på för lagstiftning mot fler arter än de som listas av EU där problem finns och där de förekommer i handeln.	Förhindra att naturligt förekommande arter konkurreras ut av invasiva främmande arter.	Länsstyrelsen, kommuner, markägare	2019-2023
Friluftsliv				
	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Värdetrakter	Uppdatera, kvalitetssäkra och utveckla karttjänsten "Ledinventeringen"	Öka kunskapen om var det är möjligt att vandra i Skåne.	Länsstyrelsen.	2019-2023

Värdekärnor	Analys och nulägesbeskrivning av tillgängligheten i skyddade områden avseende möjligheter för att utföra olika typer av friluftsliv och förslag till behov av åtgärder såsom: Behov av förändring av föreskrifter för allmänheten (C-föreskrifter) och zoner och kanalisering av friluftslivet.	Öka kunskapen om hur olika skyddade områden kan användas för friluftsliv och underlätta friluftsliv där så är möjligt med hänsyn till syftena med områdesskyddet.	<i>Länsstyrelsen.</i>	2019
--------------------	---	---	-----------------------	------

Åtgärder i andra program

Klimatanpassning – handlingsplanen för grön infrastruktur är tänkt att även hantera klimatförändringarna, men dessa frågor hanteras för Skånes del i den regionala handlingsplanen för klimatanpassning som gäller sedan 2014. Vid revidering av programmet ska åtgärder för grön infrastruktur arbetas in i handlingsplanen.

Miljömålsarbetet – det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålen, **Skånska åtgärder för miljömålen 2016-2020**, överlappar med arbetet inom handlingsplanen för grön infrastruktur. Åtgärderna är samordnade och kommer att följas upp gemensamt där överlapp finns.

Åtgärdsprogram för hotade arter och biotoper

Skåne har cirka 80 åtgärdsprogram för hotade arter och biotoper på land, i sötvatten och i marina miljöer. Prioriteringar av åtgärder görs löpande inom de enskilda åtgärdsprogrammen.

I Skåne är fokus på program som rör:

- Torra, sandiga marker
- Värdefulla trädmiljöer
- Våtmarker med groddjur, vadarfåglar och rikkärr
- Sötvatten och havsmiljöer

Landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet utgör den största finansieringen av insatser för grön infrastruktur med den miljöersättning och de projektstöd som bland annat går till att upprätthålla hävden av betes- och slåttermarker, samt restaurera områden.

Genomförande, uppföljning och utvärdering

Handlingsplanen är tänkt att gälla för perioden 2019-2030. Under denna period kommer planen uppdateras två gånger: 2023 och 2027. Detta för att kunna utgå från de förutsättningar som följer av valen som sker 2022 och 2026.

Respektive insatsområde och åtgärd kommer att följas upp och utvärderas inför varje uppdatering. Då görs en bedömning om insatsområdena och åtgärderna

fortsatt är relevanta och behovet av nya insatsområden och åtgärder. De insatsområden och åtgärder som avslutas före uppdateringarna kommer att utvärderas.

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljningen och utvärderingen med hjälp av Samrådsgruppen för naturvård i Skåne.

REMISS

Insatsområde Gräsmarker

Insatsområdet omfattar alla gräsbärande marker i Skåne oavsett hävd och fokuserar på att bevara den biologiska mångfald och de ekosystemtjänster som är knutna till dessa. Gräsmarkerna överlappar sandmarker till viss del.

Gräsmarkerna i det skånska landskapet hyser stora värden:

- hög biologisk mångfald – många djur, växter och svampar är beroende av gräsmarkerna och en stor del av dessa arter är hotade.
- höga kulturmiljövärden – naturbetesmarker, slåtterängar, småbiotoper och andra gräsmarksmiljöer har många kulturelement och en lång historia av hävd och är sammanknutna med människans användande av landskapet.
- viktiga ekosystemtjänster – utöver foderproduktion är många gräsmarker även viktiga för pollinatörer, oersättliga delar av ett vackert landskap och tillgängliga för friluftslivet. Gräsmarker är på många platser buffertzoner vid översvämningar och fungerar som kolsänkor.

Värdena hotas framförallt av:

- Svag eller utebliven hävd som en effekt av minskat antal betesdjur. En annan orsak är koncentration av betesdjur till större enheter och att dessa ofta hålls på betesvallar istället för på nu igenväxande betes- och slåttermarker.
- Uppodling, exploatering eller beskogning vilket leder till att markanvändningen helt ändras, arealer minskar eller försvinner, småbiotoper tas bort och de biologiska värdena försvinner.
- Negativ påverkan på hydrologin i gräsmarken vilket främst gäller fuktiga marker där nydikning eller fördjupning av äldre diken kan få kraftigt negativa konsekvenser.
- Det finns även problem med för hårt betade marker. Hårt bete ger för litet inslag av blommande örter, träd och buskar som en effekt av att djuren koncentreras till färre marker eller för att fel djurslag används. Det hårda betetrycket är till ganska stor del kopplat till stödreglerna i landsbygdsprogrammet.
- Näringstillförsel till gräsmarken i så stor omfattning att vegetationens sammansättning påverkas negativt. Vanligast är att konstgödsel för att öka produktiviteten på friska marker.

Identifierade utmaningar

Bättre lönsamhet för de lantbruksföretag som håller betesmarkerna och slåtterängarna öppna

Det behöver bli bättre lönsamhet för de lantbruksföretag som håller betesdjur och sköter slåtterängar över hela Skåne. Särskilt i de områden där höga värden knutna till gräsmarker är koncentrerade – värdestrakter och värdekärnor. Skapa efterfrågan på naturbeteskött är en väg fram. Det behövs en tydlig marknadsföring och en lättillgänglig produkt för att konsumenterna skall uppmärksamma och välja detta kött.

Öka arealen hävdad gräsmark i värdestrakter och intill isolerade värdekärnor med unika värden

Gräsmarkernas utrotningshotade arter har större möjligheter att klara sig på lång sikt om de har tillräckligt stora, sammanhängande arealer. På många platser är arealerna för långsiktigt bevarande för små – det finns en utdöendeskuld att motverka.

Skapa ett nytt arbetssätt med fokus på samverkan mellan brukare och myndigheter samt även inom och mellan myndigheter

För att klara värdena som finns och är knutna till gräsmarker måste vi få ett nytt arbetssätt där brukarna står i centrum. Hur detta arbetssätt ska se ut bör utvecklas inom ramen för arbetet med handlingsplanen för grön infrastruktur och kan på sikt utmynna i ett nytt arbetssätt för länet.

Rätt skötsel av naturbetesmarker, slåtterängar och andra gräsmarker för att gynna biologisk mångfald

Rätt skötsel av naturbetesmarker, slåtterängar och andra gräsmarker (vägrenar, kraftledningsgator, kommunal parkmark, golfbanor, flygfältsområden mm) så att de hotade arter som finns där inte försvinner utan istället kan utöka sina populationer. Alternativa skötselmetoder behöver också utvecklas och spridas så att det blir rätt skötsel. Exempelvis slåtteraggregat för våta eller örtrika marker.

Öka kunskapen om gräsmarkerna

Var i landskapet de olika värdena finns och vilka krav kopplat till areal och skötsel de olika hotade arterna har behöver klargöras.

Anpassning av regelverket för EU:s stöd till naturvårdsskötsel av gräsmarker

I många fall behöver regelverket för EU:s stöd anpassas så att det stöder de resultat inom naturvården och miljömålen som man vill uppnå. Det är dessutom ofta för låg ersättning till svårskötta marker.

Öka kunskapen om naturvårdsskötsel av gräsmarker

I de fall externa entreprenörer anlitas för att genomföra en naturvårdsinsats är det viktigt att de får den utbildning de behöver för att genomföra arbetet på rätt sätt.

Övergripande mål

Bevara och förstärka den biologiska mångfald som är beroende av gräsmarksmiljöerna i Skåne, samt gynna de ekosystemtjänster som dessa producerar.

Detta görs genom att:

- Bibehålla de värdekärnor av naturbetesmark och ängsmark som finns idag, samt restaurera och utöka arealerna.
- Utöka hänsynen till biologisk mångfald inom brukandet.

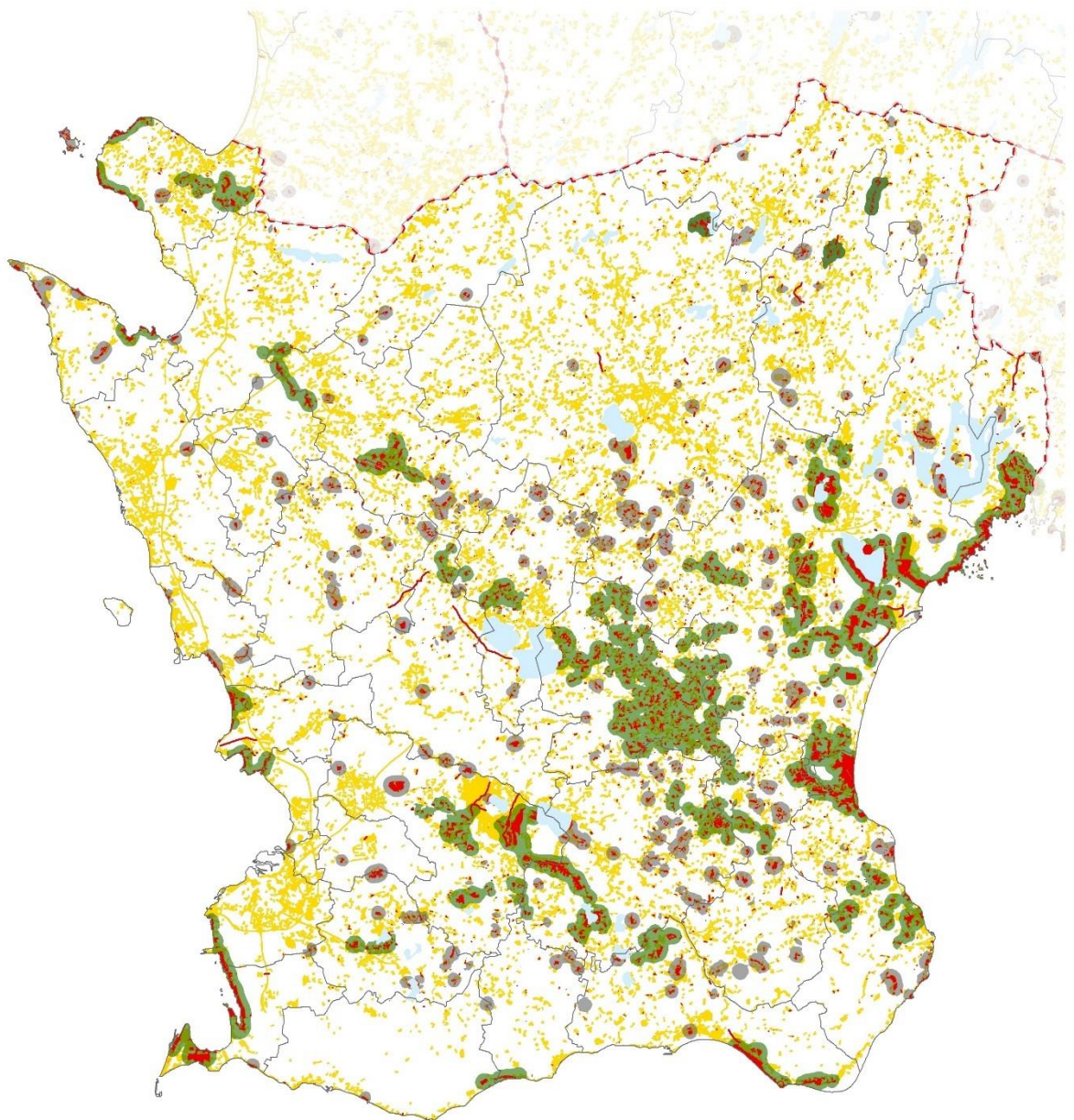
- Utöka arealen gräsmark utanför det traditionella odlingslandskapet som sköts så att naturvärdena gynnas och ekosystemtjänsterna stärks, bl.a. vägkanter, kraftledningar, kommunal parkmark och golfbanor.

Karta över värden

Kartan bygger på kända värden i landskapet. Värdekärnorna är naturbetesmarker och slåttermarker i Jordbruksverkets databas TUVA (kunskap insamlad under ängs- och betesmarksinventeringen) samt marker med särskilda värden enligt Jordbruksverkets markklass, vidare ingår artrika vägrenar och kraftledningsgator som värdekärnor (de sistnämnda är dock inte inräknade i täthetsanalysen). De gröna områdena visar var de högsta tätheterna av värdekärnor inklusive stödhabitat finns. Stödhabitat är bl.a. marker som får miljöersättning inom landsbygdsprogrammet för allmänna värden. Förslaget till värdetrakter bygger på att det finns minst 10% värdekärnor och stödhabitat inom en sökradie på 1000 meter samt att trakten totalt ska täcka minst 1000 hektar. Mindre områden är markerade som koncentrationer av värden (gråa ytor). Vardagslandskapet (markerat med gult) för gräsmarker bygger på alla öppna gräsytor i svensk marktäckedata. Även i områden som är vita finns det gräsmarker men de är för små för att komma med i karteringen. Se figur 1.

Nästa steg i arbetet är att identifiera gröna länkar – korridorer och spridningsöar – som binder samman värdena inom och mellan värdetrakter, samt ta hänsyn till förekomsten av olika naturvårdsarter för avgränsningen av trakterna. Var och hur trakter binds samman behöver anpassas till de värden som finns i trakterna. Avgränsningen av värdetrakterna görs inför beslutet om handlingsplanen i höst och då görs även beskrivningar av de olika trakternas värden.

Grön infrastruktur - Gräsmarker

- Värdekärnor
- Värdeotraker (förslag)
- Koncentrationer av värdekärnor
- Vardagslandskap (gräsmarker/gräsytor)
- Kommungräns
- Länsgräns
- Vattenytor

© Länsstyrelsen Skåne
 © Lantmäteriet Geodatasamverkan
 © Naturvårdsverket
 © Trafikverket
 © Svenska Kraftnät

Figur 1. Förslag till avgränsning av värdeotraker för värdefulla gräsmarker i Skåne. De gröna områdena visar var de högsta tätheterna av kända förekomster av värdefulla gräsmarker finns.

Prioriterade åtgärder

Åtgärderna är prioriterade utifrån var i landskapet det är viktigast att påbörja genomförandet även om de är viktiga att arbeta med i flera delar. Vissa åtgärder gäller i hela landskapet. De som anges med kursiv text i kolumnen "Föreslagna genomförare" är tänkta som ansvariga för att samordna eller driva arbetet, övriga är medverkande. Tidsplaneringen är en indikation på hur länge arbetet tros behöva drivas inom ramen för grön infrastruktur, arbetet kan därefter antingen bedömas som avslutat eller ingå i det regelbundna, ordinarie naturvårdsarbetet eller motsvarande. Detaljerna för genomförandet preciseras när åtgärderna sätts igång.

Gräsmarker				
	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Hela landskapet	Förbereda förslag på förändringar som behövs inför nästa period av landsbygdsprogrammet för att mer av ersättningarna som ges också ska gynna naturvärdena.	Öka stödet till insatser som gynnar naturvärdena i odlingslandskapet.	Länsstyrelsen, markägare, Jordbruksverket, Naturvårdsverket.	2019-2020
Vardagslandskap	Utveckla konventionellt brukade marker på det sätt som gjorts med engelska "Hope Farm". Tillsammans med några kommuner som har mycket odlingsmark ta fram ett antal åtgärder som man kan utföra på gårdar med konventionell odling. Söka medel för att bli pilotlän med stöd från Jordbruksverket.	Visa exempel på hur jordbruk kan bedrivas på ett ekologiskt hållbart sätt och hur alternativ skötsel kan bidra till både lönsamhet och större biologisk mångfald.	Länsstyrelsen, brukare och kommuner, Jordbruksverket.	2019-2023
Gröna länkar	Främja naturvårdsanpassad skötsel av vägrenar, banvallar och kraftledningsgator. Utbilda entreprenörerna, alltså de som utför det praktiska arbetet med att sköta underhållet, så att inte missförstånd och okunskap försämrar kvalitén på skötseln. Utveckla kunskap om hävd och teknik för skötsel av gräsmark/igenväxning.	Bättre skötsel av gräsmarker för att gynna bland annat hotade arter beroende av hävd och olika successionsstadier.	Länsstyrelsen, Trafikverket och Svenska kraftnät.	2019-2023

Värdetrakter	Skapa djurpooler för att råda bot på brist på betesdjur till naturbetesmarker. Bistå och skapa företag som hyr ut betesdjur i ett större område. Det kan sjösättas genom rådgivning och att fokusera så lokala/regionala resurser stimulerar brukare till att samverka för att få fler naturbetesmarker restaurerade och i hävd.	Öka arealen hävdade naturbetesmarker.	<i>Länsstyrelsen, kommuner, brukare, markägare, ideella organisationer.</i>	2019-2023
Värdetrakter	Identifiera nedläggningshotade lantbruk som sköter naturbetesmarker tidigt för insatser som gör att lantbruket kan fortleva eller markerna fortsätta skötas på annat vis. Se till ordna stängselstöd mm.	Se till att betesmarker och slätterängar med höga naturvärden inte växer igen.	<i>Länsstyrelsen, markägare, ideella organisationer.</i>	2019-2020
Värdetrakter	Koppla produktion till konsumtion: Få ett väl fungerande led mellan producent och konsument. Öka tillgängligheten av naturbeteskött genom att se till så att hela kedjan från producent till konsument fungerar åt båda håll. Uppmuntra krav på närproducerat kött i offentliga upphandlingar och använda goda exempel för att informera om hur detta kan genomföras.	Ökad efterfrågan på naturbeteskött för att öka lönsamheten i lantbruksföretag som hävdar marker med höga naturvärden.	<i>Länsstyrelsen, kommuner och näringsliv, djurhållare, markägare, ideella organisationer.</i>	2019-2023
Värdetrakter	Starta upp nätverk där lantbrukare kan träffas för att utbyta erfarenheter och samarbeta kring naturvårdsskötsel (finns goda exempel på detta i form av ERFA-träffar för bl.a. bönder med ekologiskt lantbruk). Lokala nätverk kan även inkludera flera aktörer, t.ex. markägare, djurhållare och maskinstationer som kan ha nytta av att samarbeta med varandra.	Ökad lönsamhet för djurhållare och bättre skötsel av gräsmarker.	<i>Länsstyrelsen, brukare och markägare, kommuner, ideella organisationer, näringsliv m.fl.</i>	2019-2023

Värdetrakter	Genomföra kurser för brukare av värdefulla gräsmarker för att utbyta erfarenheter om olika skötselmetoder såsom röjning, slåtter och bränning. Även information om stödregler och rådgivning kan ges vid dessa tillfällen.	Bättre skötsel av gräsmarker för att gynna bland annat hotade arter beroende av hävd och olika successionsstadier.	<i>Länsstyrelsen och LRF Skåne, brukare, ideella organisationer m.fl.</i>	2019-2023
Värdetrakter	Rådgivning och kurser till lantbruk för skötsel, restaurering mm så gräsmarkernas natur- och kulturmiljövärden gynnas. Värdefulla naturliga ängs- och betesmarker identifieras och brukare av dessa erbjuds rådgivning så att fortsatt hävd sker på ett sådant sätt att den biologiska mångfalden och kulturmiljön gynnas.	Rätt skötsel av naturbetesmarker, slåtterängar och andra gräsmarker för att gynna biologisk mångfald.	<i>Länsstyrelsen, brukare, LRF Skåne, ideella organisationer m.fl.</i>	2019-2030
Värdetrakter	Utveckla och främja naturvårdsåtgärder och samverkan samt stärka lönsamheten i lantbruk med betesdjur. Ansöka om att bli pilotlän för resultatbaserade ersättningar i betes- och slåttermarker. Pilotprojekt i någon av värdetrakterna för gräsmarker (t.ex. Linderödsåsen eller Österlen).	Öka lönsamhet för de lantbruksföretag som håller betesdjur på naturbetesmark och sköter slåtterängar, samt öka arealen hävdad värdefull gräsmark.	<i>Länsstyrelsen, kommuner, Jordbruksverket, markägare, ideella organisationer.</i>	2019-2030

Insatsområde Sandmarker

Insatsområdet sandmarker omfattar alla marker på sandiga jordar med naturvärden eller potential att utveckla naturvärden. Insatsområdet överlappar till stor del de värdefulla gräsmarker på sandmarker som hävdas med bete och de möter i flera fall samma utmaningar. Många insatser kan samordnas med insatsområdet gräsmarker eftersom beteshävd sker på många värdefulla sandiga marker.

Sandmarkerna i det skånska landskapet hyser stora värden:

- Skåne har ett stort ansvar för sina sandmarker, vilka tillhör några av de mest artrika biotoperna i norra Europa.
- De stora, öppna sandfälten i inlandet saknar motsvarighet i landet och är viktiga att bevara och utveckla.
- En stor del av landets sandstäppsareal finns i Skåne, och all denna areal behöver bevaras och utökas. De stora sandstäppsområdena vid Vitemölla strandbackar är unika även i ett internationellt perspektiv.
- De sandiga miljöerna i Skåne har tillsammans med ädellövsmiljöerna flest hotade arter knutna till sig.
- De skånska sandstränderna och kustens dynlandskap har förutom höga biologiska värden också mycket stor betydelse för rekreation, friluftsliv och turism.

Värdena hotas framförallt av:

- Igenväxning – upphörd hävd, vresrosor, utebliven störning i sandmarksområden
- Ändrad markanvändning – igenplantering, uppodling, exploatering för bebyggelse
- Dåligt genomtänkt avslutning av täkter i sandmarksområden

Identifierade utmaningar

Bibehålla och öka artrikedomen i sandiga habitat

De sandiga habitaterna är de artrikaste miljöerna i Skåne med ett högt antal hotade arter. Den övergripande utmaningen är att kunna bibehålla denna artrikedomen och hejda ytterligare artförluster. Minskningen i artdiversitet kan ha varit större än för andra habitattyper.

Återskapa strukturer som formades i det historiska brukandet av sandjor

Idag finns bara en liten del av de tidigare öppna sandmarkerna kvar. De förr så artrika sandmarkerna är uppodlade, igenplanterade, exploaterade eller igenväxta, och förutsättningarna för de arter som lever i sandmarker har därför försvunnit helt eller är starkt begränsade. En utmaning är att få tillbaka de strukturer som formades i det historiska brukandet av jorden med bland annat blottad sand och införliva dessa i ett modernt hållbart jordbruk.

Öka arealen värdekärnor med sandiga habitat och binda samman dessa genom rätt skötsel

Den viktigaste förutsättningen för en grön infrastruktur i sandiga marker i Skåne är att behålla den biologiska mångfalden i de artrika värdekärnorna. Arealerna av befintliga värdekärnor behöver utökas samt de värdekärnor som är isolerade behöver bindas samman genom olika åtgärder såsom att frilägga sand inom värdeetrakter och på lämplig plats i vardagslandskapet. Rätt skötsel i nära samarbete mellan Länsstyrelsen, militären, kommuner, markägare och andra berörda inom områdena är nödvändig. En utmaning är att få till åtgärder där de gör störst nytta.

Anpassa EU:s regelverk för stöd till naturvårdsskötsel av sandmarker

Samordna regelverket så att de tillåter att bäst lämpad skötsel genomförs på de sandiga markerna. Det behövs för att sandmarker som hävdas också ska innehålla tillräcklig mängd blottlagd sand.

Undvik exploatering, igenplantering och uppodling av värdefulla sandmarker

I de områden där höga naturvärden är knutna till sandiga habitat är det viktigt att markanvändningen inte ändras. Kunskapen om var de värdefulla områdena finns behöver komma med i kommuners och markägares planering för den fortsatta markanvändningen.

Bevara reträttmarker för kusternas sandmarker vid stigande havsnivåer

Kusternas sandmarker behöver reträttmarker för att kunna finnas kvar vid stigande havsnivåer. Var finns dessa möjligheter, hur ska dessa säkras för framtiden och vilka andra åtgärder kan förhindra att de utsätts för erosion eller översvämning utan att åtgärderna i sig skadar dagens artrikedom?

Anpassning till klimatförändringar

En annan utmaning är att klara ett fuktigare klimat som kan komma med klimatförändringar. Redan nu ser vi att en ökad tillväxt av mossor i sandmarkernas bottenskikt förändrar mikroklimatet helt genom att hålla fukt och hindra solljuset från att nå sanden.

Behålla artrikedomen i sandtakter under och efter avslutad täktverksamhet

Värdena i artrika sandtakter behöver behållas efter det att täktverksamheten har avslutats, samt värnas under driften av täkterna. Äldre och kommande efterbehandlingar behöver följas upp och anpassas för att gynna arter knutna till öppen sand. För takter i värdeetrakter eller i potentiella spridningsstråk bör en långsiktig skötsel eftersträvas för att gynna den artrikedom som är knuten till de sandiga markerna.

Förhindra att sandmarksarter konkurreras ut av invasiva arter

En betydande utmaning är att ta bort och hålla borta invasiva arter som vresros med flera från sandmarkerna och se till att inga nya planteringar eller spridning av invasiva arter sker.

Kunskapsuppbyggnad av sandmarksskötsel

Fortsatt uppbyggnad av kunskap krävs för att bl.a. kunna sköta artrika miljöer som sandstäpp på ett optimalt sätt och få en än bättre bild av olika arters förekomst i landskapet så att insatserna hamnar där de gör störst nytta.

Övergripande mål

Bevara och förstärka den biologiska mångfald som är beroende av sandmarksmiljöerna i Skåne.

Detta görs genom att:

- Bibehålla de värdekärnor med hög artrikedom knuten till sandig mark som finns idag, samt restaurera och utöka arealerna.
- Utöka arealen sandmark i gynnsam bevarandestatus och andelen blottad sand i värdetrakter för sandmarker.
- Utökad hänsyn till biologisk mångfald inom sandmarker i de värdetrakter och gröna länkar som brukas.
- Öka kunskapen om sandmarkernas naturvärden och behov av löpande skötsel.

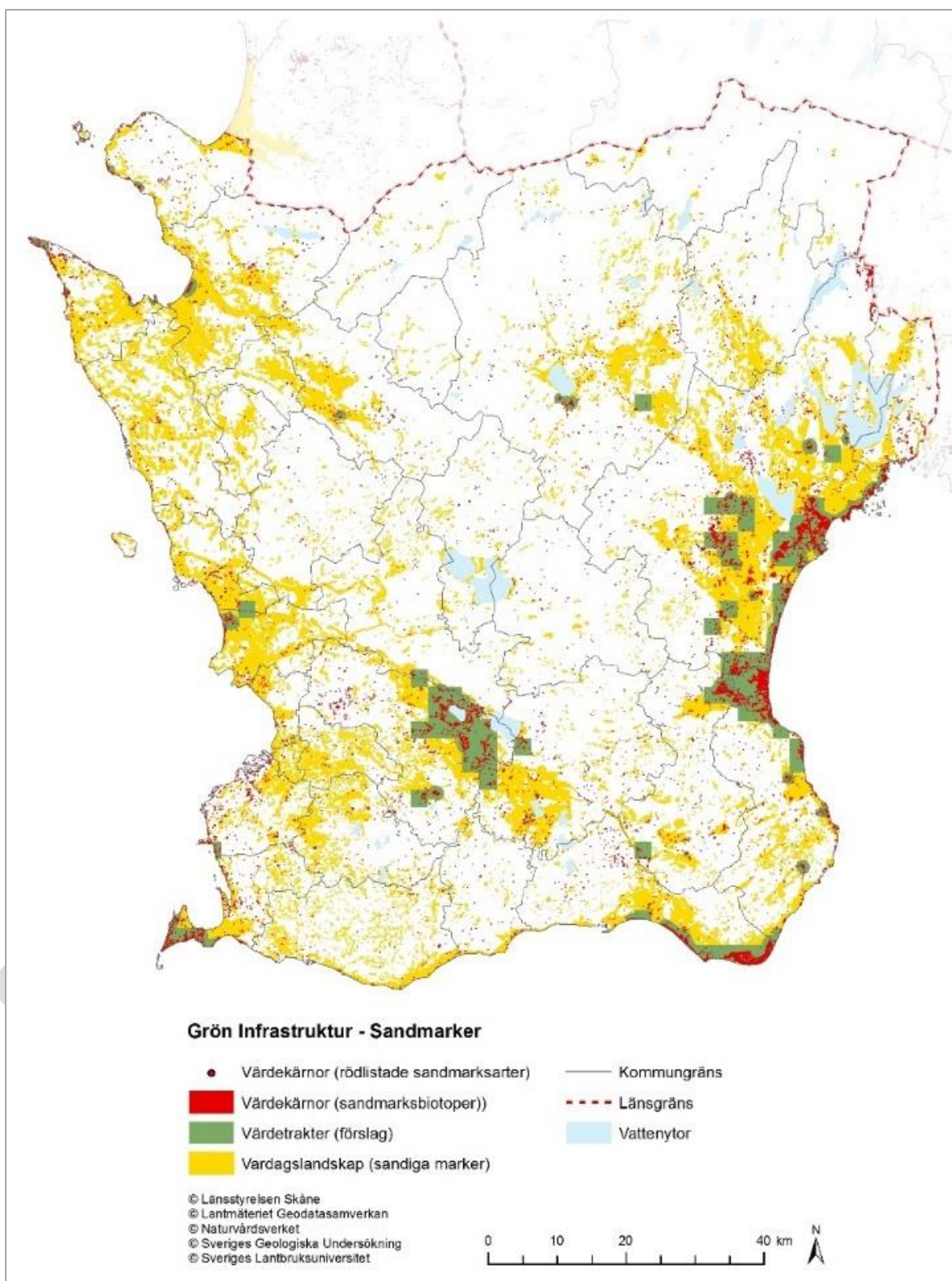
Karta över värden

Förslaget till värdetrakter för sandmarker bygger på kända värden i landskapet. Värdekärnor är biotoper klassade som naturtyper knutna till sandjordar samt förekomst av rödlistade arter som är knutna till sand. De utpekade trakterna (gröna områden) är utpekade genom täthetsanalyser av sandbiotoper samt artpoolsrutor med högt antal rödlistade arter. I täthetsanalysen av sandbiotoper är områden med tätheter som har minst 5 % sandbiotoper inom en sökradie på 1000 meter utpekade som delar av värdetrakter. Dessa utgör tillsammans med de artpoolsrutor som har minst 10 rödlistade sandmarksarter/1x1 km ruta förslag till värdetrakter för sandmarker. Vardagslandskapet (markerat med gult) för sandmarker är ingen detaljkarta utan visar grovt var det finns sand i länet, alla sandjordarter i SGU's jordartskarta har lagts in.

Ett viktigt steg som återstår är att identifiera gröna länkar – de korridorer och spridningsöar som binder samman värden inom och mellan värdetrakter. Var och hur trakter binds samman behöver anpassas till de värden som finns i trakterna.

Avgränsningen av värdetrakterna görs inför beslutet om handlingsplanen i höst och då görs även beskrivningar av de olika trakternas värden.

Figur 2. Förslag till avgränsning av värdeotrakter för sandmarker i Skåne. De gröna områdena visar var de högsta tätheterna av kända förekomster av värdefulla sandmarker och hotade arter knutna till sandiga habitat finns.

Prioriterade åtgärder

Sandmarker				
	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Gröna länkar	Skapa småbiotoper med blottlagd sand i åkerlandskap, tätortsnära, urbana miljöer etc. där spridningsöar mellan olika värdestrakter behövs.	Öka arealen värdekärnor med sandiga habitat och binda samman dessa genom rätt skötsel.	Länsstyrelsen, kommuner, markägare, Trafikverk m.fl.	2019-2023
Gröna länkar	Åstadkomma naturvårdsanpassad skötsel av vägrenar, banvallar och kraftledningsgator där naturvärden kopplade till sandiga habitat finns eller kan etablera och utveckla sig. Fokus bör i första hand läggas på objekt i utpekade värdestrakter samt i övriga landskapet där det finns behov av gröna länkar eller förstärkning av miljöer för arter knutna till sandmarker. Utan att underlätta för invasiva främmande arter.	Öka arealen, kvaliteten i och antalet värdekärnor med sandiga habitat och binda samman dessa genom rätt skötsel.	Trafikverket, Svenska kraftnät, kommuner och markägare.	2019-2030
Värdestrakter	Arbeta med villkoren i åtagandeplaner inom landsbygdsprogrammet. Koppla villkoren i åtagandeplanerna så att de gynnar rödlistade arter knutna till sand där så är möjligt. Görs även för gräsmarker där det är relevant.	Stöd till åtgärder för att gynna hotade arter knutna till sandiga habitat.	Länsstyrelsen.	2019-2023
Värdestrakter	Pilotprojekt i någon av värdestrakterna för sandmarker (Österlen-Åhus eller Vombsänkan) för att få till stånd ökad andel blottlagd sand, optimerad skötsel av värdekärnor och lokalt engagemang för sandmarkernas värden, såväl inom som mellan skyddade områden. Samla de föreslagna åtgärderna till ett avgränsat geografiskt område och arbeta fram gemensamma målbilder för olika sandmarksmiljöer.	Öka arealen och kvaliteten i sandiga habitat för hotade arter.	Länsstyrelsen i samverkan med kommun, Trafikverket, Svenska kraftnät, Fortifikationsverket, ideella organisationer, forskare m.fl.	2019-2023

Åtgärderna är prioriterade utifrån var i landskapet det är viktigast att påbörja genomförandet även om de är viktiga att arbeta med i flera delar. Vissa åtgärder gäller i hela landskapet. De som anges med kursiv text i kolumnen "Föreslagna genomförare" är tänkta som ansvariga för att samordna eller driva arbetet, övriga är medverkande. Tidsplaneringen är en indikation på hur länge arbetet tros behöva drivas inom ramen för grön infrastruktur, arbetet kan därefter antingen bedömas som avslutat eller ingå i det regelbundna, ordinarie naturvårdsarbetet eller motsvarande. Detaljerna för genomförandet preciseras när åtgärderna sätts igång.

Insatsområde Ädellöv

Insatsområdet omfattar ädellövskogar och andra ädellövsmiljöer i det skånska landskapet. Till ädellövträden räknas bok, ek, ask, alm, avenbok, lind, lönn och körsbär.

Ädellövet i det skånska landskapet hyser stora värden:

- Skånes ädellövskogar är den nordligaste utlöparen av de centraleuropeiska ädellövskogarna. Då vi är det län i Sverige med högst andelen ädellövskog (drygt 20 % av arealen produktionskog är ädellövskog) så vilar ett stort ansvar på oss för dessa miljöer.
- Ädellövskog är också utpekad som en svensk skoglig ansvarsbiotop i den nationella skogsstrategin.
- Ädellövträd har stor betydelse för den biologiska mångfalden. Ungefär hälften av de rödlistade skogsarterna är knutna till ädellövskog, varför ädellövskog är den skogliga biototyp som hyser flest rödlistade arter.
- Ädellövträd finns även i det öppna odlingslandskapet. Den övergripande utmaningen är att kunna behålla artrikedomen som finns i de skånska ädellövskogarna och de öppna trädmiljöerna. Ädellövsmiljöerna är en av de artrikaste miljöerna i Skåne. För att skapa förutsättningar för biologisk mångfald av ädellövsarter behöver värdekärnor/livsmiljöer stärkas och bindas ihop.

Värdena hotas framförallt av:

- Brist på kontinuitet av gamla träd i landskapet genom att skogar med höga naturvärden avverkas. Efterträdare till gamla träd i det öppna landskapet saknas vilket innebär att viktiga öppna trädmiljöer med gamla träd försvinner.
- Brist på kunskap leder till att naturvärden såsom senvuxna träd röjs bort under omloppstiden.
- Uttag av GROT¹ och brist på grov död ved med för avsaknad på substrat för många arter.
- Brist på kunskap om landsskapssamband innebär att värdekärnor isoleras.
- Risk för att nya trädskudomar kommer att slå ut fler ädellövslag utöver alm och ask och därmed arter som är knutna till träden.

Identifierade utmaningar

Behålla artrikedomen knuten till ädellöv

Den övergripande utmaningen är att kunna behålla artrikedomen som finns i de skånska ädellövskogarna och de öppna trädmiljöerna. Ädellövsmiljöerna är en av

---

¹ Uttag av Grenar och Toppar.

de artrikaste miljöerna i Skåne. För att skapa förutsättningar för biologisk mångfald av ädellövsarter behöver värdekärnor/livsmiljöer stärkas och bindas ihop.

Naturvårdshänsyn och -skötsel i skogsbruket i ett landskapsperspektiv

För att klara de arter som är knutna till ädellöv behöver deras livsmiljö öka i ett landskapsperspektiv. För att klara detta behövs ett landskapsperspektiv både i och utanför utpekade värdestrakter. Hänsyn krävs i brukandet av skog såväl vid avverkningar som var frivilliga avsättningar görs och vid val av trädslag.

Stärka ädellövet i det öppna landskapet

Ädellövträden runt de skånska godsena och kyrkorna, i alléer, i parker och ute i odlingslandskapets betesmarker och lövängar fungerar som spridningsöar och länkar mellan skogliga värdekärnor. Dessa öppna trädmiljöer är som regel mycket artrika och de kännetecknas av gamla och grova lövträd, oftast med håligheter. Idag finns det få gamla grova träd kvar och hela "biotopen" lider av ett omfattande kontinuitetsglapp, eftersom det oftast saknas eller finns ytterst få efterträdare till de gamla träden. När äldre träd dör försvinner också de arter som är beroende av gamla träd och deras strukturer.

Många av våra hagmarkers träd står i marker som håller på att växa igen på grund av brist på betesdjur. Miljön ändras drastiskt för arter knutna till träden i öppna ljusa miljöer. Denna utmaning hanteras inom insatsområdet gräsmarker eftersom bete är förutsättningen för öppna trädbärande hagmarker.

Öka kunskapen om skötsel av ädellövets natur-och kulturvärden

Det finns en stor variation av ädellövskogar beroende på trädslag, hävdhistoria och naturliga störningar, vilket i sin tur skapat livsmiljöer för ett stort antal arter med olika behov. Det gör att dessa miljöer kräver olika skötselåtgärder beroende på vilka arter som finns där. För att få en överblick över skötselbehov behöver man inventera befintlig kunskap och tillgängliggöra kunskapen för myndigheter, kommuner och skogssektorn. Vidare behöver kunskapsluckor identifieras om natur- och kulturvårdande skötsel för arter knutna till ädellöv.

Stärka ädellövskogbruket

Ädellövskog är den skogliga biototyp som hyser flest rödlistade arter. En grundläggande förutsättning för att klara dessa arter är att det finns förutsättningar för en stor andel ädellövskog som produktionsskog i landskapet. Detta kan stärkas bl.a. genom att öka kunskapen om ädellövskogsskötsel bland brukare.

Invasiva arter

I många skogsmiljöer sprider sig invasiva arter som lokalt hotar den biologiska mångfalden. En väl etablerad invasiv art är oftast omöjlig att utrota vilket innebär att bekämpningen måste upprepas årligen med stora, återkommande kostnader som följd. Många av de invasiva arterna är trädgårdsväxter som spridit sig ut i naturen. Av dessa är det i skånska ädellövskogar framförallt jättebalsamin som kan konkurrera ut örtrika fältskikt helt. I lite öppnare skogsmiljöer kan jättelokan vara ett problem. Andra invasiva arter som kan bli besvärliga i skogslandskapet är spansk skogssnigel och parkslide som genom nerbetning (sniglar) eller utskuggning förändrar markfloran. Vidare finns det en kunskapsbrist om vad införda främmande trädslag får för effekter på biologisk mångfald, såsom olika ekarter.

Viltstammar i balans och på rätt plats

På en del håll i Skåne är klövviltsstammarna för täta och behöver minskas, men det naturliga livsutrymmet för länets klövviltstammar är idag också litet i bristen på naturliga fodermiljöer. Samtidigt som stora betare som vårt landskapsdjur kronhjorten orsakar skador på gröda och produktionsskog så är den en viktig del i den biologiska mångfalden och har en roll som landskapsdanare. Här är en funktionell grön infrastruktur helt central. Sammanhängande gröna korridorer i landskapet gör att klövviltet blir jämnare fördelat och att skadorna på skogen minskar då en del av födoingtaget flyttas till de gröna korridorerna. Viltvårdsåtgärder som viltåkrar, skalbaggsåsar, blommande kantzoner i jordbrukslandskapet, plantering av bärande träd och buskar, naturvårdsanpassad röjning i skogsbruket och blandskogsbruk skapar foder åt klövviltet, gynnar både jaktbar och icke-jaktbar biologisk mångfald (som pollinerare och småfåglar) och i förlängningen de ekosystemtjänster alla dessa arter bidrar med. Finns det inget som klövviltet får äta så blir varje tugga en viltskada. Informationsprojekt som "Vild och bortskämd" och "rapphönsprojektet" som syftar till att på ett enkelt och billigt sätt skapa foder och livsmiljöer i ett hårt brukat landskap går därför hand i hand med skapandet av en grön infrastruktur. För att underlätta etablering av produktiv ädellövskog i framtiden behövs både sänkning av viltstammarna lokalt och foderskapande åtgärder.

"Vild och Bortskämd" är ett informationsprojekt i samarbete mellan Skogsstyrelsen, Länsstyrelsen, Naturskyddsföreningen, Jägareförbundet, Jordägareförbundet, Skogssällskapet, privata skogsägare och viltforskare från högskolan i Halmstad.

Målkonflikter i regelverk och stödregler

Regelverk och stödreglerna kring ädellövträd i landskapet behöver samordnas mellan myndigheter för att underlätta för brukaren. Vidare behöver en anpassning

göras av regelverket för EU:s stöd till skötsel av trädbärande gräsmarker för att på sikt kunna bevara träden i denna naturtyp. Befintlig lagstiftning bör användas i större utsträckning för att nå miljömålen.

Hantera nya sjukdomar på ädellöv

Sedan almsplintborrens spridning av almsjukan på 1970-talet vilket i princip raderat ut almen i landskapet har flera andra skador drabbat våra ädellövträd. På 2000-talet har askskottsjuka medfört att förekomsten av ask minskar i landskapet. Lokalt har detta inneburit att arealen ädellövskog minskar. Idag finns till exempel inget ädellövträd som kan ersätta asken på de fuktigaste ståndorterna. Nästa utmaning är att hantera algsvampsjukdomen Phytophthoras påverkan på våra bokbestånd.

Övergripande mål

Bevara och stärka miljöer som är förutsättningen för arter som är beroende av ädellövsmiljöer samtidigt som skogens ekosystemtjänster gynnas.

Kartor över värden

Ädellövskog

De förslagna trakterna (gröna områden) är en kombination av befintliga värdeetrakter för ädellövskog (Länsstyrelsen 2006) och en nationell landskapsanalys av skogliga värdekärnor i borenemoral och nemoral region (Metria 2017). Det reviderade förslaget till ädellövskogstrakter skiljer sig från den tidigare främst genom att värdeetrakterna är ihopkopplade till en mer sammanhängande struktur samt att några nya områden tillkommit och förslås som utredningsområden. De östra områdena ska även samordnas med Blekinge läns förslag till värdeetrakter.

Underlag för analysen är värdekärnor i form av nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt i och utanför skyddade områden. Vidare har förekomsten av rödlistade ädellövsarter knutna till skog och signalarter för ädellövskog vägts in vid avgränsning av trakter.

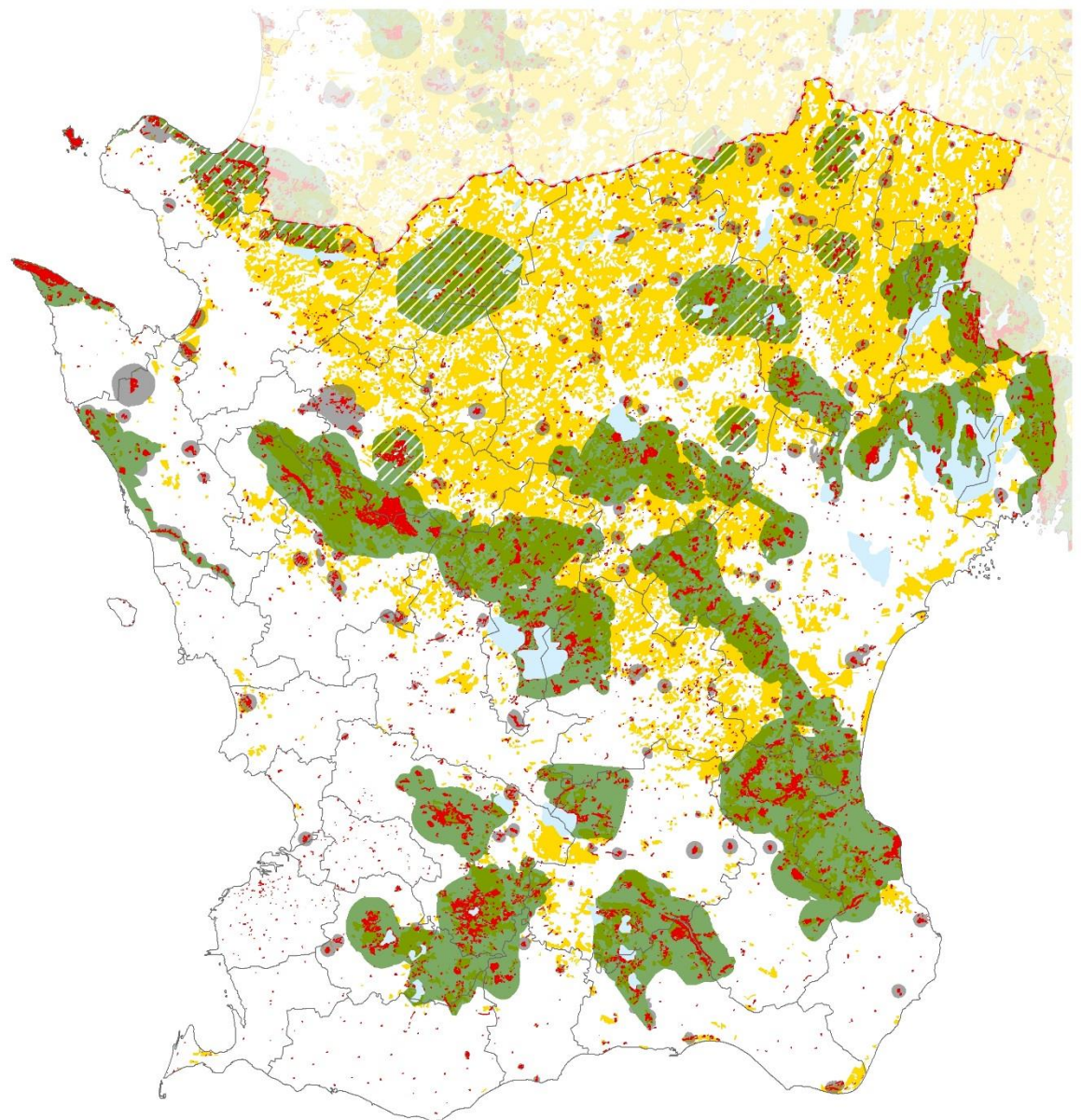
Den nationella analysen är en täthetsanalys av värdekärnor. För att bilda en trakt ska det finnas 5 % värdekärnor eller mer inom en sökradie på 1000 meter samt täcka minst 1000 hektar skog.

Vardagslandskapet (markerat med gult) för ädellövskog är ingen detaljkarta utan visar grovt var det finns skog i länet, som underlag för skog har Lantmäteriets översiktskarta använts och all skogsmark är medtagen. Även i områden som är vita kan det finnas skog men de områdena är för små komma med i karteringen.

Ett viktigt steg som återstår är att identifiera gröna länkar – de korridorer och spridningsöar som binder samman värden inom och mellan värdeetrakter. Var och hur trakter binds samman bör anpassas till de värden som finns i trakterna.

Avgränsningen av värdetrakterna görs inför beslutet om handlingsplanen i höst och då görs även beskrivningar av de olika trakternas värden. Detta är en del av arbetet med att göra en översyn av den regionala skogsstrategin, som ska vara klart under 2018.

REMISS

Grön infrastruktur - Ädellöv (skog)

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Figur 3. Förslag till avgränsning av värdeotrakter för ädellövskog i Skåne. De gröna områdena visar var de högsta tätheterna av kända förekomster av biologiskt värdefull ädellövskog finns.

Öppna trädmiljöer

Förslag till trakter för skyddsvärda träd redovisas i två kartor: en med alla skyddsvärda lövträd totalt och en för ek, se figur 4 respektive 5. En stor del av de värdefulla äldre lövträden i det öppna landskapet har inventerats i olika sammanhang men inte alla och därför finns det behov av att komplettera med ytterligare inventeringsinsatser.

Värdekärnor är framtagna med hjälp av registrerade lövträd i Trädportalen. Antalet träd är stort så för att hitta de högsta koncentrationerna av värdefulla träd och kunna peka ut värdekärnor gjordes en täthetsanalys. För att utgöra en värdekärna ska det inom en sökradie på 500 meter finnas minst 10 träd där två träd inte står längre från varandra än 200 meter.

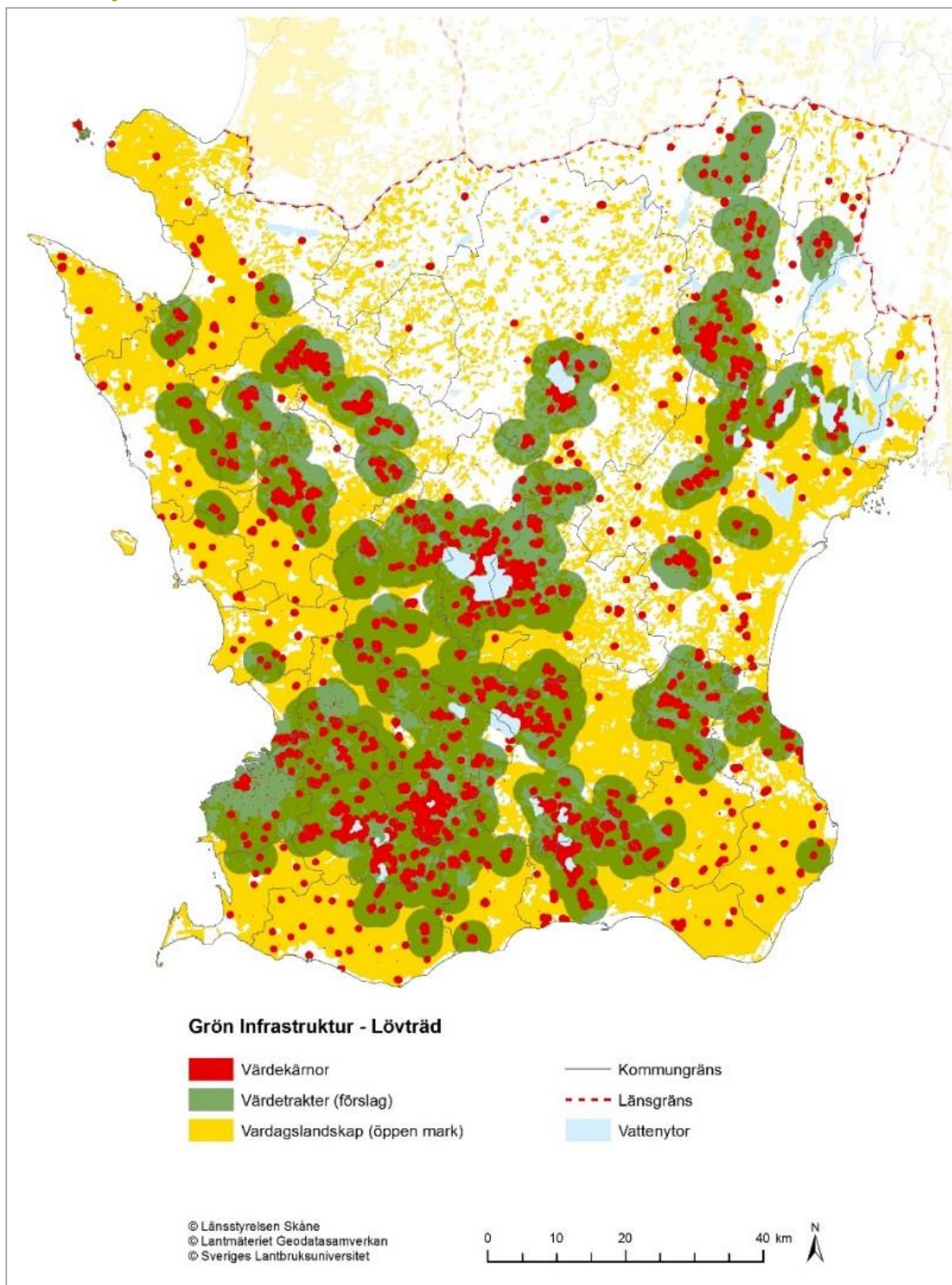
För att vara en värdetrakt ska det finnas minst 100 träd där två träd inte står längre från varandra än 1500 meter inom en sökradie på 2500 meter. Samma metod användes för både skyddsvärda lövträd totalt samt för skyddsvärda ekar.

Vardagslandskapet (markerat med gult) är öppen mark i Lantmäteriets översigtskarta.

Ett viktigt steg som återstår är att identifiera gröna länkar – de korridorer och spridningsöar som binder samman värden inom och mellan värdetrakter. Var och hur trakter binds samman och slutligen avgränsas bör anpassas till de värden som finns i trakterna, samt utifrån var olika naturvårdsarter finns.

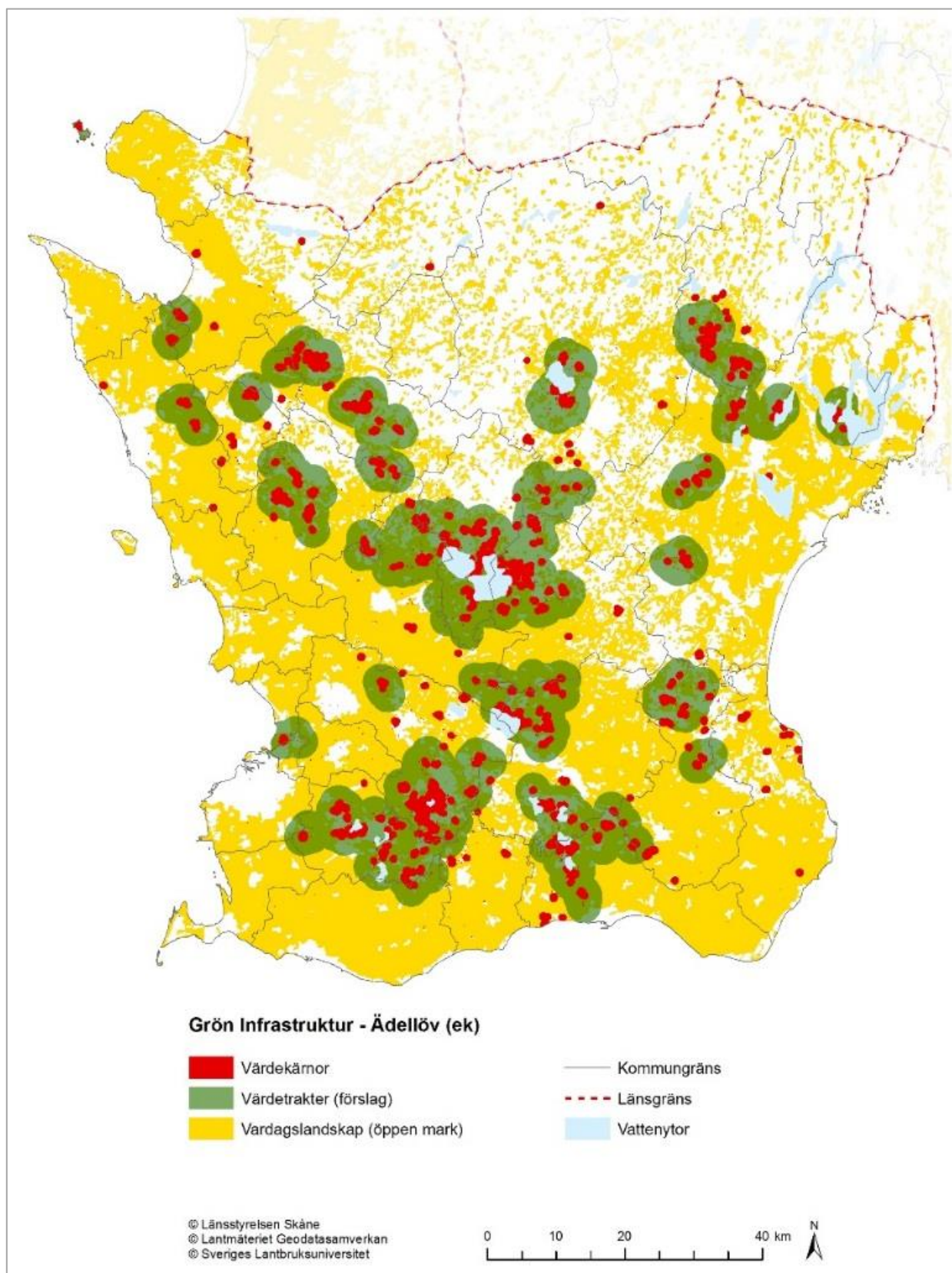
Avgränsningen av värdetrakterna görs inför beslutet om handlingsplanen i höst och då görs även beskrivningar av de olika trakternas värden.

Skyddsvärda lövträd totalt

Figur 4. Förslag till avgränsning av värdetrakter för skyddsvärda lövträd i Skåne. De gröna områdena visar var de högsta tätheterna av kända förekomster av värdefulla lövträd finns.

Figur 5. Förslag till avgränsning av värdetrakter för skyddsvärda ekar i Skåne. De gröna områdena visar var de högsta tätheterna av kända förekomster av värdefulla ekar finns.

Prioriterade åtgärder

Åtgärderna är prioriterade utifrån var i landskapet det är viktigast att påbörja genomförandet även om de är viktiga att arbeta med i flera delar. Vissa åtgärder gäller i hela landskapet. De som anges med kursiv text i kolumnen "Föreslagna genomförare" är tänkta som ansvariga för att samordna eller driva arbetet, övriga är medverkande. Tidsplaneringen är en indikation på hur länge arbetet tros behöva drivas inom ramen för grön infrastruktur, arbetet kan därefter antingen bedömas som avslutat eller ingå i det regelbundna, ordinarie naturvårdsarbetet eller motsvarande. Detaljerna för genomförandet preciseras när åtgärderna sätts igång.

Ädellöv	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Hela landskapet	Viltstammar i balans i sydsvenskt ädellövs perspektiv. Komplettera pågående arbete om och kring viltbete.	Minskat betestryck på ädellöv och ökad andel naturligt foder i landskapet.	<i>Länsstyrelsen, universitet, markägareorganisationer, Skogsstyrelsen, Jägarförbundet.</i>	2019-2023
Hela landskapet	Identifiera målkonflikter inom regelverk och myndigheter. De myndigheter som äger frågan måste vara beredda på att inleda en samverkansprocess med dialogen som redskap.	Utveckla samordning av regelverk och öka myndighetssamverkan.	<i>Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen.</i>	2019-2023
Gröna länkar	Utveckla stöd och för nyanläggning och skötsel av alléer.	Stärka ädellövet i det öppna landskapet.	<i>Länsstyrelsen</i>	2019-2023
Värdetrakter	Myndigheter utvecklar tillsammans med markägare och förvaltare ett arbetssätt för rätt hänsyn och naturvårdande åtgärder vid skogsbruksåtgärder och planläggning utifrån ett landskapsperspektiv. Genomföra markvandringar, som ska resultera i förslag på åtgärder.	Ökad hänsyn till naturvärdena i skogsbruket.	<i>Helge å Model Forest, markägare, Osby kommun, Kristianstad Vattenrike, Södra skogsägarna, länsstyrelsen och Skogsstyrelsen.</i>	2019-2023
Värdetrakter	Utveckla stöd till markägaren för att planera och göra natur- och kulturmiljövårdande åtgärder i ett landskapsperspektiv. Hearing för att lyfta idéer och identifiera möjliga utvecklingsprojekt	Ökad hänsyn till naturvärdena i skogsbruket.	<i>Skogsstyrelsen, länsstyrelsen och markägareorganisationer.</i>	2019-2023

Värdetrakter	Inventera kunskap och identifiera kunskapsluckor om natur- och kulturmiljövårdande skötsel i ädellöv. Diskussioner i fält kring kunskapsstöd som behövs vid planering av skogliga åtgärder i ett landskapsperspektiv. Arbetet sker som tre pilotarbeten med inriktning på blandädellöv, bokskog och ekmiljöer.	Öka hänsynen till arter och förbättrad skötsel av ädellövets natur- och kulturmiljövärden.	<i>Helge å Model Forest.</i>	2019-2023
Värdetrakter	Förankra förslaget till reviderade trakterna för ädellöv. Träffar med skogssektor, interna möten länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och kommuner.	Öka kunskapen om och hänsynen till arter och förbättrad skötsel av ädellövets natur- och kulturmiljövärden.	<i>Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen, kommuner, virkesuppköpare, markägare.</i>	2019-2023
Värdetrakter	Ädellövsprojekt – Life. Omställning av produktionskog till naturvårdsskog i bildade reservat/Natura 2000-områden. Under 2019 söka skrivarpengar för ett projekt som genomförs 2020 och framåt.	Förbättrad bevarandestatus för ädellövsarter och -miljöer.	<i>Länsstyrelsen, möjliga medsökande Skogsstyrelsen, andra län, kommuner, universitet.</i>	2019

Insatsområde Marint

Det marina insatsområdet fokuserar på de marina miljöerna och bevarandet av dess naturvärden.

Skånes marina miljöer hyser stora värden:

- Bland Skånes marina miljöer finns flera värdefulla naturtyper såsom ålgräsängar och tångskogar i grunda områden.
- Hårdbottnarna, framför allt i nordväst, är Skånes artrikaste marina miljöer.
- Mjukbottnar, antingen leriga eller sandiga, hyser olika växt- och djursamhällen. På djupa orörda sedimentbottnar kan stor diversitet av grävande och kolonibildande organismer uppstå, till exempel i hästmussel- och ormstjärnesamhällena i Öresund.
- Såväl ler- som sandbottnar har stora skyddsvärden, bland annat som födosöksområden för fisk.
- Bland de hotade biotoper återfinns i Skåne bland annat ålgräsängar, hästmusselbankar, sjöpennor och grävande megafauna, grunda sandbankar, lerbottnar dominerade av Östersjömussla och spillror av Haploops-bottnar.
- Fortfarande återstår stora biologiska värden i Skånes havsområden som producerar värdefulla ekosystemtjänster.

Värdena hotas framförallt av:

- Överfiske och trålning
- Fysisk påverkan
- Övergödning och miljögifter
- Klimatförändringar
- Buller

Identifierade utmaningar

De främsta utmaningarna för de marina miljöerna kopplade till grön infrastruktur är

Överfiske och trålning

Fisketrycket anpassas allt mer efter vad bestånden tål men det finns fortfarande en historisk skuld av nedfiskade bestånd. Vissa fiskemetoder har stor negativ påverkan. Trålning förstör bottenmiljöer, kulturmiljöer och bifångster är fortfarande vanliga. Borttappade nät och trålar, så kallade spökgarn, dödar fisk, fågel och däggdjur. Spökgarnen är även en källa till plastskräp och bly som påverkar havsmiljön under lång tid.

Fysisk påverkan

Exploatering av kust och havsområdena påverkar livsmiljöerna negativt. Utfyllnader tar viktiga grundområde i anspråk, de förändrar vattenströmmar och vattencirkulationen. Grunda områden, både med och utan vegetation, har stor ekologisk betydelse. Anlagda fysiska strukturer såsom pirar kan förändra

sedimenttransporten och vattencirkulationen i ett större område. Uttag av sand och sten påverkar inte bara biologin utan även den marina geologin, samt kulturmiljölämningar.

Övergödning

Det största enskilda hotet för Skånes havsmiljö är fortfarande övergödningen. En följd av övergödningen är bland annat algblomningar, försämrade syrgasförhållanden i vattnet och bottenöd. Källor till övergödningen är till exempel tillförsel av näringsämnen från jordbruk, avloppsvatten eller nedfall av luftburna kväveföreningar.

Klimatförändringar

Klimatförändringarna innebär stora förändringar för organismer i marin miljö. Några exempel på förändringar som kan påverka arter och ekosystem är uppvärmningen av havsvattnet som flyttar arters utbredning norrut och stressar fastsittande arter som koraller. En följd av temperaturökningen är också att syrehalten i djupvattnet minskar. I Östersjön förväntas också en utsötning.

Miljögifter

Mängden kemikalier på den europeiska marknaden är enormt stor och hela tiden utvecklas nya produkter. Okunskap om kemikaliers effekter i vattenmiljön är ett stort hot och så kallade cocktaileffekter gör situationen än mer komplicerad.

Buller

Marina däggdjur som tumlaren är extra känsliga för störning då bestånden har minskat kraftigt. Tumlaren är helt beroende av sin hörsel för sin överlevnad. Den producerar högfrekventa ljud för att kommunicera med andra individer och ekona av dessa ljud använder de för att navigera och leta föda. Buller både över och under vatten stör tumlaren.

Övergripande mål

Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Detta görs genom att:

- öka arealen skyddade områden (för bl.a. minskad bottentråkning, säkrade lek-, uppväxt-, och födosöksområden för bl.a. fisk och hotade arter), som gör att ett representativt och tillräckligt sammanhängande nätverk av skyddade områden skyddas

- öka arealen restaurerade miljöer
- öka kunskapen om olika miljöers utbredning, deras värden och samverkan med varandra

Kartor över värden

Kunskap om var värdena i marina miljöer finns är bristfällig jämfört med i terrestra miljöer. Kunskapsuppbyggnad pågår genom flera riktade inventeringar.

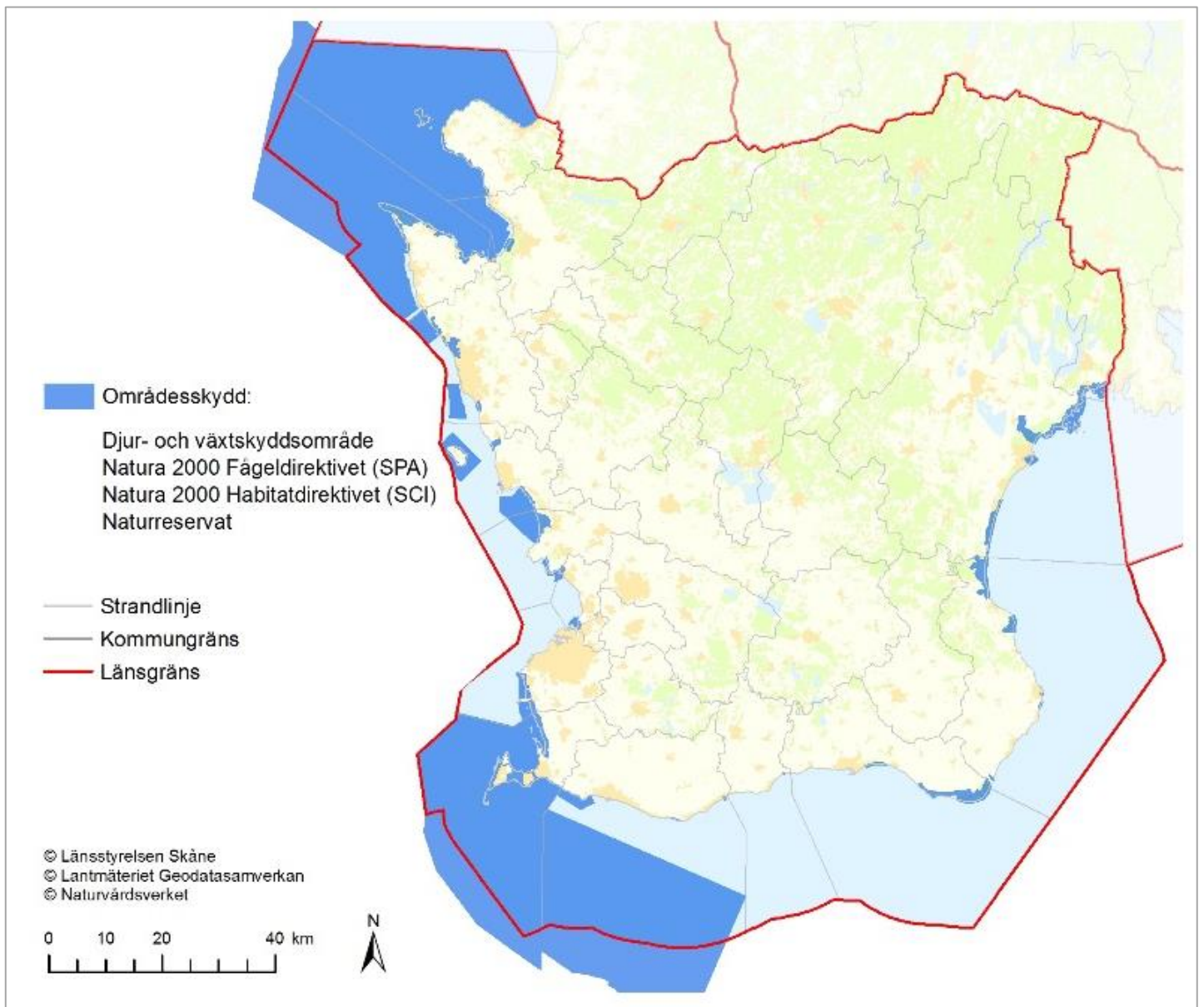
Värdena i marina miljöer kopplas till olika artsamhällen som *Mytilus* -, *Modiolus* -, *Amphiura*-, *Venus*-, *Haploopsis*amhällen och *Pennatulacea*². Värdeutrakterna bygger på dagens kunskapsläge om samhällenas förekomster snarare än analys av t.ex. tätheter av arter som är en del av underlaget för de landbaserade värdeutrakterna.

Förekomsten av ålgräsängar (*Zostera*) är relativt väl undersökt och för dessa har förslag på trakter och värdekärnor kunnat pekats ut. Hela kusten är inventerad, dock mer noggrant på vissa sträckor såsom västkusten och längst in i Hanöbukten, se figur 7 och 8. Värdeutrakter är utpekade där ålgräsinventeringen visar på en täthet av ålgräs mellan 1-100%, där även substrat, vågexponering och djup har rätt förutsättningar för ålgräs. Värdekärna är där tätheten är mer än 50%, och med rätt förutsättningar som ovan.

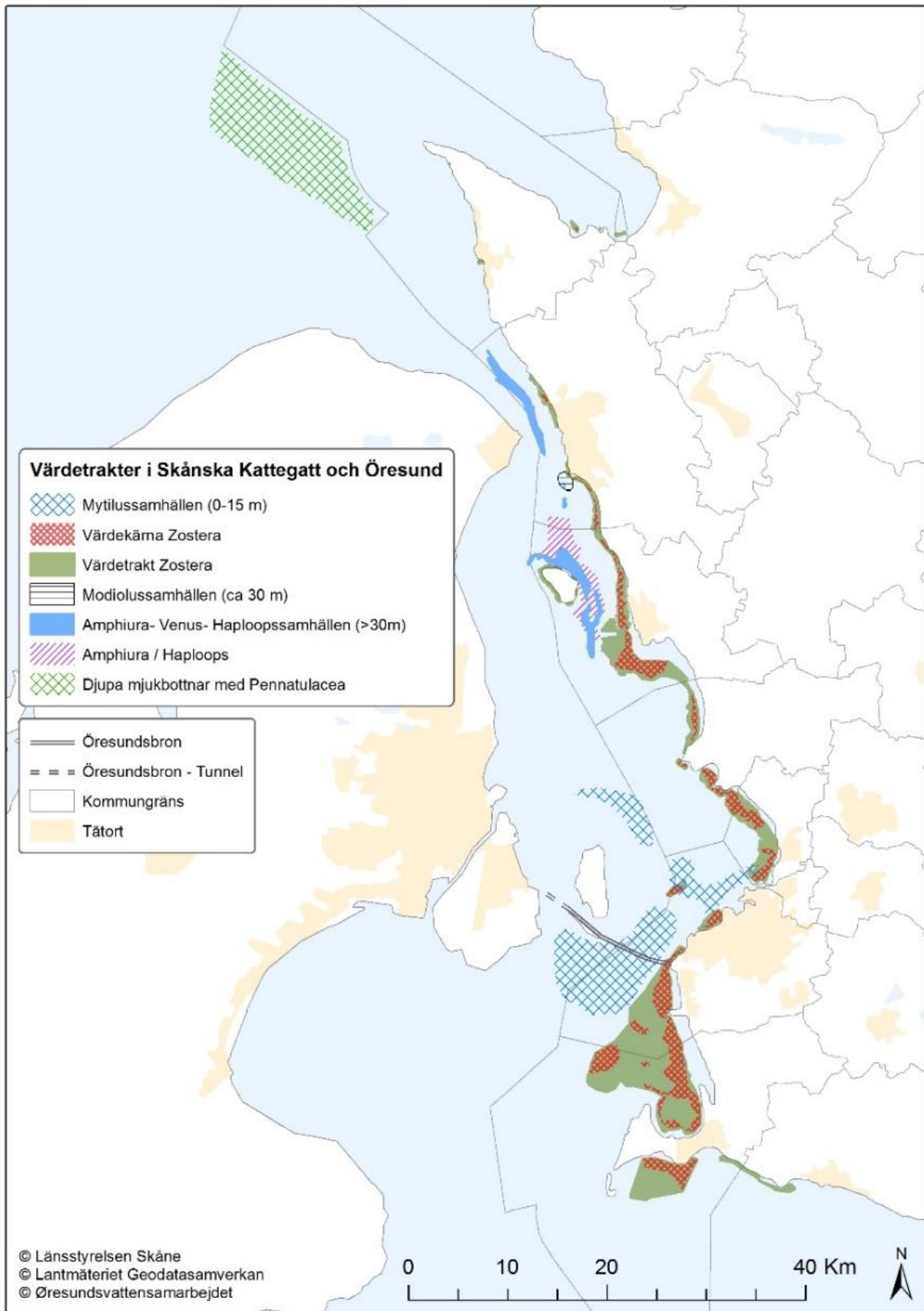
---

² *Mytilus* och *Modiolus* är två olika släkten av blåmusslor, *Amphiura* är ett ormstjärnesläkte, *Venus* en familj av musslor, *Haploopsis* är ett märlkräftesläkte och *Pennatulacea* som även kallas sjöpenbor är en slags mjuka koraller.

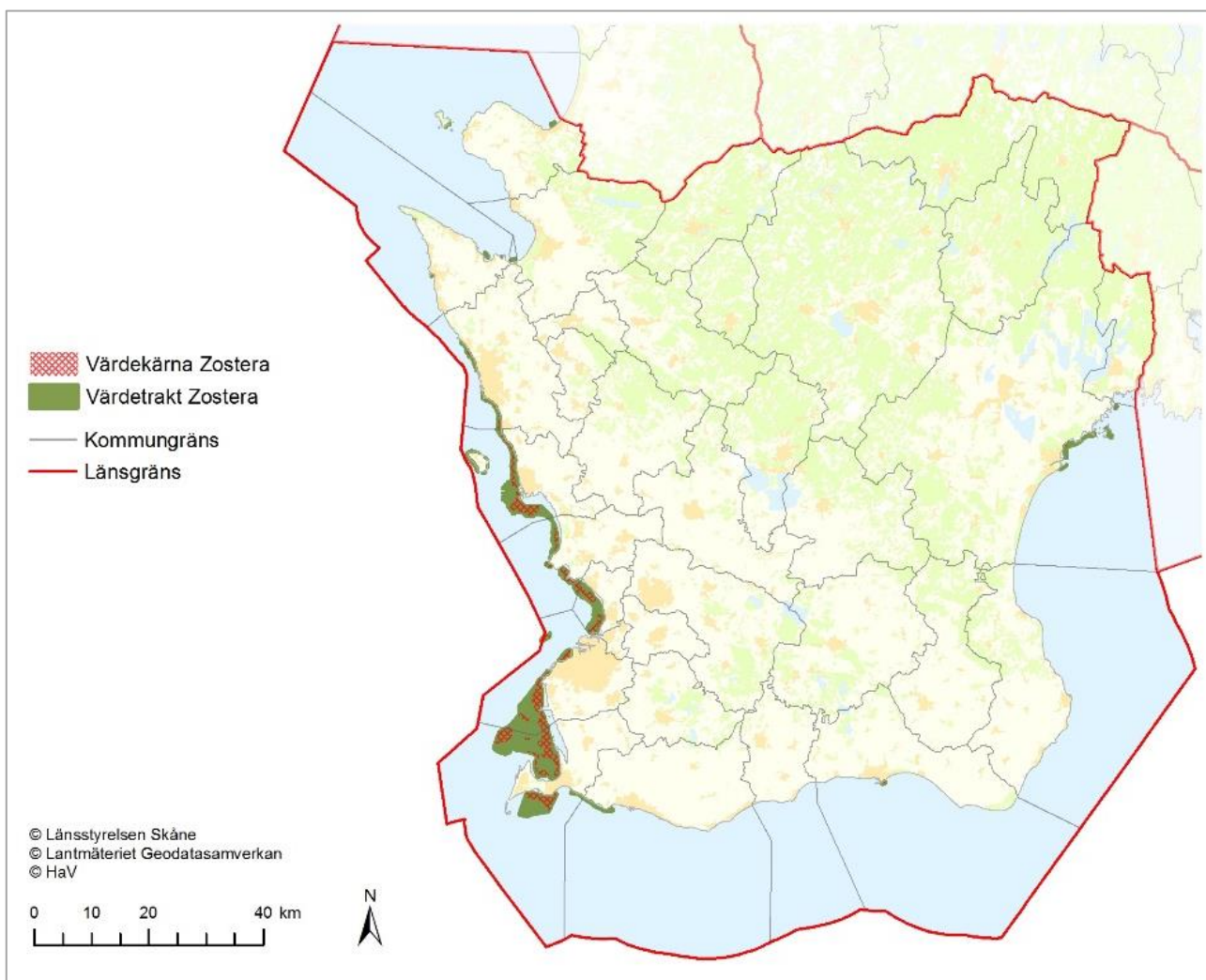

Figur 6. Karta över skyddade marina områden. Underlag för utpekande av värdestrakter.

Figur 7. Karta över värdeområden och -kärnor för olika naturtyper i Öresund och Kattegatt.

Figur 8. Karta över ålgräsängarnas (*Zostera*) kända värde-trakter och -kärnor.

Prioriterade åtgärder

Åtgärderna är prioriterade utifrån var i landskapet det är viktigast att påbörja genomförandet även om de är viktiga att arbeta med i flera delar. Vissa åtgärder gäller i hela landskapet. De som anges med kursiv text i kolumnen "Föreslagna genomförare" är tänkta som ansvariga för att samordna eller driva arbetet, övriga är medverkande. Tidsplaneringen är en indikation på hur länge arbetet tros behöva drivas inom ramen för grön infrastruktur, arbetet kan därefter antingen bedömas som avslutat eller ingå i det regelbundna, ordinarie naturvårdsarbetet eller motsvarande. Detaljerna för genomförandet preciseras när åtgärderna sätts igång.

Marint				
	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Hela landskapet	Kartering av kulturmiljövärden som berörs av erosion, översvämning och framtagande av planeringsunderlag för områden med krav på arkeologisk undersökning under vatten.	Öka kunskapen om kulturmiljövärdena i Skånes kust- och havsområden.	Länsstyrelsen.	2019-2030
Vardagslandskap	Fortsätta inventera/kartlägga där vi har kunskapsluckor. Häri ingår även att identifiera områden med stor förbättrings-, återhämtnings- och produktionspotential.	Öka kunskapen om Skånes kust- och havsområdets naturmiljöer.	Länsstyrelsen, kommuner, universitet, Havs- och vattenmyndigheten.	2019-2030
Värdestrakter	Restaurering – återskapa eller restaurera t ex stenrev, ålgräsängar, musselbankar, ta bort hinder. Åtgärden omfattar alla kust-havsområden dvs både inom och utanför skyddade områden.	Restaurering – återskapa viktiga miljöer för fiskföryngring och hotade arter.	Länsstyrelsen, kommuner, universitet, Havs- och vattenmyndigheten, ideella organisationer.	2019-2030
Värdestrakter	Följa upp och övervaka skyddade områden samt områden där åtgärder genomförs.	Följa upp att skyddet och genomförda åtgärder når sitt syfte.	Länsstyrelsen, kommuner, universitet, Havs- och vattenmyndigheten.	2019-2030
Värdestrakter	Värdefulla marina områden ska skyddas i tillräcklig geografisk omfattning med lämpliga förvaltningsåtgärder. Områdena ska representera alla olika miljöer som finns i havet - kustnära och i öppet hav, grunda och djupa bottenar, hårda och mjuka bottenar. Habitaterna ska gynna balans och biologisk mångfald i ekosystemet snarare än att gynna ett fåtal arter.	Skydda kust- och havsområden så att olika miljöer bildar ett representativt, funktionellt och sammanhängande nätverk.	Länsstyrelsen och kommuner.	2019-2030

Insatsområde Vattendrag

Insatsområdet fokuserar på vattendragen och de intilliggande sötvattenspåverkade miljöerna.

Vattendragen i det skånska landskapet hyser stora värden:

- Skånes vattendrag utgör artrika miljöer, många med höga värden. Fortfarande förekommer unika och hotade arter samt viktiga artgrupper både i och i anslutning till de skånska vattnen, trots att en mer eller mindre omfattande mänsklig påverkan förekommer.
- Det finns ett nittiototal vattenmiljöer (inkl sjöar) som utpekats som nationellt särskilt värdefulla eller nationellt värdefulla i Skåne. Många av dessa är utpekade för att de hyser skyddsvärda arter, för att de har kvar en hög grad av naturlighet i omgivningen samt en del av den naturliga vattendynamiken och kontinuiteten.

Värdena hotas framförallt av:

- påverkan från markanvändningen längs vattendragen
- sönderdelningen av vattendragen av olika hinder
- bevattning
- tätorternas expansion
- vägbyggen och vattennära bebyggelse
- dikningar, rensningar
- igenfyllning av småvatten och temporära vatten

Identifierade utmaningar

Bevara limniska arter

Många limniska arter i Skåne har blivit sällsynta och hotade, och för flera av dessa finns nationella åtgärdsprogram upprättade. Till exempel omfattas olika natearter, kransalger, tjockskalig målarmussla, flodpärlmussla, flodkräfta och mal av åtgärdsprogram. Ål och havsnejonöga är exempel på andra hotade arter. Flera vattenlevande arter som ål, havsnejonöga, flodkräfta och tjockskalig målarmussla är starkt hotade och flodpärlmusslan kan inte längre reproducera sig och riskerar att långsamt dö ut i Skåne.

Återställa markens vattenhushållande funktioner

De öppna vatten som finns kvar idag utgör endast en bråkdel av de arealer som tidigare fanns, och avvattningen av landskapet har i grunden förändrat de hydrologiska förhållandena, minskat den vattenhushållande funktionen och därmed vattenkosystemens förmåga att rena vattnet samt att förhindra översvämningar. Dessa storskaliga förändringar har dessutom inneburit en mycket stor förlust av värdefulla miljöer och biologisk mångfald. De nya vattennivåerna och sträckningarna upprätthålls genom rensning och muddring, vilka behöver anpassas för att bevara mångfalden i vattnet.

Trenden har vänt och Skåne blir nu sakta blötare igen, men fler och smarta åtgärder krävs för att mer vatten ska hållas kvar på lämpliga platser i landskapet.

Återställa vattnets naturliga lopp

Vattnets naturliga rörlighet och dess möjlighet att ta nya vägar, svämma ut och skapa nya miljöer har starkt begränsats. Samtidigt har de svämpåverkade zonerna längs vattendragen liksom de viktiga, trädbeklädda kantzoner försvunnit på många sträckor.

Fragmenterade vattendrag

Olika typer av vandringshinder i vattendragen har påverkat eller hindrat spridning av limniska arter. De flesta vattenfall och forssträckor är uppdämda för kvarndrift eller elproduktion, vilket lett till en sönderdelning av de vattenanknutna djurens och växternas livsmiljöer som är negativ.

Strandområden exploateras och naturliga sväm- och åplan fylls igen

Trycket på vattennära boende är högt och strandområden exploateras vilket medför att naturliga sväm- och åplan fylls igen. Tätorternas expansion leder till större arealer av hårdgjorda ytor som tillsammans med vägbyggen begränsar vattnets möjliga utbredning. Sammantaget har denna påverkan medfört en rad negativa effekter. Exempelvis har landskapets vattenhushållande förmåga minskat kraftigt. Det medför häftigare variationer i flödet och ökad risk för både översvämningar och uttorkning.

Bevattning

Många vattendrag nyttjas hårt för bevattning, vilket kan medföra stor skada på fisk och andra vattenlevande organismer under torrperioder.

Brunifieringen

Ett annat angeläget problem är den tilltagande brunifieringen av vattendragen. Även om det inte är frågan om en fysisk effekt på vattenmiljön som sådan bör den beaktas i restaureringssammanhang eftersom den har en negativ inverkan på biologisk mångfald samtidigt som den kan motverkas med vissa restaureringsåtgärder. Brunifieringen beror på att ökande mängder humusämnen och järnföreningar lakas ut i vattnet, på grund av ett varmare klimat, förändrat skogsbruk och minskat nedfall av svavel.

Övergödningen

Tillförsel av näringsämnen, bekämpningsmedel och andra miljögifter haft stor påverkan på den biologiska mångfalden i många vatten. Övergödning är den vanligaste anledningen till varför skånska vatten inte uppnår god status enligt vattendirektivet. Höga halter av näringsämnen påverkar ekosystemen negativt, framför allt i de vatten där hög biologisk produktion leder till syrebrist i

vattenmiljöerna. När ekosystemen i våra vatten störs, försämras ofta vår möjlighet att fånga fisk och skaldjur men också möjligheten till bad och annan rekreation.

Invasiva arter

Främmande invasiva arter kan vara ett hot mot inhemska arter och är ett problem i flera vattensystem. När en invasiv art väl har etablerat sig är det otroligt svårt att bli av med den. Ett av de tydligaste exemplen är hur inplanteringen av amerikansk signalkräfta bidrog till att sprida kräftpesten som förstört stora delar av det svenska flodkräftbeståndet. Resultatet blev förödande för flodkräftan.

Motstående intressen

Det bör noteras att de förändringar som skett i vattenmiljöerna även är en del av sötvattnets kulturhistoriska utveckling och att en del av de värden som därmed uppstått numera är att betrakta som kulturhistoriskt intressanta. Värdefulla kulturmiljöer som finns i vattenmiljöer kan därför ibland behöva gå före restaureringen av sammanhängande vattendrag. Friluftslivets intressen kan ibland också utgöra ett hot mot värdefulla naturmiljöer eller arter. Här krävs en samverkan för att finna gemensamma lösningar och en rimlig avvägning mellan de olika allmänna intressena.

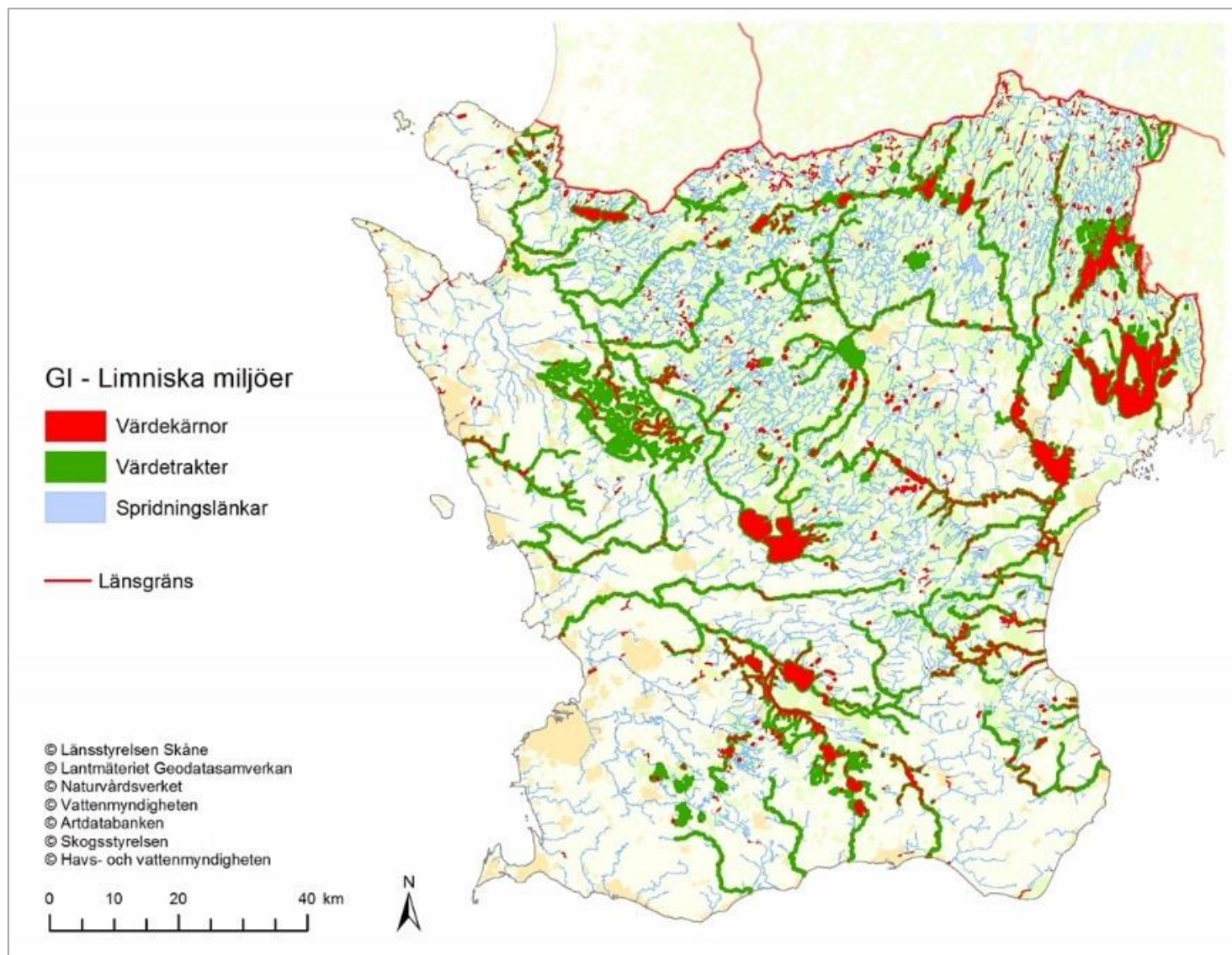
Övergripande mål

Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och deras variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturmiljövärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas.

Karta över värden

Kartan visar resultatet av en påbörjad analys som kommer att kompletteras. Kartan visar de redan utpekade värdefulla och särskilt värdefulla vatten som finns i Skåne. Bilden är kompletterad med värdekärnor för bland annat musslor, nyckelbiotoper och raviner, men behöver utvecklas med bland annat fler värdekärnor. Metodiken som använts har utvecklats tillsammans med övriga län.

Figur 9. Värdeotrakter, värdekärnor och spridningslänkar för limniska miljöer i Skåne.

Prioriterade åtgärder

Åtgärderna är prioriterade utifrån var i landskapet det är viktigast att påbörja genomförandet även om de är viktiga att arbeta med i flera delar. Vissa åtgärder gäller i hela landskapet. De som anges med kursiv text i kolumnen "Föreslagna genomförare" är tänkta som ansvariga för att samordna eller driva arbetet, övriga är medverkande. Tidsplaneringen är en indikation på hur länge arbetet tros behöva drivas inom ramen för grön infrastruktur, arbetet kan därefter antingen bedömas som avslutat eller ingå i det regelbundna, ordinarie naturvårdsarbetet eller motsvarande. Detaljerna för genomförandet preciseras när åtgärderna sätts igång.

Vattendrag				
	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Gröna länkar	Skapa fri passage för fisk, men också andra djur, växter och sediment, genom att åtgärda vandringshinder. Görs med hänsyn till värdefulla kulturmiljöer.	Förbättra bevarandestatusen för limniska miljöer, gynna hotade arter och främja marina limniska ekosystemtjänster.	Länsstyrelsen, kommuner, vattenråd, markägare, Havs och vattenmyndigheten.	2019-2023
Gröna länkar	Förstärka spridningskorridorer/skydds zoner utmed sjöar och vattendrag, genom att skydda, bevara och återskapa tillräckliga ekologiskt funktionella skydds zoner och svämplan i den direkta närmiljön till sjöar och vattendrag.	Förbättra bevarandestatusen för limniska miljöer, gynna hotade arter och främja marina limniska ekosystemtjänster.	Markägare, vattenråd, länsstyrelsen.	2019-2030
Värdetrakter	Arbeta för att stärka bevarandestatusen för ett urval av de hotade vattenanknutna arterna i och i anslutning till de skånska vattnen.	Bevara och stärka populationer av hotade limniska arter.	Länsstyrelsen, kommuner, vattenråd, markägare, ideella organisationer	2019-2030
Värdetrakter	Bevara och återskapa strukturer i vattendrag, genom biotopvård i form av tillförsel av bottensubstrat och/eller död ved utifrån de naturgivna förutsättningarna.	Bevara och stärka populationer av hotade limniska arter, samt främja vattendragens ekosystemtjänster.	Länsstyrelsen, kommuner, vattenråd, markägare	2019-2030
Värdetrakter	Skydd av limniska miljöer. Särskilt värdefulla sjöar och vattendrag skyddas med lämpliga åtgärder inom områdesskydd och förvaltning. Skyddet ska omfatta värdekärnor tillsammans med strandmiljön, så att tillräckligt breda ekologiskt funktionella skydds zoner bevaras alternativt kan återskapas. Där höga värden finns bör hela sjön eller vattendraget skyddas, för att upprätthålla konnektivitet och utöver värdekärnor även omfatta potentiella utvecklingsområden. Limniska habitat skyddas med speciell inriktning på hög naturlighet och/eller förekomst av hotade limniska arter, såsom tjockskalig målarmussla, flodpärlmussla och utter. De arealer som tillgodoses det limniska skyddet ska vara inom områden som är utpekade som värdefulla vatten.	Långsiktigt bevara biologisk mångfald och upprätthålla livskraftiga bestånd av sötvattenlevande skyddsvärda arter.	Länsstyrelsen och kommuner.	2019-2030

Insatsområde Tätortsnära och urbana miljöer

Insatsområdet fokuserar på de tätortsnära och urbana miljöerna och bevarandet och utvecklandet av dess biologiska mångfald och ekosystemtjänster.

Skånes tätortsnära och urbana miljöer hyser stora värden:

- Den byggda miljön täcker bara en liten del av Sveriges yta men den gröna infrastrukturen är mycket viktig i tätorter. 85 procent av Sveriges befolkning bor i tätort och den tätortsnära och bostadsnära gröna infrastrukturen blir därför avgörande för att ge människor producerande, reglerande och kulturella ekosystemtjänster.
- Den är viktig för att minska bebyggelsens barriäreffekt i landskapet och för människors hälsa och välbefinnande.
- Gröna element i och nära städer och tätorter är dessutom viktiga livsmiljöer för arter som har trängts undan från skogs- och jordbrukslandskapet, så som pollinerande insekter, fjärilar, skalbaggar, fåglar och fladdermöss.

Identifierade utmaningar

Prioritera grön infrastruktur i planarbete

I många fall ställs den gröna infrastrukturen mot andra satsningar i samhället, exempelvis bostadsbyggande. Trots en god kunskap hos planerare i länet, får i många fall den gröna infrastrukturen stryka på foten mot andra politiska satsningar. Det handlar också om att det är många aktörer som är inblandade i en samhällsbyggnadsprocess, från kommunala samhällsplanerare, till byggherre, underentreprenörer och den slutliga fastighetsägaren. Därmed kan det vara svårt att i tillräckligt hög grad styra ett byggprojekt så att den gröna infrastrukturen tas tillvara på det sätt som från början var målet.

Exploatering av rätt områden på rätt sätt

Genomtänkt exploatering och lokalisering där hänsyn tas till befintliga värden och möjligheter till att förstärka ekosystemtjänster och naturvärden kan förbättra tätorternas miljöer för alla.

Anpassa skötseln till biologisk mångfald

Många grönområden kan hålla en högre biologisk mångfald med rätt urval av till exempel träddarter och skötsel av gräsmarkerna.

Fragmentering och konnektivitet

Då det gäller konnektivitet i det urbana landskapet så är utmaningarna många i en storstadsregion såsom hela sydvästra Skåne är. Här är trycket på exploatering av marken stort och utmaningen är att förhindra att grönområdena blir än mer fragmenterade och sambanden mellan olika områden, konnektiviteten, försämras.

För att hålla kvaliteterna behöver grönområdena ha en viss storlek och anpassningar för att öka konnektiviteten kan behövas.

Övriga utmaningar och hot

Ökad mortalitet, mikroklimat, buller, föroreningar och invasiva främmande arter är andra hot och utmaningar i arbetet med att bygga hållbara städer.

Övergripande mål

Städer, tätorter och tätortsnära miljöer ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas.

Prioriterade åtgärder

Åtgärderna är prioriterade utifrån var i landskapet det är viktigast att påbörja genomförandet även om de är viktiga att arbeta med i flera delar. Vissa åtgärder gäller i hela landskapet. De som anges med kursiv text i kolumnen "Föreslagna genomförare" är tänkta som ansvariga för att samordna eller driva arbetet, övriga är medverkande. Tidsplaneringen är en indikation på hur länge arbetet tros behöva drivas inom ramen för grön infrastruktur, arbetet kan därefter antingen bedömas som avslutat eller ingå i det regelbundna, ordinarie naturvårdsarbetet eller motsvarande. Detaljerna för genomförandet preciseras när åtgärderna sätts igång.

Tätortsnära och urbana miljöer				
	Åtgärd	Syfte	Föreslagna genomförare (ansvarig)	När
Hela landskapet	Säkerställande av allemansrättslig mark särskilt för tätortsnära områden. I kommunernas översiktsplaner redovisas tillgången på mark som är tillgänglig för allmänheten, både inom och utom detaljplan. Vidare redovisas hur dessa områden kan öka i storlek och områden som behöver ett långsiktigt juridiskt skydd föreslås. Det är önskvärt att översiktsplanerna innehåller riktlinjer för genomförande. Detta gäller särskilt för tätortsnära natur och för Skånes tätbefolkade	Ökat skydd och tillgänglighet för tätortsnära natur som kan ge viktiga ekosystemtjänster och plats för hotade arter.	<i>Kommuner, länsstyrelsen.</i>	2019-2023

	kommuner med stor konkurrens om marken.			
Vardagslandskap	Ekosystemtjänster som beslutsunderlag. Metoder för hur biologisk mångfald och värdet av ekosystemtjänster ska integreras i beslut tas fram och goda exempel sprids till beslutsfattare. Kommuner bör arbeta med ekosystemtjänster. Länsstyrelsen bistår kommunerna i att ta fram underlag som kombinerar främjandet av ekosystemtjänster och biologisk mångfald i tätorter och städer.	Ökad kännedom om ekosystemtjänster och ökad möjlighet att ta hänsyn till dessa i beslut, planering och förvaltning.	<i>Länsstyrelsen och kommuner.</i>	2019-2023
Gröna länkar	Främja naturvårdsanpassad skötsel av olika miljöer vägrenar, banvallar och refugier där naturvärden kopplade till sand-, gräs- och ruderatmarker finns idag eller kan etablera och utveckla sig. Vid åtgärder behövs information om detta på plats för att öka kunskap och intresse för naturvård.	Stärka ekosystemtjänster och biologisk mångfald i tätortsnära områden och urban miljö, samtidigt som kunskap och intresse främjas hos medborgarna.	<i>Kommuner</i>	2019-2030
Gröna länkar	Plantera/bevara grönvolymer i form av träd och buskar (gärna bärande arter) längs befintliga stråk, spara död ved.	Stärka ekosystemtjänster och biologisk mångfald i tätortsnära områden och urban miljö.	<i>Kommuner</i>	2019-2023
Gröna länkar	Tillåt mer öppna dagvattensystem i staden och öppna upp de täckta dikena i de tätortsnära miljöerna. Anlägg strategiskt placerade våtmarker. Bevaka befintligt strandskydd.	Stärka ekosystemtjänster och biologisk mångfald i tätortsnära områden och urban miljö.	<i>Kommuner, fastighetsägare</i>	2019-2023

Värdetrakter	Kommunalt områdesskydd på kommunal mark som har natur- och/eller friluftslivsvärden skyddas. Ta reda på vilka värden som finns på kommunens mark samt besluta om områdesskydd där det behövs.	Ökat skydd för tätortsnära natur som kan ge viktiga ekosystemtjänster och plats för hotade arter.	<i>Kommuner, länsstyrelsen</i>	2019-2030
Värdetrakter	Skötselbehov för olika tätortsnära och urbana områden behöver tydliggöras så att man får en översikt av vilka områden som behöver respektive inte behöver skötsel för att stärka ekosystemtjänster och biologisk mångfald. Kontinuerlig utvärdering av skötseln behövs för att se att den ger rätt effekt.	Stärka ekosystemtjänster och biologisk mångfald i tätortsnära områden och urban miljö.	<i>Kommuner, länsstyrelsen</i>	2019-2023
Värdetrakter	Sprida goda exempel från exempelvis biosfärsområdet Kristianstad Vattenrike vad gäller tätortsnära grön infrastruktur och förhållningssättet till klimatförändringar. Hur man kan arbeta med att nå ut och få markägare och kommun att arbeta med grön infrastruktur i den dagliga verksamheten.	Tillvarata lokalt engagemang och få ett långsiktigt hållbart arbete med grön infrastruktur i vardagen för bl.a. kommuner och markägare.	<i>Länsstyrelsen, kommuner, markägare, ideella organisationer, m.fl.</i>	2019-2023

BILAGA 1: Idékatalog för fler åtgärder

Idékatalog med de idéer och förslag som kommit fram under arbetet med att ta fram handlingsplanen samt naturvårdsstrategin. Fler förslag är välkomna och kommer komplettera katalogen och spridas till fler aktörer.

Idékatalog för alla insatsområden - handlingsplan för grön infrastruktur	
Information, kunskapsuppbyggnad och samverkan	
Åtgärd	Vem
Nyhetsbrev med relevant naturvårdsinformation, 2 ggr per år, för att sprida kunskap om pågående aktiviteter och ny kunskap för att engagera och öka takten i naturvårdsarbetet i länet. Se Östergötlands läns naturinfo för inspiration.	Länsstyrelsen.
Utveckla naturvårdsrelevant information till fastighetsägare genom att ta fram digitalt samlad fastighetsspecifik information. Behöver genomföras som ett nationellt finansierat projekt – försöka få en återstart av pilotprojektet som Jönköpings län samordnat. Detta för att se till att rätt information är lättillgänglig för fastighetsägare så att naturvårdshänsyn kan tas.	Länsstyrelsen (samverkan med övriga län), Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, markägare.
Information och kunskapsspridning fokuseras till värdetrakter för biologisk mångfald med riktade insatser i dessa områden för att bland annat få ett helhetsgrepp och samspel mellan brukande, skydd och utveckling.	Länsstyrelsen mfl.
Mer information om vardagslandskapets betydelse för den gröna infrastrukturen behövs.	Länsstyrelsen, universitet/högskola, ideella föreningar, kommuner.
Utnyttja intresserade lantbrukare och markägare för att utveckla bättre biologisk mångfald. Samla ihop och kommunicera vilka typer av åtgärder som gör störst nytta i olika delar av landskapet.	Länsstyrelsen, universitet/högskola, ideella föreningar, kommuner, markägare.

När det gäller information behövs mycket till yngre och politiker som saknar väsentlig kunskap. Knyta samman informationen som tas fram med skolor. Gemensamt behöver den biologiska analfabetismen motverkas. I många fall kan det vara erfarenheter som saknas och inte information.	Länsstyrelsen, universitet/högskola, ideella föreningar, kommuner.
Information – att här finns följande arter vanliga—indikator- och typiska arter tala om vad som är gång, kvittensarter	Länsstyrelsen, universitet/högskola, ideella föreningar, kommuner.
Tvärmöten med flera olika aktörer och myndigheter	Länsstyrelsen mfl.
Dialog för problemlösning	Länsstyrelsen mfl.
Informera och utbilda markägare om värdetrakter.	Länsstyrelsen.
Förbättra information om och beskrivning av skyddade områden.	Länsstyrelsen, kommuner.
Skyddade områden behöver markeras ut bättre, även områden som ska bli skyddade. Även: bättre sammanställda.	Länsstyrelsen, kommuner.
Inventering och rapportering till Artportalen. Det finns mycket som inte är känt eller rapporterat. Myndigheter och kommuner måste stötta ideella föreningar och konsulter i att både utföra inventeringar och rapportera in fynd.	
Inrapportering av inventeringsdata till nationella datavärddar. För biologisk mångfald finns ett flertal nationella datavärddar, bland annat Artdatabanken med Artportalen. Det är viktigt att inventeringsdata kvalitetssäkras, lagras och tillgängliggörs för alla att kunna använda.	Länsstyrelsen, kommuner.
Mer forskning och bättre samordning av den data som finns.	Länsstyrelsen, universitet/högskola, ideella föreningar, kommuner.
Registrera fynduppgifter som ligger i folks byrålådor, samlingar och aldrig rapporteras in. Istället för att satsa en massa resurser på nya insatser lägga dem på att föra in dessa data.	Ideella föreningar.
Genom att samordna uppföljning av biologisk mångfald med befintliga kontrollsystem, så uppnås en förenkling av arbetet med att avgöra om olika åtgärder som genomförs med mål att gynna den biologiska mångfalden faktiskt leder till detta.	Länsstyrelsen.

<p>Genom att på myndigheter som arbetar med biologisk mångfald, införa rutiner och arbetssätt som syftar till att stärka möjlighet till lokal dialog, och samordna olika myndigheters arbete utifrån brukares perspektiv, så uppnås en ökad trovärdighet från brukare, en förenkling för brukare och ett större helhetsperspektiv hos myndigheterna på ett geografiskt naturområde.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner, markägare.</p>
<p>Involvera markägare direkt innan åtgärder görs.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner, markägare.</p>
<p>Länsstyrelsen bör mer aktivt dra nytta av ideella föreningar, t.ex. för inventeringar, som samarbetspartners samt för att sprida information till deras medlemmar. De kan även bidra med att hålla studiecirklar, utbildningar osv. - Länsstyrelsen tar fram kunskapsmaterial till sådan undervisning. - Ideella föreningar får hjälp av Länsstyrelsen med att kanalisera samarbete med markägare.</p>	<p>Länsstyrelsen, ideella föreningar, markägare.</p>
<p>Samlad information och samordnade ställningstaganden kring frågor som rör flera olika myndigheter och olika former av myndighetsutövande. Till exempel hanteringen av träridåer längs vattendrag, skyddszoner längs vattendrag och anläggning av våtmarker.</p>	<p>Länsstyrelsen, nationella myndigheter, kommuner, markägare</p>
<p>Kompetensutvecklingsinsatser genomförs för lokala och regionala beslutsfattare om biologisk mångfald. Turnera runt hos kommunernas politiker och tjänstemän med work shop om hur vi kan skydda vardagslandskapet.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner.</p>
<p>Kompetensutveckling för beslutsfattare genom utbildning och kompetenshöjning hos exploateringsansvariga (även företag) vad gäller ekosystemtjänster, miljöbalken, artskydd, biotopskydd m.m.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner.</p>
<p>Konsekvensanalys av vad det skulle kosta att inte göra naturvårdsåtgärder för att nå miljömålen. Göra konsekvensanalys både ur ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Kopplas till ekosystemtjänster. Inkludera målkonflikter.</p>	<p>Länsstyrelsen, Naturvårdsverket</p>
<p>Ökat samarbete mellan forskning och naturvård för att öka kunskapen om de viktigaste ekosystemtjänsterna i Skåne och hur dessa långsiktigt kan bevaras och stärkas, samt hur resilienta de ingående arterna och naturtyperna är.</p>	<p>Länsstyrelsen, universitet/högskola, kommuner</p>

<p>Sprida kunskap om ekosystemtjänster till markägare, privat sektor och allmänhet. Man bör kommunicera både aspekten om tjänsternas ekonomiska värde och idén om naturens inneboende egenvärde.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner.</p>
<p>I beskrivningen till kommunernas översiktsplaner redovisas vilka "väsentliga samhällsintressen som skall tillgodoses" när exploatering på jordbruksmark föreslås. En koppling bör ske till kommunens riktlinjer för bostadsförsörjning och till jordbruksmarkens värde för ekosystemtjänster. En bedömning av miljöpåverkan (miljökonsekvensbeskrivning) ska göras inför antagande av planer som medel för att synliggöra markanvändningskonflikter som uppstår vid exploatering på jordbruksmark.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner.</p>
<p>Uppdaterad, samlad information om olika stöd och ersättningar för naturvårdsprojekt, samt översyn av att stöd och ersättningar som motverkar miljömålen styrs om i positiv eller åtminstone neutral riktning.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner.</p>
<p>För att öka kunskap och färdigheter hos barn och unga vuxna om hur vi tillsammans bygger en hållbar värld genomförs följande: A) De utbildningsmaterial om hållbar utveckling som finns samordnas på ett överskådligt sätt och erbjuds till lärare inom för-, grund- och gymnasieskolan. Skolledare involveras och engageras. B) Fler skolor och förskolor ansluts till Grön Flagga, Utmärkelsen Skola för hållbar utveckling eller motsvarande. C) Specifika utbildningsmaterial tas fram till gymnasieutbildningar utifrån den kunskap respektive grupp behöver om miljö i sitt kommande arbetsliv, till exempel för utbildningar till samhällsvetare, naturvetare, naturbrukare etc.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner, Malmö universitet, Lunds universitet, Högskolan i Kristianstad, Hållbar Utveckling Skåne. Medaktörer: Skolverket, Håll Sverige Rent, Naturskyddsföreningen</p>
<p>Övergripande åtgärder</p>	
<p>Skydda de viktigaste områdena</p>	
<p>Naturvårdsavtal för skötsel och restaurering i strategiskt viktiga områden för utökning av värdefulla värdekärnor</p>	<p>Länsstyrelsen</p>
<p>Kommunernas arbete med att skydda värdefulla natur- och kulturmiljöer inom fysisk planering stärks. I kommunernas översiktsplaner beskrivs den biologiska mångfald och de kulturhistoriska värden som finns i kommunen samt områden som behöver ett långsiktigt juridiskt skydd föreslås. Relevanta planeringsunderlag för detta arbete utvecklas av Länsstyrelsen.</p>	

<p>Naturvård med fokus på värdekärnor utifrån ett landskapsperspektiv. Arbetet med att hejda förlusten av biologisk mångfald stärks i värde-trakter som är definierade i Naturvårdsstrategi för Skåne och utpekade i nulägesbeskrivningen för grön infrastruktur. Restaureringar för att förbättra habitatet tillsammans med riktade åtgärder för att förbättra bevarandestatusen för hotade arter leder till att åtgärderna snabbare ger positiv effekt på arternas populationsutveckling. Genom stärkt biologisk mångfald i utpekade värdekärnor stärks även den biologiska mångfalden i det omgivande landskapet. Information och kunskapsspridning fokuseras till värde-trakter för biologisk mångfald med riktade insatser i dessa områden för att bland annat få ett helhetsgrepp och samspel mellan brukande, skydd och utveckling.</p>	
<p>Många värdekärnor är inte upptäckta än. Genom inventeringar kan man fördjupa kunskaper om värde-trakter, och därefter expandera dem.</p>	<p>Länsstyrelsen, ideella organisationer, universitet/hgskolor, markägare, Skogsstyrelsen, Trafikverket.</p>
Ansvarsarter och -miljöer	
<p>Lista de redan utpekade kommunala ansvarsarterna som är knutna till olika habitat och kartera dessa. Kunskapsuppbyggnad om ansvarsarter knutna till olika habitat</p>	<p>Länsstyrelsen och kommuner i samverkan.</p>
<p>Kvantifiera behov av restaurering för de prioriterade naturtyperna för att uppfylla Nagoyaöverenskommelsen. Börja med insatsområdenas naturtyper.</p>	<p>Länsstyrelsen, Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten mfl.</p>
<p>Kommunala ansvarsarter kompletteras löpande för att öka kunskapen om biologisk mångfald, hot och möjligheter på kommunal nivå i fler miljöer, samt stimulera till genomförande av riktade åtgärder.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner, ideella organisationer</p>
<p>Nya Life-projekt för hotade livsmiljöer och arter i Skåne tas fram.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner, ideella organisationer</p>
<p>Arter som behöver flera naturtyper viktiga att ta hänsyn till. Bra att ha artfokus för att täcka upp denna fråga. Situationen för vedberoende arter förbättras.</p>	<p>Länsstyrelsen, kommuner, ideella organisationer</p>
<p>Utveckla arbete med målbilder för fler miljöer såsom gjorts för skogliga biotoper.</p>	<p>Länsstyrelsen.</p>

En jämförelse av natur och kulturvärden genom att digitalisera förekomsten av torp och jämför med förekomster av biologisk mångfald. Testa Östra Göinge kommun.	Länsstyrelsen, Skånes Hembygdsförbund, m.fl.
Invasiva främmande arter	
Aktivt arbeta för att undvika införsel av invasiva arter. Åtgärder mot de arter som kan begränsas där nyttan uppväger kostnaden.	Länsstyrelsen.
Inventera invasiva arters spridning såsom kanadensiskt gullris.	Länsstyrelsen, kommuner, ideella organisationer.
Friluftsliv	
Satsa på naturturism – skapa länk mellan inkomst kopplat till naturvärdena i olika miljöer.	Länsstyrelsen, kommunala näringslivsutvecklare.
Övrigt	
En pool av kompensationsåtgärder vore önskvärt. Kan pengar från exploatörer gå till områden där biologisk mångfald skulle gynnas mest hade det varit en stor fördel.	Länsstyrelsen.
Genomföra kompensationsåtgärder i värdetrakter.	Kommuner, markägare, m.fl.
Arbetet med kompensationsåtgärder i prövningar enligt miljöbalken utvecklas så att genomförandet av sådana åtgärder ökar.	Länsstyrelsen, kommuner.
Tillsammans med SGU samt länsstyrelsens planenhet titta på vilka områden som är geologiskt värdefulla.	Länsstyrelsen, Sveriges Geologiska Undersökning/SGU.
Skapa intresse och engagemang hos brukare och allmänhet för biologisk mångfald i slättbygdens fullåkerslandskap. Allmänheten köper "läkrutor" där brukaren inte skördar spannmålen eller "skalbaggsåsar" och liknande som gynnar mångfalden. Resultat kan redovisas i tidskrifter och dagspress.	Skånes ornitologiska förening/SkOF, länsstyrelsen, markägare, brukare.

<p>Ekosystembaserad klimatanpassning genomförs i större utsträckning. Det vill säga förvaltning, bevarande och restaurering av ekosystem för att öka naturens egen motståndskraft mot klimatförändringar och skapa förutsättningar för samhället att anpassa sig till effekterna av ett förändrat klimat. I kommunernas översiktsplaner anges förutsättningarna för eventuella anpassningsåtgärder och kommunens ställningstagande angående markanvändningen. Projekt för utveckling av metoder för ekosystembaserade klimatanpassning genomförs. Prioriterat i tätortsnära och urbana områden.</p>	
<h2>Insatsområde Gräsmarker</h2>	
<h3>Gräsmarker</h3>	
<p style="text-align: center;">Åtgärd</p>	<p style="text-align: center;">Vem</p>
<p>Bygg upp och underhåll ett nätverk av gårdar med försöksverksamhet. Genom att utveckla konventionellt brukade försöksgårdar typ engelska "Hope Farm", så uppnås fler förebilder för hur jordbruksnäringen kan bedrivas på ett ekologiskt hållbart sätt så att den gynnar biologisk mångfald. Starta projekt för att bli pilotlän med finansieringshjälp från Jordbruksverket. Ge goda exempel på hur alternativ skötsel kan bidra till både lönsamhet och större biologisk mångfald.</p>	<p>Länsstyrelsen (Östarp, Örnäs?), markägare (Malmö Stad, Svenska kyrkan, Lunds universitet), ideella organisationer, Hushållningssällskapet.</p>
<p>Byutveckling genom ökad kunskap om natur- och kulturvärden. Kurser och fältvandringar genomförs i ett avgränsat område, till exempel en by, för att visa vilka natur- och kulturvärden som finns. Öka kunskapen om kopplingen mellan natur- och kulturvärden i gräsmarker.</p>	<p>Länsstyrelsen, ideella organisationer.</p>
<p>Beskriva miljöersättningarnas påverkan på miljökvalitetsmålen samt föreslå förändringar.- ta fram konkreta förslag på förändringar och nya ersättningsformer som gynnar biologisk mångfald i Skåne.</p>	<p>Länsstyrelsen</p>
<p>Det bör bli möjligt att få ersättning för beträddor i slättbygdsområdena inom landsbygdsprogrammet.</p>	
<p>Beskriva hur dagens regelverk för EU:s miljöersättningar påverkar möjligheten att nå miljökvalitetsmålen.</p>	
<p>Skicka en skrivelse till NV och JV där de uppmanas starta samverkan för hur vi kan optimera styrmedel för våra värdefulla gräsmarker. Utgå från strategin för biologisk mångfald i odlingslandskapet och rapporteringen till EU om gynnsam bevarandestatus för natura 2000 naturtyperna och arterna i Sverige.</p>	
<p>Utveckla och sprida alternativa skötsel- och restaureringsåtgärder till brukarna.</p>	<p>Länsstyrelsen, markägarorganisationer.</p>

En strategi för hur mängden gräsmarker och småbiotoper ska bevaras i odlingslandskapet och öka i slättbygden tas fram och implementeras för att kartlägga och förbättra situationen för dessa livsmiljöer i jordbrukslandskapet. Goda exempel används för att sprida engagemanget till brukare och allmänheten. Samordna med insatserna för sandmarker. Se över den tidigare framtagna Slättbygdsstrategin.	Länsstyrelsen, kommuner, markägare, ideella organisationer.
Jordbruksverket och Naturvårdsverket behöver diskutera och bestämma hur man bäst kan kombinera styrmedel och rådgivning för att maximera statusen i våra naturbetesmarker med höga värden. För närvarande så sker det ju inte så mycket samverkan på den fronten och den som sker är inte rakt igenom fruktsam.	Länsstyrelsen, Jordbruksverket, Naturvårdsverket.
Visa var Artdatabankens identifierade målarealer för gräsmarksnaturtyper finns i Skåne och se om dessa är i hävd.	Länsstyrelsen.
Kunskapsuppbyggnad genom inventeringsinsatser i utpekade värde-trakter där det är få uppgifter om fynd av naturvårdsarter.	Länsstyrelsen, ideella organisationer.
Arbeta mot främmande/invasiva arter i odlingslandskapet och gräsmarker. Prioritera i vilka värdekärnor invasiva arter behöver bekämpas.	Länsstyrelsen, kommuner, markägare, ideella organisationer.
Insatsområde Sandmarker	
Sandmarker	
Åtgärd	Vem
Blottlägg sand längs med vandringsleder i sandmarksområden, vilket skapar både lämpliga sandiga habitat och möjlighet till kunskapshöjning för besökare.	Länsstyrelsen, kommuner, markägare m fl
Identifiera målkonflikt mellan regelverk och myndigheter, t.ex. EUs jordbruksstöd.	Länsstyrelsen, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket.
Utnyttja allmänhet/turism till störning i sandmarker (ridning, cross).	Länsstyrelsen, kommuner, markägare.
Utmaning/tävling till kommunerna för att arbeta mer aktivt med sandmarksmiljöerna i planering och förvaltning.	Länsstyrelsen, kommuner, markägare m fl
Arbeta för mountainbike- och ridleder i områden med sandmarker som behöver störning.	Länsstyrelsen, kommuner, markägare m fl
Insatsområde Ädellöv	
Ädellöv	
Åtgärd	Vem
Gemensamma myndighetsövergripande kaliberingsövningar för att skapa gemensam tolkning av regelverk för att utveckla samordning av regelverk och öka myndighetssamverkan.	Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Rådgivning till markägare om skötselåtgärder i skog Rådgivning till markägare genomförs för att öka omfattningen av skötselåtgärder för att utveckla eller förstärka olika natur- och kulturvärden i skogsmark, minska skador på fornlämningar vid avverkning och markberedning, samt öka arealen ädellövskog.	Skogsstyrelsen
Naturvårdshänsyn vid skogliga åtgärder. Tydligare målbilder för skogliga åtgärder i ädellövets olika naturtyper.	Skogsstyrelsen och skogssektorn
Öka beställarkompetensen hos markägare för ha bättre kontroll på skogliga entreprenörer och underentreprenörer som genomför åtgärder på deras mark.	Skogsstyrelsen
Ersättning för stängsel mot viltskador (av vildsvin bl.a. på redan uppsatta stängsel).	Skogsstyrelsen
Förbjuda utfodring av vilt med sockerbeter, rotfrukter och potatis.	Länsstyrelsen, kommuner.
Arbeta med ett nytt landskapsperspektiv - där skog och öppen mark hålls samman, arbeta myndighetsövergripande.	Länsstyrelsen, Skogsstyrelsen, Jordbruksverket, Naturvårdsverket m.fl.
Skapa nya arbetssätt - skapa förvaltning utifrån lokala gemensamma förutsättningar. Använd erfarenheterna från ERFA-arbetet.	Länsstyrelsen, kommuner mfl
Arbeta kommun- eller bygdevis - anordna träffar via t.ex. Landsbygdsnytt. Ta upp frågor om skog, öppen mark, friluftsliv, grön infrastruktur.	Länsstyrelsen
Frivilliga avsättningar i skogslandskapet är viktiga. För att få ut mesta miljönytta behövs en ökad öppenhet var avsättningar görs så de kan samordnas i ett landskapsperspektiv, prioriteras till rätt biotoper och vara avsatta på mycket lång sikt.	Skogssektorn
Kunskapsförmedling genom sektors- och myndighetsövergripande kurs i naturvårdande skötsel kring ädellövskogens värden. Undersöka vilka möjligheter det finns att utveckla en gemensam kurs i natur- och kulturvårdande med inriktning på ädellöv. Vilka skötselfrågeställningar som ska tas upp bestäms gemensamt utifrån de behov som framkommer.	Sammanställande är Skogsstyrelsen som är kursansvarig i samverkan med Länsstyrelsen Skåne och Kronoberg samt enskilda skogsförvaltare.

Information om naturvårdshänsyn till skogliga entreprenörer Ökad utbildning och kommunikation med skogs-/skötselbolag vad gäller hänsynstagande enligt MB, som till exempel att inte avverka/gallra i föryngringstid). Gäller privata markägare.	Skogsstyrelse och Länsstyrelsen
Skapa en översikt över de skogsskador som drabbar ädellövskog Uppföljning av Skogsstyrelsen "Åtgärder för att minska skador på skog" 2018. Kring detta och andra skogsskador genomför Skogsstyrelsen en konferens i april 2018. Hur vi väljer att arbeta vidare med denna fråga håller vi lite öppet beroende vad som kommer fram vid konferensen.	Skogsstyrelse och Länsstyrelsen
Sprida kunskap om skadegöraren Phytophthora.	Skogsstyrelsen, SLU, skogsmaskinsentreprenörer
Lämna röjningsrester Inom regelverket för EU:s miljöersättning för biologisk mångfald, uppmuntra att lämna röjningsrester som faunadepåer i odlingslandskapet, så uppnås ett ökat inslag av substrat för bland annat vedlevande insekter på landskapsnivå.	Länsstyrelsen
Bevarande och skötsel av skyddsvärda träd i landskapet Skötsel av skyddsvärda träd fokuseras i första hand till värdetrakter i landskapet. Kunskap om förekomst av skyddsvärda och naturvårdsintressanta träd kompletteras löpande i samband med andra insatser. Information om skötsel av skyddsvärda träd ges till markägare och förvaltare.	Länsstyrelsen Skogsstyrelsen Kommuner Frivillig/Intresseorganisationer
Öka inslaget av träd som kan bli gamla och värdefulla träd i hela landskapet, exempelvis genom alléer, hagmarksträd och vårdträd.	Länsstyrelsen, kommuner, markägare, Trafikverket m.fl.
Stärka ädellövskogsbuket, Planera och genomföra skogsträffar med ädellövskogstema i samarbete med relevanta aktörer från sektorn.	Skogsstyrelsen tillsammans med till exempel Södra, jordägarförbundet och andra intresserade markägare.
Införande av metod för uppföljning av miljöhänsyn vid skogliga åtgärder i ädellövskog Skador på mark och vatten, skogliga impediment, hänsynskrävande biotoper, naturvärdesträd och buskar, skydds zoner, kulturmiljöhänsyn och upplevelsehänsyn följs upp och metoden utvärderas. Skador på fornlämningar vid exempelvis avverkning och markberedning kan undvikas om kunskapen förbättras hos markägare och entreprenörer.	Skogsstyrelsen mfl
Naturvård med fokus på värdekärnor utifrån ett landskapsperspektiv Information och kunskapsspridning fokuseras till värdetrakter för biologisk mångfald med riktade insatser i dessa områden för att bland annat få ett helhetsgrepp och samspel mellan brukande, skydd och utveckling.	Länsstyrelsen och Skogsstyrelsen, kommuner, Trafikverket, Fortifikationsverket, Forsvarsmakten Stiftelsen Skånska Landskap Stiftelsen för fritidsområden i Skåne Övriga markägare Skogsstyrelsen Frivillig/Intresseorganisationer

Fysisk planering för skydd av natur- och kulturmiljöer Kommunernas arbete med att skydda värdefulla natur- och kulturmiljöer inom fysisk planering stärks. I kommunernas översiktsplaner beskrivs den biologiska mångfald och de kulturhistoriska värden som finns i kommunen samt områden som behöver ett långsiktigt juridiskt skydd föreslås. Relevanta planeringsunderlag för detta arbete utvecklas av Länsstyrelsen.	Länsstyrelsen, Kommuner
Utveckla stödhabitat till särskilt värdefulla ädellövsmiljöer Inledningsvis kan dessa med fördel koncentreras till värdetrakter.	Länsstyrelsen, kommuner, Trafikverket Fortifikationsverket Försvarsmakten Stiftelsen Skånska Landskap Stiftelsen för fritidsområden i Skåne Övriga markägare Skogsstyrelsen Frivillig/Intresseorganisationer
Översikt av skötselbehov Skötselbehov för olika områden behöver tydliggöras så att man får en översikt på vilka områden som behöver respektive inte behöver skötsel. Detta gäller i synnerhet naturbetesmark och skog. Kontinuerlig utvärdering av skötseln behövs för att se att den ger rätt effekt.	Länsstyrelsen
Det behövs göras en bristanalys på grova träd i landskapet.	Länsstyrelsen.
Frivilliga avsättningar kan behöva tydligare kriterier för att kunna värderas i bl.a. bevarandesammanhang.	PEFC, FSC.
Gallringar i ädellövskog? – tillstånd/ anmälningar skulle behövas eftersom många naturvärden försvinner vid gallringen	Skogsstyrelsen, markägare.
Bättre information om hyggesfritt skogsbruk på Skogsstyrelsens hemsidor. Nu framstår det som att det är svårare att bedriva det jämfört med hyggesbruket.	Skogsstyrelsen.
Insatsområde Marint	
Marint	
Åtgärd	Vem
Sammanställa kunskapen om redan skyddade marina områden för att kunna prioritera skydd för de habitat och arter som är underrepresenterade.	Länsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten
Den skånska kusten skyddas från exploatering och ökad stranderosion. Hänsyn tas till natur- och kulturmiljövärden liksom effekterna av en höjd havsnivå. Skånes kustkommuner ska tydligare beakta Riksintresse kustzon samt planering av havsområdena i sina översiktsplaner i syfte att åstadkomma ett långsiktigt hållbart nyttjande och bevarande av hav och kust. Om möjligt bygga vidare på projektet Working with Nature.	Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen, kommuner, Region Skåne

Kartera naturvärdena och ekosystemtjänsterna längs med kuster som kommer att översvämmas vid en fortsatt havsnivåhöjning. Ta fram planeringsunderlag som visar på möjligheterna och behoven av reträttmarker.	Länsstyrelsen, kommuner
Kartlägga och visualisera hur olika marina miljöer samspelar runt hela Skånes kust. Till exempel torskens beroende av djupbottnar och grundområden för att utveckla och behålla stora bestånd som kan fiskas uthålligt.	Länsstyrelsen, Havs- och vattenmyndigheten
Sammanställa kunskaperna som tas fram inom arbetet med de kommunala havsplanerna så en enhetlig kunskapsbild för Skånes marina områden kan ges.	Länsstyrelsen, kommuner
Ökad kunskap om och övervakning av havsområden	Länsstyrelsen, kommuner
Åtgärder för att stärka ålbeståndet. Frivilliga åtaganden i form av utsättning av ålyngel, åtgärder i vattenkraftverk och minskat fiske, genomförs för att stärka ålbeståndet.	Länsstyrelsen, Ålfonden, Ålakademin, Havs- och vattenmyndigheten, Naturskyddsföreningen, Fiskevårdsområden
Minskad mängd skräp i haven. Informationsinsatser, inventering och uppföljning samt utvecklingsprojekt genomförs för att minska mängden mikro- och makroskräp i haven. Samverkan stärks mellan aktörer för minskad skräppåverkan i Skåne.	Länsstyrelsen, Kommuner, Region Skåne, Frivillig/Intresseorganisationer, högskola/universitet, Näringslivet (producenter och handel)
Rutiner för frivillig informationsrapportering från fiskare. Rutiner för frivillig informationsrapportering från fiskare angående bland annat skadad fisk, abnormiteter och främmande arter tas fram.	Länsstyrelsen, forskningscentra, fiskare, Havs- och vattenmyndigheten, Statens veterinärmedicinska anstalt
Reglera fisket utifrån vad bestånden och ekosystemen tål.	Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen.
En stor satsning bör ske på selektiva fiskemetoder och en hållbar fiskeförvaltning behöver utvecklas som tar hänsyn till effekter på alla nivåer i ekosystemet.	Länsstyrelsen, forskningscentra, fiskare, Havs- och vattenmyndigheten.
Fortsatta resurser till vattenråden och kommunerna, är angelägna eftersom kommunerna äger mycket mark och har möjlighet att planera in våtmarker, exempelvis kopplade till dagvattenhantering eller reningsverk.	Länsstyrelsen, kommuner
Insatsområde Vattendrag	
Vattendrag	
Åtgärd	Vem
Satsningar på att främja ekosystemtjänster, som är kopplade till skydds-zoner, våtmarker och dammar.	Länsstyrelsen, kommuner, vattenråd, markägare, ideella organisationer
Anlägga småvatten mellan olika vattenområden och återskapa naturliga vattendragssträckor där kulvertering eller uträtning skett. Identifiera viktiga insatsområden utifrån befintliga artförekomster, bristmiljöer eller barriärer.	Länsstyrelsen, kommuner, vattenråd, markägare, ideella organisationer

Fortsatt kalkning av målsjöar och målvattendrag i enlighet med åtgärdsplan för kalkning så att god status med avseende på försurning enligt vattenförvaltningsförordningen uppnås.	Länsstyrelsen, kommuner mfl.
Ekosystembaserad klimatanpassning genomförs i större utsträckning. Det vill säga förvaltning, bevarande och restaurering av ekosystem för att öka naturens egen motståndskraft mot klimatförändringar och skapa förutsättningar för samhället att anpassa sig till effekterna av ett förändrat klimat. I kommunernas översiktsplaner anges förutsättningarna för eventuella anpassningsåtgärder och kommunens ställningstagande angående markanvändningen. Projekt för utveckling av metoder för ekosystembaserade klimatanpassning genomförs.	Länsstyrelsen, kommuner mfl.
Nya våtmarker skapas och befintliga restaureras. Våtmarkernas biologiska mångfald bevaras genom skötsel. I detta arbetet ska även kulturhistoriska värden uppmärksammas.	Länsstyrelsen, kommuner, vattenråd, markägare, ideella organisationer
Fortsatt anläggande, restaurering och skötsel av våtmarker	Länsstyrelsen, kommuner, vattenråd, markägare, ideella organisationer
Skyddsvärda kulturmiljöer i anslutning till vattendrag, sjöar och grundvattenkällor dokumenteras och bevaras. Kulturmiljövärden beaktas vid miljöåtgärder som berör våtmarker, vattendrag och sjöar. Inventering av värdefulla kulturmiljöer i och vid vattenmiljöer.(pågående)	Länsstyrelsen, kommuner.
Fortsatta resurser till vattenråden och kommunerna är angelägna eftersom kommunerna äger mycket mark och har möjlighet att planera in våtmarker, exempelvis kopplade till dagvattenhantering eller reningsverk.	Havs- och vattenmyndigheten.
Tillsynsinsatser och rättsliga åtgärder genomförs på de vattenkraftverk och dammar som har störst behov av miljöförbättrande åtgärder.	Länsstyrelsen.
Avrinningsområdesspecifika åtgärdsplaner tas fram för riktade åtgärder för minskad miljöpåverkan från vattenkraftsproduktion och andra vandringshinder.	Länsstyrelsen, kommuner mfl.
Rådgivarbesök där ett helhetsgrepp på gårdens miljöpåverkan genomförs så att lantbrukare får hjälp att prioritera bland miljöåtgärder.	Länsstyrelsen.
Naturliga och naturlika svämområden som fungerar som utjämnande magasin vid höga flöden bevaras och återskapas för att minska risken för erosion, översvämningsskador och uttorkning. Prioritera områden där biologisk mångfald gynnas. Utifrån den regionala svämplansanalysen kan lämpliga områden pekas ut.	Länsstyrelsen, kommuner mfl.
Lövsumpskogar längs med vattendragen bör inkluderas i arbetet med vattendragens svämplan. Prioriterat område för Skåne.	Länsstyrelsen, vattenråden.

Insatsområde Tätortsnära och urbana miljöer	
Tätortsnära och urbana miljöer	
Åtgärd	Vem
En strategi för hur mängden småbiotoper ska bevaras och öka i städer och tätorter tas fram och implementeras för att kartlägga och förbättra situationen för dessa livsmiljöer i landskapet. Goda exempel används för att sprida engagemanget till kommuner, fastighetsägare och allmänheten.	Länsstyrelsen, kommuner, fastighetsägare.
Nyttja tätortsnära natur i utomhuspedagogik för barn.	Kommuner.
Prioritering av miljöer och arter som riskerar att försvinna på grund av till exempel markanvändning eller exploatering. Det finns till exempel möjligheter att värna stora naturvärden och ge plats för biologisk mångfald i städerna och tätortsnära rekreationsområden.	Kommuner, länsstyrelsen.
Kommunerna ska i miljökonsekvensbeskrivningen tillhörande översiktsplanen vid sin alternativredovisning belysa särskilt de regionala och lokala natur- och kulturvärden, viktiga ekosystemtjänster och områden av betydelse för den gröna infrastrukturen samt vilken påverkan som föreslagna exploateringar kan ha på dessa. De ska även särskilt redovisa vilka åtgärder som är möjliga att genomföra för att minimera skadorna samt stärka och utveckla värdena.	Kommuner, länsstyrelsen.
Behov av att fastställa kriterier för miljöer med ekosystemtjänster och arter som fungerar som stoppsignaler – där kompensation inte är ett alternativ.	Länsstyrelsen, kommuner.
Tillämpningen av skadelindringshierarkin (skador ska i första hand undvikas, i andra hand minimeras och avhjälpas och endast i sista hand kompenseras) stärks i samband med exploateringsprojekt.	Kommuner, länsstyrelsen.